

ฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์
รายสินค้าจังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2562

“ ข้าว ”

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โทร 045-523091-2

คำนำ

จังหวัดอำนาจเจริญ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยการทำนาเป็นอาชีพหลักและปลูกพืชไร่-ไม้ผล ไม้ยืนต้น ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญคือ ข้าว ที่มีคุณภาพดี กลิ่นหอม เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ

การจัดทำระบบฐานข้อมูลข้าว ฉบับนี้ เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของการผลิตข้าวของจังหวัดอำนาจเจริญ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญโดยกลุ่มสารสนเทศการเกษตร ได้จัดทำข้อมูลขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์รายสินค้า และเผยแพร่ข้อมูล แก่ผู้สนใจ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ
กรกฎาคม 2562

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1

นโยบาย ยุทธศาสตร์

นโยบายด้านการเกษตร	1
ยุทธศาสตร์ด้านการเกษตร	6
พันธู์ข้าวปลูกในจังหวัดอำนาจเจริญ	18

ส่วนที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

ที่ตั้งอาณาเขตและพื้นที่ ลักษณะภูมิประเทศ	22
ลักษณะดิน	23
แหล่งน้ำธรรมชาติ	33
แหล่งน้ำในเขตชลประทาน	34
สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	36
ปริมาณน้ำฝน	38
ลักษณะภูมิอากาศ	40
ภัยธรรมชาติ	42
ปฏิทินการเพาะปลูก ปฏิทินสินค้าเกษตร	43

ส่วนที่ 3

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจการเกษตร	44
ข้อมูลการปลูกข้าวนาปีจังหวัดอำนาจเจริญ	44
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดอำนาจเจริญ ณ ราคาประจำปี 2560 P	46
ต้นทุนการทำนา	47
ราคาข้าว ปี 2554-2561 จังหวัดอำนาจเจริญ	48
แหล่งรับซื้อข้าวในจังหวัดอำนาจเจริญ	49
ภาวะการตลาด	52
การรับรองคุณภาพข้าวของจังหวัดอำนาจเจริญ	54
การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกข้าว	56

ภาคผนวก

ร่างแผนพัฒนาจังหวัดอำนาจเจริญฉบับทบทวน (พ.ศ.2561 – 2564)	
ยุทธศาสตร์ ที่ 1 พัฒนาการผลิตข้าวหอมมะลิ และสินค้าเกษตรปลอดภัย	58
ยุทธศาสตร์ที่ 2: บริหารจัดการน้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	66
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ส่งเสริมและยกระดับการค้าชายแดน การค้า อุตสาหกรรม การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการสู่สากล	68
ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่	71

	หน้า
ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม พลังงาน อย่างสมดุลและยั่งยืน	73
รูปภาพแสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอเมือง รายตำบล 19 ตำบล	76
รูปแสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอชานุมาน รายตำบล 5 ตำบล	81
รูปแสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอเสนางคนิคม รายตำบล 6 ตำบล	82
รูปแสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอพนา รายตำบล 4 ตำบล	84
รูปแสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอหัวตะพาน รายตำบล 8 ตำบล	85
รูปแสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอลืออำนาจ รายตำบล 7 ตำบล	87
รูปแสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอปทุมราชวงศา รายตำบล 7 ตำบล	89
เอกสารประกอบการจัดทำ หน่วยงานสนับสนุน ผู้จัดทำ	91

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	พื้นที่ดินเค็มในจังหวัดอำนาจเจริญ	27
ตารางที่ 2	ชั้นความเหมาะสมของดินสำหรับข้าว จังหวัดอำนาจเจริญ	28
ตารางที่ 3	ปริมาณความจุน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ปี 2561	34
ตารางที่ 4	อ่างเก็บน้ำขนาดเล็กและแหล่งน้ำในไร่นา ปี 2561	35
ตารางที่ 5	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าของจังหวัดอำนาจเจริญ	36
ตารางที่ 6	ปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันฝนตก รายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2561	38
ตารางที่ 7	ปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันฝนตก จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2557-2561	39
ตารางที่ 8	สภาพภูมิอากาศ อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ ปี 2561 จังหวัดอำนาจเจริญ	40
ตารางที่ 9	อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ สูงสุด -ต่ำสุด ปี 2552 - 2561	41
ตารางที่ 10	ภัยธรรมชาติ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2547 -2561	42
ตารางที่ 11	ปฏิทินการเพาะปลูกข้าว	43
ตารางที่ 12	ข้อมูลข้าวนาปี	44
ตารางที่ 13	ข้อมูลการปลูกข้าวนาปี รายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปีเพาะปลูก 2561/62	45
ตารางที่ 14	ข้อมูลการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2562	45
ตารางที่ 15	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดอำนาจเจริญ ณ ราคาประจำปี 2560 P	46
ตารางที่ 16	ต้นทุนการผลิตข้าวทั่วไป ปีการผลิต 2561/62 (นาดำ) จังหวัดอำนาจเจริญ	47
ตารางที่ 17	ราคาข้าวนาปี ปี 2554-2561 จังหวัดอำนาจเจริญ	48
ตารางที่ 18	รายชื่อผู้ได้รับหนังสืออนุญาตให้ประกอบการค้าข้าว ปี 2562 ตาม พ.ร.บ.การค้าข้าว	49
ตารางที่ 19	ข้อมูล จำนวนเกษตรกร พื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ	54
ตารางที่ 20	โครงการเกษตรอินทรีย์การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ปี 2561-2652 จังหวัดอำนาจเจริญ	55
ตารางที่ 21	ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ข้าว จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2559-2562	55

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 1 แผนที่แสดงอาณาเขตพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ	22
รูปที่ 2 แผนที่กลุ่มชุดดิน จังหวัดอำนาจเจริญ	27
รูปที่ 3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน จังหวัดอำนาจเจริญ	28
รูปที่ 4 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวจังหวัดอำนาจเจริญ	29
รูปที่ 5 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอเมือง	29
รูปที่ 6 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอชานุมาน	30
รูปที่ 7 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอปทุมราชวงศา	30
รูปที่ 8 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอพนา	31
รูปที่ 9 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอลืออำนาจ	31
รูปที่ 10 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอหัวตะพาน	32
รูปที่ 11 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอเสนางคนิคม	32
รูปที่ 12 แสดงแผนที่ 7 กลุ่มน้ำจังหวัดอำนาจเจริญ	33
รูปที่ 13 แผนที่แสดงพื้นที่ชลประทานโครงการชลประทานอำนาจเจริญ	34
รูปที่ 14 แผนที่แสดงพื้นที่ชลประทานอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก และสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	35
รูปที่ 15 แผนที่แสดงปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาลจังหวัดอำนาจเจริญ	43
รูปที่ 16 แสดงแผนผังที่ตั้งโรงสีจังหวัดอำนาจเจริญ(ที่มีความจุ 500 ตันขึ้นไป)	51

1.นโยบายด้านการเกษตร

1.1 แนวคิดการทำงานของรองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ซึ่งได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีให้กำกับดูแลงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1.1.1 สิ่งที่สำคัญที่สุดที่เป็นความท้าทายทางเศรษฐกิจในขณะนี้ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยรัฐบาลมีเป้าหมายในการรับขึ้นทะเบียนเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยผ่านทางกระทรวงการคลัง ซึ่งในฐานะข้อมูลการรับขึ้นทะเบียนมีเกษตรกรที่มีความยากจนและเป็นผู้มีรายได้น้อย จำนวน 3.96 ล้านราย แบ่งเป็น เกษตรกรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมาณ 3.3 ล้านราย และเกษตรกรที่เป็นแรงงานภาคเกษตร ประมาณ 6 แสนกว่าราย โดยรองนายกรัฐมนตรี อยากรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้บูรณาการทำงาน โดยใช้กลไกทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถพลิกฟื้นการประกอบอาชีพให้ดีขึ้น

1.1.2. แนวคิดในการช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนในประเทศจีนที่มีการพัฒนาในรูปแบบของ Personal Life Plan หรือแผนฟื้นฟูการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกษตรกรหลุดพ้นจากความยากจน ซึ่งคาดว่าจะ เป็นแนวคิดหลักอย่างหนึ่งที่ รองนายกรัฐมนตรี อยากรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้พิจารณาดำเนินการ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งเป็นหน่วยงานด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพในภาคการเกษตรต่อไป

1.2. นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2561 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ)

กำหนดนโยบายสำคัญ ปี 2561 จำนวน 15 แผนงาน เพื่อเป็นแผนการขับเคลื่อน Smart Agricultural Curve 2561 โดยให้เริ่มต้นตามแผนปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2560 เป็นต้นไป งบประมาณ 55,000 ล้านบาท ดังนี้ 1) การบริหารจัดการน้ำ 2) เกษตรแปลงใหญ่ 3) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 4) การบริหารพื้นที่เกษตรโดย Agri -map 5) การพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer 6) พัฒนาสถาบันเกษตรกรในรูปแบบประชารัฐ 7) ธนาकारสินค้าเกษตร 9) เกษตรทฤษฎีใหม่ 10) การแก้ปัญหาประมง IUU IUU 11) พัฒนาศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว 12) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและการใช้เครื่องจักรกลทดแทนแรงงาน 13) ตลาดสินค้าเกษตร 14) การพัฒนาสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน 15) การจัดการหนี้สินสมาชิกสหกรณ์ ทั้งนี้ กรมการข้าวเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานพัฒนาศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ปี 2559-2566 เป้าหมายผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในปี 2566 ได้ 60,000 ตัน วงเงินทั้งสิ้น 2,834.458 ล้านบาท จำนวน 15 ศูนย์ ได้แก่ 1) ศรีสะเกษ 2) นครนายก 3) บึงกาฬ 4) บุรีรัมย์ 5) อำนาจเจริญ 6) พิจิตร 7) ชัยภูมิ 8) เพชรบูรณ์ 9) มหาสารคาม 10) เชียงราย 11) นครพนม 12) สระแก้ว 13) ยโสธร 14) หนองบัวลาภู และ 15) อุตรดิตถ์

1.3. แนวทางการปฏิบัติงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์(นายเกษฎา บุญราช) ได้ให้แนวทางปฏิบัติงาน ดังนี้

1.3.1. การขับเคลื่อนงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขอให้ทุกหน่วยงานขยายผลและปรับปรุงจากนโยบายเดิม โดยยึดหลัก 3 ต. (ต่อ เติม แต่ง) ได้แก่

1) **ต่อ** คือ นำนโยบายเดิมที่ทำอยู่แล้วได้ผลดีเกิดประโยชน์มาทำต่อ และขยายผลให้ครอบคลุมทั้งประเทศ

2) **เติม** คือ งานที่ทำอยู่แล้วควรจะมีเพิ่มเติมอะไรที่จำเป็นเข้าไป เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานที่ดียิ่งขึ้น

3) **แต่ง** คือ โครงการเดิมที่ไม่ดี/ไปต่อไม่ได้ให้นำมาปรับปรุง/เปลี่ยนแปลง/บูรณาการกันให้ดียิ่งขึ้น

1.3.2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานที่ทำงานใกล้ชิดกับประชาชนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะเรื่องบำบัดทุกข์บำรุงสุขของเกษตรกร ดังนั้น ทุกโครงการที่ดำเนินการในพื้นที่ หากเกิดปัญหาอุปสรรคหรือข้อขัดข้องในเรื่องใดหรือโครงการใดดำเนินการแล้วไม่ได้ผล/ไม่ควรทำ ขอให้รายงานโดยตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1.3.3. หาแนวทางเพื่อให้โครงสร้างของหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัด ทำหน้าที่เสมือน 3.

1.3.4. ให้ความสำคัญกับข้าราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับพื้นที่ที่อยู่หน้างาน ซึ่งเป็นการทำงานที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี รวมทั้งสร้างขวัญกำลังใจให้ทำงานได้อย่างมีความสุข ได้รับความเป็นธรรมในการบริหารงานบุคคล

1.3.5. กรอบแนวทางในการทำงานด้านการพัฒนาการเกษตรไปสู่ความยั่งยืน ประกอบด้วย

1) รัฐบาลต้องการให้ราคาสินค้าเกษตรเป็นไปตามกลไกตลาด ไม่มีนโยบายแทรกแซง/บิดเบือนราคาให้เกิดความเสียหายต่อประเทศอีก

2) สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรด้วยการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด

3) การพัฒนาบนพื้นฐานของปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ การใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง การใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีนำการผลิต และการเชื่อมโยงทางการตลาด

4) การพัฒนาระบบตลาดให้กับเกษตรกรสามารถเข้าถึงและมีข้อมูลด้านการตลาดเพื่อประกอบการตัดสินใจ

5) การพัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง

6) การสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานของภาครัฐเพื่อลดความเสี่ยงต่อการผลิตทางการเกษตร เช่น การจัดให้มีระบบชลประทานที่เหมาะสม การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความรุนแรงมากขึ้น การจัดให้มีทุนหรือสินเชื่อที่มีอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร เป็นต้น จึงขอให้ทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ยึดแนวคิดเหล่านี้เป็นกรอบในการทำงานต่อไปในอนาคต

1.3.6. การพัฒนาฐานข้อมูล ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พัฒนาฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรให้เป็นฐานเดียวกันอย่างมีเอกภาพ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารและใช้ในการประกอบการตัดสินใจ

1.4. นโยบายการดำเนินงานด้านข้าวของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายลักษณ์ วจนานวัช เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2560 เน้นนโยบายการทำงานด้านข้าวของนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ดังนี้

1.4.1. ราคาข้าว ต้องปล่อยเป็นไปตามกลไกตลาดให้มากที่สุด รัฐบาลไม่มีนโยบายเข้าไปแทรกแซงทำให้ราคาข้าวถูกบิดเบือน การแทรกแซงราคาข้าวต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งมาจากภาษีของประชาชน หากเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการทุจริต คอร์รัปชัน หรือการกระจายรายได้ไปไม่ถึงเกษตรกรรายย่อย จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมาก รวมทั้งนโยบายการแทรกแซงตลาดจะเป็นการส่งสัญญาณที่อาจไม่ถูกต้องไปสู่พี่น้องเกษตรกรชาวนาให้ทุ่มเทพยายามทั้งหมดสำหรับปลูกข้าว ซึ่งอาจเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับการปลูกข้าว ทำให้ส่งผลกระทบต่อกลับมาทำร้ายตนเอง เช่น ได้ข้าวที่ไม่มีคุณภาพและไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ทำให้อุตสาหกรรมข้าวเกิดปัญหาคั่ง

1.4.2. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของข้าวไทย กรมการข้าวต้องหากกลยุทธ์และวิธีการต่างๆ ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และการพัฒนาคุณภาพข้าวให้ตรงกับความต้องการของตลาด ซึ่งปัจจุบันข้าวเป็นสินค้าที่มีการแข่งขันสูง ต้องพยายามพัฒนาคุณภาพของข้าวไปอยู่ในกลุ่มสินค้าตลาดเฉพาะ (Niche Market) อาจเป็นลักษณะที่บริโภคแล้วเป็นยาหรือเพิ่มคุณลักษณะพิเศษเข้าไป เพื่อให้คุณภาพข้าวไทยเป็นที่ต้องการของตลาด

1.4.3. การนำองค์ความรู้ด้านการเกษตร ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการทำการเกษตรสมัยใหม่ กรมการข้าวต้องเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านข้าวให้เข้าถึงชาวนามากที่สุด รวมทั้งการพัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของตลาด ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญ

1.4.4. การรวมกลุ่มของชาวนาเป็นกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ ต้องมีการส่งเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่มีการรวมกลุ่มสร้างพลังขึ้นมาในรูปแบบขององค์กรเกษตรกร สหกรณ์ หรือบริษัทชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการแบบมืออาชีพ เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองการแบ่งปันมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรให้เกิดความเป็นธรรม

1.4.5. การเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้เรื่องการตลาด กรมการข้าวต้องพัฒนาช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและการตลาดให้กระจายตัวมากขึ้น เพิ่มช่องทางให้เกษตรกรเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น สามารถนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเพาะปลูกหรือบริหารจัดการความเสี่ยงของตนเอง รวมถึงการรื้อฟื้นตลาดกลาง ซึ่งตลาดกลางจะเป็นช่องทางให้ข้อมูลข่าวสารกระจายตัว และเกษตรกรได้เข้ามาใกล้ชิดกับระบบตลาดมากขึ้น สามารถเข้าใจความต้องการของตลาดที่มีความเปลี่ยนแปลงตลาดเวลา

1.4.6. การสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน ที่เอื้ออำนวยต่อการผลิตภาคการเกษตรให้เพียงพอและมีความสมบูรณ์มากขึ้น เช่น ระบบชลประทาน การเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีเงื่อนไขที่เป็นธรรม และมีอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรมกับชาวนา อีกเรื่องที่สำคัญและมีความสำคัญ คือ การประกันภัยพืชผลด้านการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงร่วมกับทางภาครัฐ เป็นภูมิคุ้มกันให้กับเกษตรกรรับมือกับความผันผวนของสภาพภูมิอากาศ จึงจำเป็นต้องเชิญชวนให้ชาวนาตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว

1.5. แนวทางการดำเนินงานของข้าวปี 2561 ขับเคลื่อนงานตามนโยบายสำคัญ ปี 2561 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ) และดำเนินการต่อเนื่องตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายเกษม บุญราช) ดังนี้

1.5.1. แผนการขับเคลื่อน Smart Agricultural Curve นโยบายในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ให้ปี 2559 เป็นปีแห่งการลดต้นทุนและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันสินค้าเกษตร

เน้นนโยบาย ศพก. แปลงใหญ่ Zoning by Agi-Map เกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์

2) ให้ปี 2560 เป็นปีแห่งการยกระดับมาตรฐานการเกษตรสู่ความยั่งยืน (คุณภาพ ประสิทธิภาพ) ใช้นโยบายยุทธศาสตร์ A4 ได้แก่ 1) ศพก. 2) แปลงใหญ่ 3) Zoning by Agi-Map 4) มาตรการสินค้าเกษตร/ เกษตรอินทรีย์/เกษตรGAP 5) เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน 6) ธนาкарสินค้าเกษตร 7) แผนผลิตข้าวครบวงจร 8) จัดหาที่ดินทำกิน (ส.ป.ก. ยึดคืนที่ดินส.ป.ก.) และ 9) ระบบส่งน้ำกระจายน้ำ

3) ให้ปี 2561 เป็นปีแห่งการพัฒนาคน และยกระดับการบริหารจัดการ (The year of developing human resources and enhancing management capability)

เป้าหมาย ได้แก่ 1) เน้นการบริหารจัดการด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี 2) ความสมดุลของ Demand และ Supply และ 3) มูลค่าสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น (คุณภาพ ราคา และจำนวนผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป)

แนวคิด ได้แก่ 1) บริหารจัดการสินค้าเกษตรที่สำคัญแบบครบวงจร ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม องค์ความรู้และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) พัฒนา Smart Production (High quality, Safety and Competitive) ออกสู่ตลาด 3) พัฒนา Smart Farmer, Smart Officer, ให้เป็นมืออาชีพ รองรับเกษตร 4.0 4) สร้างการรับรู้โดยเน้น Information Operation (IO) 5) เน้นการทำงานแบบบูรณาการ

นโยบายยุทธศาสตร์ A4 บวก (A4 Plus Policy) เน้นนโยบายยุทธศาสตร์ A4 (เดิม) + การบริหารจัดการสินค้าเกษตรครบวงจร + เทคโนโลยี/นวัตกรรม/องค์ความรู้

ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ 2) ความสมดุลของ Demand และ Supply สินค้าเกษตร 3) ดัชนีรายได้เกษตรกร

1.5.2 กรมการข้าวได้จัดทำแผนการขับเคลื่อน Smart Agricultural Curve 2561 ในส่วนของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน ดังนี้

1) หน่วยงานหลัก จำนวน 1 เรื่อง คือ แผนการผลิตข้าวครบวงจร

มีเป้าหมายในปี 2561 คือ 1) อุปทานสมดุลกับอุปสงค์ 2) เพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพมาตรฐานการผลิตข้าว 3) ชาวนาได้รับการพัฒนาเป็น Smart farmer เพิ่มขึ้น 4) ส่งออกข้าวไปต่างประเทศไม่ต่ำกว่า 10 ล้านตัน 5) ราคาข้าวมีเสถียรภาพมากขึ้นประกอบด้วย 5 ช่วง ดังนี้

1.1) ช่วงกำหนดอุปสงค์อุปทาน คือจัดทำอุปสงค์อุปทานสำหรับการผลิตปี 2561/62

1.2) ช่วงการผลิต มีแผนงาน/โครงการที่สำคัญ คือ (1) การวางแผนการผลิตข้าว ดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร งบประมาณ 5.81 ล้านบาท (2) การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2561/62 (3) การจัดการปัจจัยการผลิต (4) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวในพื้นที่เหมาะสม ได้แก่ โครงการส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแม่นยำสูง (Precision Agricultural) โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพชั้นเลิศ โครงการจัดรูปที่ดินและปรับระดับพื้นที่นา และจัดการน้ำและการเพาะปลูกในเขตพื้นที่ชลประทาน (5) การควบคุมปริมาณการผลิตข้าว ได้แก่ โครงการส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลาย โครงการปลูกพืชปุ๋ยสด โครงการปลูกพืชอาหารสัตว์ฤดูนาปรัง (6) การพัฒนาชาวนา (7) การประกันความเสี่ยงการผลิตข้าว ได้แก่ โครงการประกันภัยข้าวนาปี

1.3) ช่วงการเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว คือ การบริหารจัดการรถเกี่ยวนาข้าว ได้แก่ บริหารจัดการแอปพลิเคชันรถเกี่ยวนาข้าวและประชาสัมพันธ์ การยกระดับเกษตรกรและ

ผู้ประกอบการ ได้แก่ จัดวางระบบ GMP/HACCP ให้โรงสี โครงการโรงสีติดดาว และส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมข้าวและการเพิ่มมูลค่าข้าว

1.4) ช่วงการตลาดในประเทศ คือ การชะลอผลผลิตออกสู่ตลาด ได้แก่ โครงการสินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสถาบันเกษตรกร โครงการสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือกนาปี และโครงการชดเชยดอกเบี้ยให้ผู้ประกอบการในการเก็บสต็อก การสร้างความเป็นธรรมทางการค้า ได้แก่ ตรวจสอบเครื่องชั่งน้ำหนักและ ปิดป้ายราคาซื้อ และส่งเสริมการซื้อขายผ่านตลาดพันธะสัญญา การพัฒนาตลาดสินค้าข้าว ได้แก่ โครงการเชื่อมโยงตลาดข้าวอินทรีย์และข้าว GAP การรณรงค์การบริโภคข้าวและ การประชาสัมพันธ์ เชื่อมโยงข้อมูลข้าวสี GI อินทรีย์ให้ตรงความต้องการตลาดส่งเสริมการต่อยอดผลิตภัณฑ์และสินค้าแปรรูป และส่งเสริมตลาดออนไลน์

1.5) ช่วงการตลาดต่างประเทศ คือ การจัดหาและเชื่อมโยงตลาดต่างประเทศ ได้แก่ G to G การเจรจาขยายตลาดข้าว และเร่งทำตลาดเชิงรุกตลาดศักยภาพ (2) ส่งเสริมภาพลักษณ์ประชาสัมพันธ์ข้าว/ผลิตภัณฑ์ข้าว/นวัตกรรมข้าว ได้แก่ ประชาสัมพันธ์ข้าวหอมมะลิให้ถึงกลุ่มผู้นำเข้า

ทั้งนี้ ได้นำเสนอ แผนการขับเคลื่อน Smart Agricultural Curve ปี 2561 เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2560 มีข้อคิดเห็นว่าให้กรมการข้าวจัดทำแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจรมาตีแล้ว แต่ขอให้เพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีก 3 ประเด็น ดังนี้ 1) ควบคุมการผลิตข้าว ให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยต้องประสานกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น) กรมชลประทาน เรื่องการจัดการน้ำ เป็นต้น 2) การเชื่อมโยงตลาดให้ใช้กลไกประชารัฐ โดยให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมดำเนินการให้มาก และ 3) คุณภาพและการรับรองมาตรฐานข้าวเป็นสิ่งสำคัญมาก ควรมีการผลิตข้าวพรีเมียมเพื่อการส่งออก เช่น ข้าวอินทรีย์ แต่ให้พิจารณาถึงการผลิตข้าวคุณภาพจะอย่างไร เช่น เมล็ดพันธุ์คุณภาพดีการปรับปรุงบำรุงดิน การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษา เป็นต้น

2) หน่วยงานสนับสนุน 9 เรื่อง ดังนี้ 1) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ดำเนินการใน ศพก. ระดับดี (A) ศพก. ระดับปานกลาง (B) และ ศพก. ระดับปรับปรุง (C) 2) ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (นาแปลงใหญ่) ดำเนินงานในแปลงใหญ่ปี 2559 (แปลงปีที่ 3) แปลงปี 2560 (แปลงปีที่ 2) และแปลงใหญ่ปี 2561 (แปลงใหม่แปลงปีที่ 1) 3) การพัฒนา Smart Farmer ดำเนินการกับเกษตรกรที่ยังไม่เป็น Smart Farmer (Developing Smart Farmer) เกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แล้ว (Smart Farmer) และเกษตรกรที่เป็น Smart ดำเนินการโครงการข้าวครบวงจรมาตรการปรับพื้นที่นา เพื่อความมั่นคงของอาชีพเกษตรกร 5) พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน/GAP โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจรับรอง สร้างความรู้ที่ถูกต้องเรื่องเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ 6) เกษตรอินทรีย์ โดยการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ มีการรับรองข้าวอินทรีย์โดยการตรวจประเมินระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน (T2) 7) เกษตรทฤษฎีใหม่ ดำเนินการอบรมเสริมสร้างความรู้ สนับสนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้นตามความจำเป็น ติดตามตรวจเยี่ยม 8) การพัฒนา Smart Officer โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ Young Blood Researcher 9) ธนาคารสินค้าเกษตร ดำเนินการก่อตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน และสนับสนุนปัจจัยการผลิต รวมทั้งการติดตามงาน

ความสำคัญของสินค้าข้าว

ข้าวเป็นสินค้าที่มีความสำคัญของประเทศไทยมาโดยตลอด โดย

1. ข้าวเป็นความมั่นคงทางอาหารของประเทศไทย คนไทยบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก การผลิตข้าวจึงทำให้คนไทยมีหลักประกันที่จะมีอาหารบริโภคอย่างพอเพียง

2. การปลูกข้าวเป็นอาชีพหลักและรายได้ของคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยมีเกษตรกร ปลูกข้าวเพื่อเป็นรายได้และส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย

3. ด้านการผลิตข้าว ประเทศไทยมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีการลงทุนในด้านชลประทานกว่า 32 ล้านไร่ มีการลงทุนวิจัยด้านพันธุ์ข้าวและอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงมีปัญหาหลายด้าน เช่น ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ เมล็ดพันธุ์ดีไม่เพียงพอ การขาดแคลนน้ำ ปัญหาด้านคุณภาพข้าว รวมทั้งยังมีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าไม่มากเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการด้านการผลิต รวมทั้งการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

4. ด้านการตลาด ยังคงมีปัญหาด้านราคาข้าวตกต่ำ ทำให้รัฐต้องใช้งบประมาณดำเนินการแทรกแซงตลาดข้าว ในการส่งออกมีปัญหาการแข่งขันที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นจากคู่แข่ง เช่น เวียดนาม อินเดีย เป็นต้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงนโยบายและกลไกด้านตลาดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. ด้านสิ่งแวดล้อม การผลิตข้าวมีการใช้ทรัพยากรดินและน้ำจำนวนมาก และยังเป็นแหล่งปล่อยก๊าซมีเทน ซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกประเภทหนึ่ง ซึ่งผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน จึงจำเป็นต้องมีการดูแลเพื่อลดปัญหาการปล่อยก๊าซมีเทนของนาข้าวในอนาคต

ความจำเป็นในการบริหารจัดการ

การดำเนินการตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสินค้าข้าวและการบริหารจัดการที่ผ่านมายังไม่สามารถแก้ไขปัญหาข้าวได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากยังมีจุดอ่อนที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

1. หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบสินค้าข้าวในปัจจุบันมีหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ กรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ กรมการค้าภายใน กรมการค้าต่างประเทศ ทำให้การทำงานอาจมีการซ้ำซ้อนและไม่เกิดการประหยัดงบประมาณ

2. การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ยังมีลักษณะแยกส่วน ขาดการบูรณาการและเชื่อมโยงทั้งระบบ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงการผลิตกับการตลาดเพื่อบรรเทาปัญหาราคาข้าวตกต่ำที่เกิดขึ้น ทำให้ภาครัฐยังต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการแทรกแซงราคาข้าวทุกปี

3. กลไกหลักในด้านนโยบายข้าวที่มีอยู่ในปัจจุบัน คือ คณะกรรมการนโยบายข้าวนั้น การดำเนินงานที่ผ่านมาไม่สามารถบูรณาการทั้งระบบ โดยที่ผ่านมาจะเป็นการแก้ไขปัญหาราคาข้าวตกต่ำเป็นหลัก ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น โดยยังไม่ได้แก้ไขปัญหามาในเชิงโครงสร้างทั้งระบบ

2. ยุทธศาสตร์ด้านการเกษตร

2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ยุทธศาสตร์

1. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
2. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

4. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม
5. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
6. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

2.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564)

วิสัยทัศน์

“ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต ชีวิตเกษตรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตร มีความสมดุลและยั่งยืน”

พันธกิจ

1. พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคง
2. พัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ
3. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพตลอดโซ่อุปทานให้สอดคล้องกับความต้องการตลาดและส่งเสริมงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อมาใช้ประโยชน์
4. ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรอย่างสมดุลและยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 : สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 : บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมทางอย่างสมดุลและยั่งยืน

กลยุทธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

1. ขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกร
3. ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนให้เห็น ผลในทางปฏิบัติ อาทิ เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่
4. พัฒนาคณะความรู้ของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพผ่านศูนย์เรียนรู้ฯ 882 ศูนย์ /พัฒนาสหกรณ์ให้เข้มแข็ง
5. สร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนด้านการเกษตร

กลยุทธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน

1. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานรองรับความต้องการของตลาด
2. ส่งเสริมการจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตร โดยการบริหารจัดการในระบบแปลงใหญ่
3. ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน สร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร
4. จัดตั้งศูนย์กลางและพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร
5. เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและพลังงานอย่างยั่งยืน
6. สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน และเกษตรกรในรูปแบบประชารัฐ
7. สนับสนุนการจัดการความเสี่ยงที่จะกระทบต่อพืชผลทางการเกษตร
8. ส่งเสริมการค้าชายแดน และสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระดับภูมิภาค

กลยุทธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตร
2. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศการเกษตรและเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ
3. ส่งเสริมการนำงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ สนับสนุนการเข้าถึงเครื่องจักรกลเกษตรในรูปแบบ Motor Pool

กลยุทธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมทางอย่างสมดุลและยั่งยืน

1. ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร
2. ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการเกษตร เช่น ลานตากชุมชน ยุ้งฉาง โรงสี โรงอบ
4. สร้างภูมิคุ้มกันทางการเกษตรต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2.3 ยุทธศาสตร์ การพัฒนากลุ่มจังหวัด (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ) ปี 2561-2564

วิสัยทัศน์

“อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและเกษตรอินทรีย์เพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ การค้าชายแดนได้มาตรฐานสากล”

พันธกิจ

1. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรด้วยอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
2. พัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการและส่งเสริมการตลาด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ
3. สนับสนุนและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ผู้ประกอบการ ในด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อเชื่อมโยงธุรกิจการค้าสู่สากล

เป้าประสงค์รวม

1. พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป และผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพื่อเพิ่มมูลค่า
2. พัฒนาการท่องเที่ยวโดยยกระดับมูลค่าและคุณค่า เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน
3. พัฒนาวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดน

ยุทธศาสตร์

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มมูลค่าข้าวหอมมะลิ พืชเศรษฐกิจ ปศุสัตว์และประมง ด้วยอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การขยายฐานตลาดการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการ เพื่อเชื่อมโยงธุรกิจการค้า การลงทุนสู่สากล

2.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอำนาจเจริญ

วิสัยทัศน์

“เมืองธรรมเกษตร เขตพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง เส้นทางการค้าสู่สากล”

พันธกิจ

1. พัฒนาศักยภาพการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีมีมูลค่าเพิ่ม
2. พัฒนาเกษตรทางเลือกและสินค้าเกษตรปลอดภัยตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. สร้างฐานคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านสังคม การศึกษา สาธารณสุข ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน
4. พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการศึกษา
5. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
6. ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดีถ้วนหน้า
7. สร้างความมั่นคง ปลอดภัย ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน
8. การส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการค้า การท่องเที่ยว
9. การสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน/OTOP และเสริมสร้างขีดความสามารถ ให้ผู้ประกอบการ
10. การยกระดับทักษะบุคลากร แรงงาน สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจอย่างเป็นธรรม
11. การเสริมสร้างพันธมิตร เชื่อมโยงเศรษฐกิจในภูมิภาค และธุรกิจการค้าชายแดนเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

เป้าประสงค์รวม

1. เศรษฐกิจจังหวัดขยายตัวอย่างต่อเนื่องประชาชนมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง
2. ประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความสมดุลอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : พัฒนาการผลิตข้าวหอมมะลิ และสินค้าเกษตรปลอดภัย
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : ส่งเสริมและยกระดับการค้าชายแดน การค้า อุตสาหกรรม การลงทุน การท่องเที่ยวและการบริการสู่สากล
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : อนุรักษ์ ป่าไม้ และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน

2.5 แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ

วิสัยทัศน์ (Vision)

“ตลาดนำการผลิต ชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ภาคการเกษตรมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ (Mission)

1. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
2. พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคง
3. ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ (Objective)

1. เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร เกษตรกรมีรายได้แน่นอน
2. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรยกระดับการผลิต ประสิทธิภาพ คุณภาพมาตรฐาน รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร ให้ตอบสนองความต้องการของตลาด
3. เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรและเชื่อมโยงเครือข่ายกับภายนอกอย่างเข้มแข็ง
4. เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย (Target)

1. เกษตรกรมีรายได้สุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 59,460 บาท ต่อครัวเรือน ในปี 2564
2. เศรษฐกิจภาคการเกษตรเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี
3. ความพึงพอใจของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอยู่ระดับ 85 ในปี 2564
4. พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นเป็น 240,000 ไร่ ในปี 2564

ยุทธศาสตร์การพัฒนา (Strategy)

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรโดยใช้ตลาดนำการผลิต
2. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า
3. สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
4. พัฒนาภาคการเกษตรสู่เกษตรกรรมยั่งยืน

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรโดยใช้ตลาดนำการผลิต เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน ให้เกษตรกรมีรายได้แน่นอน ลดความเสี่ยงและมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกร โดยแสวงหาความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะจากภาคเอกชนในการประสานข้อมูลความต้องการด้านการตลาด จับคู่กับภาคการผลิตของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรเพื่อให้สามารถวางแผนการผลิตทั้งในเชิงปริมาณคุณภาพมาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด ลดปัญหาทั้งกรณีสินค้าเกษตรล้นตลาดและไม่เพียงพอ สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์กลางและพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร ตลอดจนสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงที่จะกระทบต่อพืชผลทางการเกษตร

แนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง

1. จัดตั้งศูนย์กลางและพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร โดยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร จัดตั้งศูนย์กลางการผลิต การแปรรูป การจัดการผลผลิต การตลาด และการค้าสินค้าเกษตร ที่เกิดขึ้นให้เหมาะสมตลอดโซ่อุปทานของแต่ละสินค้า ด้วยการ

1.1 สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการสินค้าเกษตรหรือตลาดสินค้าเกษตร เพื่อบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ให้มีปริมาณเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเป็นศูนย์กลางซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรตั้งแต่ระดับพื้นที่เชื่อมโยงกับระบบตลาดในระดับต่างๆ ตั้งแต่ชุมชน/ท้องถิ่น จังหวัด ประเทศ และต่างประเทศ ส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตรที่เป็นธรรมระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย รวมทั้งสร้างช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรคุณภาพโดยดำเนินการผ่านสถาบันเกษตรกร

1.2 สร้าง ปรับปรุง และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการตลาดของสถาบันเกษตรกร อาทิ ตลาดกลาง ห้องเย็น และระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้มีความพร้อมสมบูรณ์ และเพียงพอต่อการใช้ประโยชน์และการให้บริการในพื้นที่

2. สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ด้วยการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรหรือภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนหรือดำเนินการในรูปแบบ PPP (Public Private Partnership) โดยการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกทางการเกษตร เช่น ศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรเพื่อแสดง จำหน่าย และกระจายสินค้าเกษตรในพื้นที่ เป็นต้น

3. สนับสนุนการจัดการความเสี่ยงที่จะกระทบต่อพืชผลทางการเกษตร จากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติ และความผันผวนของราคา โดยสร้างหลักประกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น พร้อมทั้งสร้างระบบเตือนภัยทางการเกษตรล่วงหน้า เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยการ

3.1 สร้างระบบประกันภัยพืชผลทางการเกษตรทั้งพืช ประมง และปศุสัตว์ โดยให้ความสำคัญกับการรูปแบบความเสี่ยงของสินค้าเกษตร และระบบการประกันภัยที่เหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกร โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับต่อความสามารถในการชำระเบี้ยประกันของเกษตรกร

3.2 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันภัยพืชผลทางการเกษตร เช่น การประเมินเบี้ยประกัน การประเมินความเสียหาย และการชดเชยค่าสินไหมทดแทน รวมถึงสิทธิประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับโดยประชาสัมพันธ์ข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ

3.3 ผลักดันเกษตรกรให้เข้าสู่ระบบการประกันภัยพืชผลทางการเกษตร โดยระยะแรก ภาครัฐมีมาตรการจูงใจด้วยการสนับสนุนเบี้ยประกันภัยบางส่วน

3.4 สนับสนุนมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการความเสี่ยงที่จะกระทบต่อพืชผลทางการเกษตร อาทิ การส่งเสริมเกษตรกรทำการเกษตรที่หลากหลาย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตสินค้าเกษตร สร้างโอกาสในการแข่งขันของสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานรองรับความต้องการของตลาด ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างเรื่องราว (Story) ให้กับสินค้าเกษตรและชุมชน เพื่อเป็นจุดขาย สร้างความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของสินค้าเกษตร

แนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง

1. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานรองรับความต้องการของตลาด เพื่อพัฒนาสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สร้างมูลค่าเพิ่ม และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการ

1.1 พัฒนาระบวนการก่อนการเก็บเกี่ยว (Pre-harvest) เพื่อลดต้นทุนการผลิตและรองรับกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล โดยสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์เมล็ดพันธุ์พืชชุมชน พันธุ์สัตว์ และสัตว์น้ำที่มีคุณภาพในชุมชน พัฒนาศักยภาพศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงอย่างเพียงพอและทั่วถึง รวมทั้งสนับสนุนการรวมตัวของเกษตรกรรายย่อยผลิตเป็นระบบแปลงใหญ่ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการ การใช้ปัจจัยการผลิตและเครื่องจักรกลการเกษตรร่วมกัน

1.2 สนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตตามศักยภาพความเหมาะสมของพื้นที่ และความต้องการของตลาด (Zoning by Agri-Map) โดยมีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น สนับสนุนปัจจัยการผลิต การจัดหาแหล่งสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น

1.3 พัฒนาระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว (Post-harvest) เพื่อรักษาคุณภาพสินค้าเกษตร ลดการสูญเสียระหว่างเก็บเกี่ยวผลผลิตจนถึงมือผู้บริโภคหรือโรงงานอุตสาหกรรม การออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุกฎเกณฑ์ตามความต้องการของตลาดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร พร้อมพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค

1.4 สร้างองค์ความรู้และปลูกจิตสำนึกด้านอาหารปลอดภัยตั้งแต่ระดับเยาวชน เพื่อให้เกิดความตระหนักทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค พัฒนาองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และบุคคลทั่วไป สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของระบบการผลิตที่ดีตลอดโซ่อาหาร เช่น GAP, GMP, HACCP สำหรับการผลิตพืช ประมง และปศุสัตว์ รวมทั้งส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ถึงความแตกต่างของสินค้าเกษตรที่ผลิตตามมาตรฐานกับสินค้าทั่วไป

1.5 กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นมาตรฐานบังคับทั้งในระดับฟาร์ม โรงงานแปรรูป โรงฆ่าสัตว์ และอาหารที่พร้อมบริโภค พร้อมทั้งสนับสนุนการถ่ายโอนภารกิจการตรวจสอบฟาร์ม การตรวจวิเคราะห์สินค้า และการรับรองฟาร์มให้กับภาคเอกชนที่ได้รับอนุญาตอย่างเหมาะสม

2. ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร ด้วยการ

2.1 ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ เอกลักษณ์ และมูลค่าสูงตามความต้องการของตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) ยกย่องราคาสินค้าด้วยการสร้างตราสินค้าเกษตรปลอดภัย

เกษตรอินทรีย์ และฮาลาล สร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าสำหรับตลาดเฉพาะกลุ่ม เช่น ร้านค้าสมุนไพร ร้านผ้าไหมไทย และเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรด้วยเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) เช่น การซื้อ ขายผ่านระบบออนไลน์

2.2 ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร และประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และสร้างเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน

2.3. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรด้วยแนวคิดเกษตรสร้างสรรค์หรือเกษตรประณีตตลอดโซ่อุปทานสินค้าเกษตร ตั้งแต่การผลิตจนถึงการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการพัฒนา เช่น การใช้นวัตกรรมออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้คงความสดของสินค้าเกษตร การเปลี่ยนรูปร่างผลผลิตทางการเกษตรและการสร้างเอกลักษณ์หรือเรื่องราวแหล่งกำเนิดให้กับสินค้าเกษตร เป็นต้น

2.4 ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนได้ เช่น การดำนา การทอผ้า เป็นต้น พัฒนาศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบครบวงจร ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุขภาพ เช่น ศูนย์รักษาโรควิถีธรรมชาติบำบัด การทำสปาสมุนไพร ธุรกิจร้านอาหารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น พัฒนาเครือข่าย แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สร้างมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมทั้งประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นระบบ ด้วยความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้นำชุมชน เพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ มีความมั่นคงและภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง

1. ขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการสร้างจิตสำนึกให้เกษตรกรน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำการเกษตรให้ครอบคลุมทุกครัวเรือน กลุ่มเกษตรกร องค์กร เครือข่ายเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร โดยใช้หลักพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันพึ่งพาตนเอง และสามารถต่อยอดไปสู่การทำธุรกิจเกษตรเชิงพาณิชย์

2. พัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) ด้วยการ

2.1 เสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย การทำเกษตรอินทรีย์ การปรับปรุงดิน การผลิตพันธุ์ดี (พืช ประมง ปศุสัตว์) การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีอย่างถูกต้องตามค่าวิเคราะห์ดิน การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชตามหลักวิชาการ การวางแผนการผลิต บริหารจัดการสินค้าเกษตร การบริหารจัดการต้นทุน การทำบัญชีรายจ่าย/บัญชีต้นทุนอาชีพ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ การผลิตสินค้าตามมาตรฐานสินค้าเกษตร มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาการผลิต รวมถึงเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการตลาดแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาไปสู่ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรมืออาชีพ (Smart Entrepreneur)

2.2 พัฒนาระบบการทางความคิดของเกษตรกรไปสู่เกษตรกรมืออาชีพ เน้นการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปต่อยอดความคิดในการพัฒนาการผลิตไปสู่การแปรรูปขั้นต้นเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร การปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด รวมถึงการบริหารการตลาดตั้งแต่ระดับชุมชน จังหวัด และตลาดต่างประเทศ โดยร่วมกับสถาบันการศึกษา รวมทั้งการถอดบทเรียนและนำข้อเท็จจริงเป็นตัวอย่าง และสนับสนุนการศึกษาดูงานเกษตรกรตัวอย่างที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้

2.3 พัฒนาศักยภาพศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านเป็นแหล่งเรียนรู้ และขยายฐานองค์ความรู้ จากปราชญ์ชาวบ้านไปสู่เกษตรกรและชุมชนเครือข่ายอื่นๆ โดยรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่ายในทุกตำบล ประชาสัมพันธ์เกษตรกรตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จให้มากขึ้น

2.4 พัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ให้เป็นศูนย์กลางบูรณาการข้อมูลทางวิชาการจากภาครัฐ เช่น Agri-Map การลดใช้สารเคมีและเป็นแหล่ง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลชุมชน รวมทั้งพัฒนาศูนย์เครือข่ายและจุดเรียนรู้

3. สร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร ด้วยการ

3.1 สร้างต้นแบบการผลิตสินค้าเกษตรมาตรฐานตลอดโซ่อุปทานที่ประสบผลสำเร็จ ในแต่ละชนิดสินค้า โดยนำต้นแบบเกษตรกร สถาบันเกษตรกรหรือรูปแบบการพัฒนาการเกษตรที่ประสบ ความสำเร็จมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและภูมิสังคมของแต่ละ ชุมชนพื้นที่จากระดับตำบลขยายผลไปสู่ระดับอำเภอ และจังหวัด

3.2 สนับสนุนความร่วมมือระหว่างเกษตรกรรายใหญ่กับเกษตรกรรายย่อยให้เกิด การพัฒนากลุ่มการผลิตและเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรผ่านการส่งเสริมในรูปแบบเครือข่ายวิสาหกิจ และ การถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างกัน รวมถึงอำนวยความสะดวกด้านการเกษตรเชิงพาณิชย์และการตลาดสินค้า เกษตร

3.3 พัฒนาเครือข่ายเกษตรกร สถาบันเกษตรกรผ่านระบบสารสนเทศ โดยสนับสนุน การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของกลุ่มเกษตรกรและเครือข่าย เกษตรกร

3.4 ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้มแข็ง โดย

1) สำรวจความต้องการของเกษตรกรในชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกษตรกร ต้องการดำเนินการในลักษณะของกลุ่มเกษตรกร ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการรวมกลุ่มซึ่งจะทำให้เกิดความ ร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตลอดโซ่การผลิต รับสมัครเกษตรกรที่สนใจเข้า ร่วมกิจกรรม และถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร โดยเฉพาะองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร

2) ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันในลักษณะต่างๆ ตั้งแต่ระดับการผลิตใน พื้นที่ จนถึงการผลิตระดับอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด ขยายฐานลูกค้าและสร้างความ เข้มแข็งในระดับต้นน้ำ อาทิ การรวมกลุ่มแบบข้ามกลุ่มระหว่างเกษตรกรที่เพาะปลูกพืชหลากหลายชนิดหรือที่ ประกอบอาชีพที่มีความเกี่ยวเนื่องกันในโซ่อุปทาน เช่น กลุ่มทำนากับกลุ่มผลิตปุ๋ย ซึ่งใช้กลบ ฟางข้าวไปทำ ปุ๋ยอินทรีย์ การรวมกลุ่มของเกษตรกรรุ่นใหม่เป็นยุวสหกรณ์และยุวเกษตรกร และการรวมกลุ่มจากกิจการ เจ้าของคนเดียว เป็นการประกอบการในรูปแบบสหกรณ์ ห้างหุ้นส่วน และบริษัท

3) สนับสนุนการทำธุรกิจการเกษตรเพื่อสังคม (Social Business) โดยใช้ รูปแบบสหกรณ์ บริษัทชุมชน หรืออื่นๆ ที่บริหารจัดการโดยชุมชน เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการผลิต การตลาดและบริการสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตร เพื่อสร้างอาชีพให้กับเกษตรกรในท้องถิ่น และนำกำไรที่ ได้จากการประกอบกิจการกลับคืนสู่สังคมในรูปแบบต่างๆ เช่น สวัสดิการสังคม การศึกษา สาธารณสุข เป็นต้น

3.5 พัฒนาสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็งสามารถต่อยอดเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ เกษตร โดย

1) สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรผ่านสถาบันเกษตรกร เพื่อทำการผลิตสินค้าเกษตรได้ตามมาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งสามารถผลิตปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพได้เอง อาทิ เมล็ดพันธุ์พืชพันธุ์ดี

2) สนับสนุนให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ โดยมุ่งเน้นให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิต การบริหารจัดการการตลาด การใช้ข้อมูลทางการเงิน การบัญชี เทคโนโลยีการเกษตร แหล่งสินเชื่อ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเกษตร ทั้งจากเจ้าหน้าที่และผ่านระบบสารสนเทศในช่องทางต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการบันทึกข้อมูลกิจกรรมการผลิตและการตลาด เพื่อเป็นฐานข้อมูลใช้ประกอบการวางแผนและบริหารจัดการการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุนทำการเกษตร

3) สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการผลิตและการตลาดของสถาบันเกษตรกร อาทิ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ขยายโอกาสในการเข้าถึงปัจจัยการผลิต สนับสนุนการขยายช่องทางด้านการตลาดสำหรับธุรกิจเกษตร การเชื่อมโยงระหว่างการผลิตกับการตลาด สนับสนุนการทำการค้าแบบแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน ส่งเสริมการบริหารจัดการของสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่องและสามารถทำธุรกิจร่วมกับภาคเอกชนได้

3.6 เชื่อมโยงและบูรณาการจากทุกภาคส่วนเพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรอย่างเป็นระบบโดยการ

1) จัดทำแผนบูรณาการการดำเนินงานระหว่างภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สภาเกษตรกร ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรที่ไม่แสวงผลกำไร และผู้บริโภคร โดยใช้หลัก 4 M (Man Money Material และ Management) และแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกัน อาทิ เกษตรกรมีที่ดินสำหรับทำการเกษตรขนาดเล็ก ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการทำการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ขนาดเล็ก มีการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับกระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้ทราบปริมาณ และคุณภาพสินค้าเกษตรตามความต้องการของตลาด

2) ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาการเกษตรระหว่างภาครัฐ เอกชน เกษตรกร และผู้บริโภคร โดยรวมพลังกันทุกภาคส่วนร่วมกันแก้ไขปัญหาและขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร บริหารจัดการสินค้าเกษตรตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยยึดหลักการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน

3) ดำเนินการต่างๆ ที่จะป็นปัจจัยสนับสนุนการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร อาทิ กำกับ ควบคุมกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับเกษตรพันธะสัญญาให้มีความเหมาะสมและเป็นธรรม ดูแลการทำสัญญาระหว่างเกษตรกรกับเอกชน และดำเนินมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรในกรณีเกิดข้อพิพาทกับบริษัทเอกชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาศักยภาพเกษตรกรสู่เกษตรกรมั่งคั่ง เพื่อการพัฒนาภาคเกษตรบนพื้นฐานการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเน้นการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรให้คงความหลากหลายทางชีวภาพ สนับสนุนกิจกรรมเกษตรเชิงอนุรักษ์เพื่อคงความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และพื้นที่ทำกินทางการเกษตร

แนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง

1. ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนให้เห็นผลในทางปฏิบัติ โดยดำเนินกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรในรูปแบบที่เหมาะสม อาทิ เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ วนเกษตร เกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรอินทรีย์ ให้เกื้อกูลกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สภาพเศรษฐกิจ และสังคมในชุมชน ด้วยการ

1.1 เร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 ให้บรรลุเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ โดยส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยพัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ พัฒนาการผลิต การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ สร้างและส่งเสริมช่องทางการตลาดสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ ผลักดันมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) เพื่อเพิ่มพื้นที่และการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ในระดับชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนบริหารจัดการและขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์แบบบูรณาการทั้งระบบ

1.2 ส่งเสริม ขยายผลและพัฒนาการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบต่างๆ เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร และเกษตรธรรมชาติ เป็นต้น โดยสนับสนุนบทบาทเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านในการขับเคลื่อนการปรับกลไกและโครงสร้างพื้นฐานด้านการทำการเกษตรที่จำเป็นในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน เช่น การพัฒนาระบบข้อมูลเกษตรกรรมยั่งยืน การสร้างองค์ความรู้การสนับสนุนเงินทุนในลักษณะสินเชื่อสีเขียวที่มุ่งใจการผลิต การส่งเสริมการตลาด เป็นต้น

1.3. พัฒนาลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค โดยจัดหาสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยแยกจากตลาดสดทั่วไป เพื่อสร้างความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานกับสินค้าเกษตรทั่วไป รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรมีช่องทางการตลาด

2. พื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร ด้วยการ

2.1. ปรับปรุง พื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร อาทิ ดินและน้ำ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการเกษตรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมการเกษตรแบบยั่งยืนหรือเกษตรเชิงอนุรักษ์เพื่อคงความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ

2.2 ส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและสัตว์ทั้งในแหล่งอนุรักษ์และแหล่งที่อยู่ตามธรรมชาติให้คงอยู่อย่างยั่งยืน เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนสนับสนุนการทำประมงแบบยั่งยืน

2.3 สร้างจิตสำนึกให้เกษตรกรเห็นคุณค่าในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร

3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการ

3.1 พัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ชลประทาน โดยการ

1) เพิ่มปริมาณน้ำ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยพัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำตามสภาพของพื้นที่อย่างทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่การเกษตร และสร้างเป็นเครือข่ายชลประทาน รวมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ในการผันน้ำจากแหล่งน้ำระหว่างประเทศ เช่น แม่น้ำโขง มาใช้เพื่อการชลประทานภายในประเทศ

2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำตลอดลุ่มน้ำทั้งแหล่งน้ำต้นทุน สร้างแก้มลิง ระบบส่งน้ำแบบท่อ การใช้น้ำชลประทาน และการลดอัตราสูญเสียการใช้น้ำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3) ปรับปรุง ซ่อมแซม ดูแลแหล่งน้ำและพื้นที่ชลประทานที่มีอยู่แล้วให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ บริหารจัดการเก็บกักน้ำที่ไหลออกจากระบบชลประทานให้คงอยู่ในพื้นที่เพื่อลดการสูญเสียน้ำ

3.2 เพิ่มและปรับปรุงแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นา และแหล่งน้ำชุมชน โดยการ

1) ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการแหล่งน้ำในระดับไร่นาของเกษตรกรให้สอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพของดิน ภูมิประเทศ ขนาดพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ตลอดปี

2) สร้างแหล่งน้ำชุมชน และระบบจัดการแหล่งน้ำชุมชนแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่การเกษตร รวมถึงการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกต้นไม้และปลูกป่าโดยชุมชนและเพื่อชุมชน

พันธุ์ข้าวปลูกในจังหวัดอำนาจเจริญ

1. พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105

เป็นข้าวเจ้าพันธุ์พื้นเมือง ที่ส่งเสริมให้ปลูกแบบข้าวนาสวนในภาคเหนือ ปลูกได้เฉพาะนาปี ได้มาโดยพนักงานเกษตรรวบรวมจากชาวนาในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อ พ.ศ. 2493-2494 แล้วนำไปคัดเลือกแบบคัดพันธุ์บริสุทธิ์ และปลูกเปรียบเทียบที่สถานีทดลองข้าวโคกสำโรงแล้วจึงนำไปปลูกเปรียบเทียบพันธุ์ท้องถิ่นในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือคัดได้สายพันธุ์ 4-2-105 ซึ่งมีลักษณะดีเด่นเป็นพิเศษ คือ เมล็ดข้าวสารยาวเรียวยาวสวยมีกลิ่นหอม มีรสชาติดี ทนแล้ง ทนดินเปรี้ยว และดินเค็ม คณะกรรมการพิจารณาพันธุ์ให้ขยายพันธุ์เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ให้ชื่อว่าข้าวดอกมะลิ 105 ลำต้นมีสีเขียวจาง ใบสีเขียวยาวค่อนข้างแคบ ฟางอ่อน ใบธงทำมุมกว้างกับรวงเมล็ดข้าว รูปร่างเรียวยาวเปลือกสีฟาง

ลักษณะประจำพันธุ์

อายุเก็บเกี่ยว	ประมาณ 25 พฤศจิกายน
ระยะพักตัวของเมล็ด	ประมาณ 8 สัปดาห์
เมล็ดข้าวกลี้ยง	ยาว 7.5 มม. กว้าง 2.1 มม.หนา 1.8 มม.
ความสูง	ประมาณ 140 ซม.
ผลผลิต	ประมาณ 363 กก./ไร่
ลักษณะพันธุ์	ไวต่อช่วงแสง
คุณภาพข้าวสุก	นุ่ม หอม
เปอร์เซ็นต์แป้งอะไมโลส	12-17

ลักษณะเด่น

1. เป็นต้นข้าวสูง เก็บเกี่ยวง่าย
2. ทนแล้งได้ดีพอสมควร ปลูกเป็นข้าวไร่ได้
3. เมล็ดข้าวสารใส แข็งแกร่ง คุณภาพการขัดสีดี
4. คุณภาพการหุงมีกลิ่นหอมและอ่อนนุ่ม
5. อายุค่อนข้างเบา และเก็บเกี่ยวได้เร็ว
6. นวดง่าย
7. ทนดินเปรี้ยวและดินเค็ม

ลักษณะด้อย

1. ต้นข้าวอ่อน ล้มง่าย ปลูกได้เฉพาะฤดูนาปีเท่านั้น
2. น้ำหนักเมล็ดเบา ผลผลิตค่อนข้างต่ำ
3. ไม่ต้านทานโรคขอบใบแห้ง โรคไหม้ โรคใบสีส้ม และโรคใบหงิก (จู)
4. ไม่ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยจักจั่นสีเขียวและหนอนกอ
5. ทรงกอแผ่ ถ้าแก่สุกงอมเกินไปจะเกี่ยวยาก

2. พันธุ์ข้าว กข 15

เป็นข้าวเจ้าที่ส่งเสริมให้ปลูกแบบข้าวนาสวนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต้นเตี้ยกว่าพันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 เล็กน้อย ทนแล้งได้ดีกว่าข้าวดอกมะลิ 105 ปลูกได้เฉพาะฤดูนาปี ได้จากการเอาข้าวขาวดอกมะลิ 105 ไปอาบรังสีแกมมาที่สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2508 โดยใช้ปริมาณรังสี 15 กิโลแตรต เพื่อชักนำให้เกิดการกลายพันธุ์ในพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 แล้วนำเอาเมล็ดที่อาบรังสีแล้วไปปลูกคัดเลือกที่สถานีทดลองข้าวต่าง ๆ ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จนได้สายพันธุ์ KDML-105 , 65 G2 U -45 ที่มีอายุเบากว่าและให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 ประมาณ 4-6% ปลูกได้ในท้องที่แห้งแล้งฝนทิ้งช่วง หรือมีปัญหาดินเค็ม คณะกรรมการวิจัยของกรมวิชาการเกษตรพิจารณาให้ใช้ขยายพันธุ์เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2521 ให้ชื่อพันธุ์ กข 15 มีลำต้นและใบสีเขียวอ่อน ใบยาว ค่อนข้าวแคบ ใบธงทำมุมกว้างกับรวง ฟางอ่อน ชูรวงเหนือใบ เมล็ดรูปร่างยาวเรียว ข้าวเปลือกสีฟาง ปลายปิดงอเล็กน้อย

ลักษณะประจำพันธุ์

อายุเก็บเกี่ยว	ประมาณ 10 พฤศจิกายน
ระยะพักตัวของเมล็ด	ประมาณ 7 สัปดาห์
เมล็ดข้าวกลี้ยง	ยาว 7.5 มม. กว้าง 2.1 มม. หนา 1.7 มม.
ความสูง	ประมาณ 130 ซม.
ผลผลิต	ประมาณ 560 กก./ไร่
ลักษณะพันธุ์	ไวต่อช่วงแสง
คุณภาพข้าวสุก	นุ่ม หอม
เปอร์เซ็นต์แป้งอะไมโลส	14-17

ลักษณะเด่น

1. ทนแล้งได้ดีพอสมควร ปลูกเป็นข้าวไร่ได้
2. อายุค่อนข้างเบา และเก็บเกี่ยวได้เร็ว
3. เหมาะกับสภาพพื้นที่ค่อนข้างดอน สภาพพื้นที่ที่ฝนทิ้งช่วง หรือฝนหมดเร็ว
4. คุณภาพการหุงต้มดี อ่อนนุ่ม
5. นวดง่าย
6. สามารถปลูกเป็นพันธุ์ข้าวไร่ได้
7. โรงสีให้ราคาดีพอ ๆ กับข้าวดอกมะลิ
8. คุณภาพการสีดี เมล็ดข้าวสารใส แข็งแกร่ง เรียวยาว
9. ต้านทานโรคใบจุดสีน้ำตาล

ลักษณะด้อย

1. ไม่เหมาะกับนาลุ่ม ซึ่งระบายน้ำไม่ได้ เพราะข้าวจะสุกในระยะที่น้ำยังขังอยู่ในนาทำให้การเกี่ยวเกี่ยวลำบาก
2. ถ้าใส่ปุ๋ยประเภทยูเรียมากจะทำให้เกิดการเหี่ยวใบต้นข้าวจะล้มในระยะตั้งท้อง
3. ล้มง่ายเพราะฟางอ่อน เมล็ดร่วงง่าย
4. ไม่ต้านทานโรคขอบใบแห้ง โรคไหม้

5. น้ำหนักเมล็ดค่อนข้างเบา
6. ปลุกได้เฉพาะนาปีเท่านั้น
7. ไม่ต้านทานแมลงบั่ว เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและหนอนกอ

3. พันธุ์ข้าวหอมคลองหลวง 1

เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ผสมระหว่างข้าวหอมพันธุ์นางมลอเอส 4 กับพันธุ์ IR841 – 85 1-1-2 ที่สถานีทดลองข้าวคลองหลวงเมื่อปี พ.ศ. 2526 ปลุกคัดเลือกพันธุ์ผสมชั่วที่ 1 ถึงชั่วที่ 8 จนได้สายพันธุ์ KLG 83055-1-1-1-2-1-4 ทำการปลูกศึกษาและเปรียบเทียบผลผลิตในสถานีทดลองและนาเกษตรกรจนถึง ปี 2539 และผ่านการพิจารณารับรองพันธุ์ของคณะกรรมการวิจัยและพัฒนา กรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2540 และให้ชื่อว่าข้าวเจ้าหอมคลองหลวง 1 มีลักษณะลำต้นค่อนข้างเตี้ย ทรงกอตั้ง ฟางแข็ง ใบสีเขียว ใบธง ยาวปานกลาง และค่อนข้างตั้ง คอรวงสั้น สีฟางบางเมล็ดก้นจุด

ลักษณะประจำพันธุ์

อายุเก็บเกี่ยว	ประมาณ 118-125 วัน
ระยะพักตัวของเมล็ด	ประมาณ 5-6 สัปดาห์
เมล็ดข้าวกลี้ยง	ยาว 7.8 มม.
ความสูง	ประมาณ 110 ซม.
ผลผลิต	ประมาณ 591-650 กก./ไร่
ลักษณะพันธุ์	ไวต่อช่วงแสง
คุณภาพข้าวสุก	นุ่มเหนียว มีกลิ่นหอม
เปอร์เซ็นต์แป้งอะไมโลส	18-19

ลักษณะเด่น

1. เมล็ดข้าวสุกมีลักษณะคล้ายพันธุ์ดอกมะลิ 105 และจัดเป็นข้าวหอมมะลิ
2. เป็นพันธุ์ข้าวหอมต้นเตี้ย ไม่ไวต่อช่วงแสง
3. ผลผลิตสูง
4. ค่อนข้างต้านทานต่อโรคไหม้ โรคขอบใบแห้งและเพลี้ยกระโดดหลังขาว

ลักษณะด้อย

1. ค่อนข้างไม่ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและเพลี้ยจักจั่นสีเขียว
2. ไม่ควรปลูกในพื้นที่ติดต่อกันเป็นบริเวณกว้างและซ้ำที่เดิมเป็นเวลานาน ควรปลูกสลับกับพันธุ์อื่นที่ต้านทานโรคแมลง

4. ข้าวเหนียว กข 6

ได้จากการปรับปรุงพันธุ์ โดยการใช้รังสีชักนำให้เกิดการกลายพันธุ์ โดยใช้รังสีแกมมา ปริมาณ 20 กิโลแตรต อบเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 แล้วนำมาปลูกคัดเลือกที่สถานีทดลองข้าวบางเขน และสถานีทดลองข้าวพิมาย จากการคัดเลือกได้ข้าวเหนียวหลายสายพันธุ์ในข้าวช่วงที่ 2 นำไปปลูกคัดเลือกจน อยู่ตัวได้สายพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงสุดคือ สายพันธุ์ KDML105'65-G2U-68-254 นับว่าเป็นข้าวพันธุ์ดีพันธุ์แรก ของประเทศไทย ที่ค้นคว้าได้โดยใช้วิธีชักนำพันธุ์พืชให้เปลี่ยนกรรมพันธุ์โดยใช้รังสี การรับรองพันธุ์ คณะกรรมการวิจัยและพัฒนากรมวิชาการเกษตร มีมติให้เป็นพันธุ์รับรอง เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2520 เป็น ข้าวเหนียว สูงประมาณ 154 เซนติเมตร ไรต่อช่วงแสง ทรงกอกระจายเล็กน้อย ใบยาวสีเขียวเข้ม ใบตรงตั้ง เมล็ดยาวเรียว เมล็ดข้าวเปลือกสีน้ำตาล

ลักษณะประจำพันธุ์

อายุเก็บเกี่ยว	ประมาณ 21 พฤศจิกายน
ระยะพักตัวของเมล็ด	ประมาณ 5 สัปดาห์
เมล็ดข้าวกล้อง	กว้าง x ยาว x หนา = 2.2 x 7.2 x 1.7 มิลลิเมตร
ความสูง	ประมาณ 154 เซนติเมตร
ผลผลิต	ประมาณ 666 กิโลกรัมต่อไร่
ลักษณะพันธุ์	ไวต่อช่วงแสง
คุณภาพข้าวสุก	เหนียวนุ่ม มีกลิ่นหอม

ลักษณะเด่น

1. ให้ผลผลิตสูงและทนแล้งดีกว่าพันธุ์เหนียวสันป่าตอง
2. คุณภาพการหุงต้มดี มีกลิ่นหอม
3. ลำต้นแข็งแรงปานกลาง
4. คุณภาพการสีดี
- 5.

ลักษณะด้อย

1. ไม่ต้านทานโรคขอบใบแห้ง และโรคใบไหม้
2. ไม่ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและแมลงบั่ว

พื้นที่แนะนำ

ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อมูลทั่วไป

1. ลักษณะภูมิศาสตร์

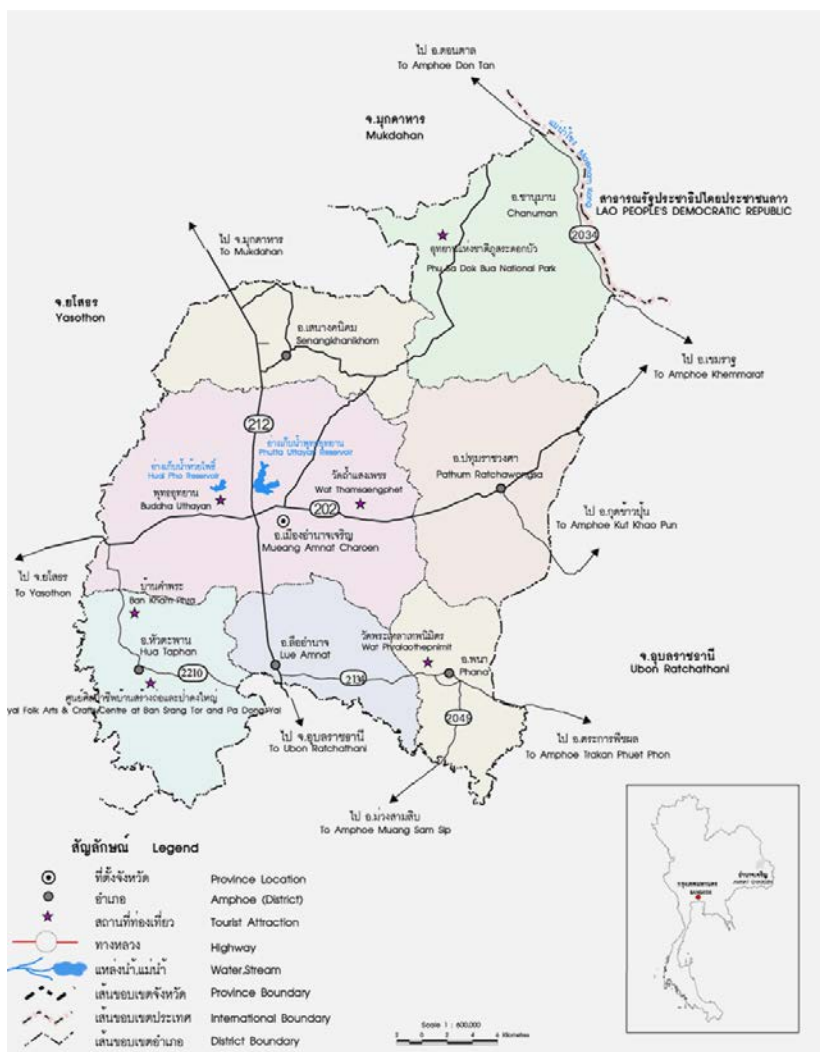
1.1 ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นจังหวัดในตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศา 30 ลิปดาเหนือ ถึง 16 องศา 30 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 104 องศา 15 ลิปดาตะวันออก ถึง 105 องศา ลิปดาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพโดยรถยนต์ประมาณ 586 กิโลเมตร แยกออกจากจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อปี พ.ศ. 2536 มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 2,057,496 ไร่ หรือ 3,291.99 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

รูปที่ 1 แผนที่ แสดงอาณาเขตพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ

1.2 อาณาเขต

- ทิศเหนือ** ติดเขตจังหวัดยโสธร ที่อำเภอเลิงนกทา และจังหวัดมุกดาหาร
- ทิศตะวันออก** ติดเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามแนวฝั่งแม่น้ำโขงด้านอำเภอนามูนเป็นระยะทาง 38 กิโลเมตร และจังหวัดอุบลราชธานีที่อำเภอเขมราฐ อำเภอกุศขำบูน และอำเภอตระการพืชผล
- ทิศตะวันตก** ติดเขตจังหวัดยโสธร ที่อำเภอป่าติ้ว และอำเภอเลิงนกทา
- ทิศใต้** ติดเขตจังหวัดอุบลราชธานี ที่อำเภอม่วงสามสิบ

2. สภาพพื้นที่

2.1 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปของจังหวัดอำนาจเจริญ เป็นที่ลุ่มและมีเนินเขาเตี้ย ๆ ทอดยาวไปจรดจังหวัดอุบลราชธานี ในเขตพื้นที่อำเภอชานุมานลักษณะของดินเป็นดินร่วนทราย มีดินลูกรังบางส่วนมีแม่น้ำโขงเป็นแนวกันระหว่างไทยกับ สปป.ลาว พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 227 ฟุต (หรือประมาณ 68 เมตร) และสามารถแบ่งลักษณะลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดอำนาจเจริญ ออกได้ดังนี้

2.1.1 บริเวณที่ราบสูง ลักษณะพื้นที่เป็นที่สูง บางส่วนเป็นลูกคลื่นลอนตื้นหรือเนินเขาเตี้ย ๆ อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอชานุมาน และอำเภอเสนางนิคม

2.1.2 บริเวณที่ราบ มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบถึงลูกคลื่นลอนตื้น เป็นแนวยาวตามทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตกอยู่ในเขตอำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอ พนา อำเภอปทุมราชวงศา อำเภอหัวตะพาน และอำเภอสิ้ออำนาจ

2.2 ลักษณะภูมิฐาน

จังหวัดอำนาจเจริญมีลักษณะภูมิฐานแบ่งออกได้โดยสังเขป ดังนี้คือ

2.2.1 บริเวณที่เป็นสันดินริมน้ำ (River Levee) เกิดจากตะกอนลำน้ำที่พัดพามาทับถม สภาพพื้นที่ เป็นเนินสันดิน พบบริเวณสันดินริมฝั่งแม่น้ำโขง คืออำเภอชานุมาน และบางบริเวณสันดินริมฝั่งลำน้ำเซบายได้แก่อำเภอหัวตะพาน

2.2.2 บริเวณที่เป็นแอ่ง (Depression) หรือที่ราบต่ำหลังแม่น้ำ (Back Swamp) เกิดจากการกระทำของขบวนการน้ำ พบบางแห่งในบริเวณลำเซบายของอำเภอหัวตะพานจะมีน้ำแช่ขังนานในฤดูฝน

2.2.3 บริเวณที่เป็นแบบลานตะพักน้ำ (Terrace) ที่เกิดจากการกระทำของขบวนการของน้ำนานมาแล้ว ประกอบด้วยบริเวณที่เป็นลานตะพักน้ำระดับต่ำ ระดับกลาง และระดับสูง ลักษณะพื้นที่มีทั้งเป็นแบบที่ราบแบบลูกคลื่นลอนลาดจนถึงลูกคลื่นลอนชัน จะอยู่ถัดจากบริเวณที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงขึ้นมา พื้นที่เหล่านี้จะพบได้ทั่วไปของจังหวัด บางแห่งใช้สำหรับ ทำนา บางแห่งใช้สำหรับปลูกพืชไร่

3 ลักษณะดิน

3.1 ลักษณะดินในจังหวัดอำนาจเจริญสามารถแบ่งดินออกเป็นกลุ่มใหญ่ได้ดังนี้

3.1.1. กลุ่มดินไร่ กระจุกกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ของจังหวัด สามารถแยกกลุ่มดินได้ดังนี้

- กลุ่มดินทั่วไป พบในพื้นที่ อ.ชานุมาน
- กลุ่มดินไร่ตื้น พบในพื้นที่ อ.ชานุมาน
- กลุ่มดินไร่ทราย พบในพื้นที่ อ.เมือง และ อ.พนา

3.1.2. กลุ่มดินไร่ทั่วไปคละกับดินนาทั่วไป พบในเขตอ.เมือง อ.หัวตะพาน และ อ.เสนางนิคม

3.1.3. กลุ่มพื้นที่สูงและภูเขา พบใน อ.ชานุมาน

3.1.4. กลุ่มดินเค็ม ดินเค็มน้อย พบใน อ.หัวตะพาน และ อ.พนา ส่วนดินเค็มจัด พบใน อ.เมือง และ อ.สิ้ออำนาจ

3.2 ความเหมาะสมและข้อจำกัดของดินสำหรับการปลูกพืชในช่วงฤดูเพาะปลูก

สามารถสรุป ได้ดังนี้

1. ดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว แต่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 5 มีเนื้อที่ประมาณ 54,417 ไร่ หรือ 2.754 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด
2. ดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว แต่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ เนื้อดินแน่นทึบหรือค่อนข้างเป็นทราย ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 15 กลุ่มชุดดินที่ 18 และกลุ่มชุดดินที่ 22 มีเนื้อที่ประมาณ 129,282 ไร่ หรือ 6.543 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด
3. ดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว แต่มีข้อจำกัดเนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นที่ดอน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และ/หรือเนื้อดินเป็นทราย อาจขาดแคลนน้ำเมื่อฝนทิ้งช่วง ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 15hi กลุ่มชุดดินที่ 16hi กลุ่มชุดดินที่ 17hiB กลุ่มชุดดินที่ 18hi กลุ่มชุดดินที่ 18hiB กลุ่มชุดดินที่ 19hi กลุ่มชุดดินที่ 19hiB กลุ่มชุดดินที่ 22hi กลุ่มชุดดินที่ 22hiB กลุ่มชุดดินที่ 24hi และกลุ่มชุดดินที่ 24hiB มีเนื้อที่ประมาณ 708,138 ไร่ หรือ 35.842 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด
4. ดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้น ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 33B มีเนื้อที่ประมาณ 2,682 ไร่ หรือ 0.136 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด
5. ดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้น แต่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 35B กลุ่มชุดดินที่ 36B กลุ่มชุดดินที่ 37B กลุ่มชุดดินที่ 38B กลุ่มชุดดินที่ 40B และกลุ่มชุดดินที่ 40C มีเนื้อที่ประมาณ 648,360 ไร่ หรือ 32.815 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด
6. ดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้น แต่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ เนื้อดินเป็นทรายจัด ได้แก่กลุ่มชุดดินที่ 41B และกลุ่มชุดดินที่ 44B มีเนื้อที่ประมาณ 288,319 ไร่ หรือ 14.592 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด
7. ดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว หรือปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ แต่มีข้อจำกัดคือเป็นดินต้น พบชั้นเศษหินก้อนกรวดหรือหินพื้น ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 47C และกลุ่มชุดดินที่ 49B มีเนื้อที่ประมาณ 8,348 ไร่ หรือ 0.422 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด
8. ดินที่ไม่เหมาะสมสำหรับการทำการเกษตร เนื่องจากเป็นพื้นที่มีหินพื้นโผล่ปะปน มีก้อนหิน เศษหิน ปะปนมาก ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 61C และกลุ่มชุดดินที่ 61D มีเนื้อที่ประมาณ 2,232 ไร่ หรือ 0.113 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด
9. ดินที่ไม่เหมาะสมสำหรับการทำการเกษตร เนื่องจากเป็นพื้นที่มีหินพื้นโผล่ปะปน มีก้อนหิน เศษหิน ปะปนมาก และมีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 62 มีเนื้อที่ประมาณ 38,603 ไร่ หรือ 1.954 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด
10. หน่วยแผนที่ดินเบ็ดเตล็ด เป็นหน่วยของแผนที่ที่ได้แยกออกจากพื้นที่ดินที่มีศักยภาพในการใช้ประโยชน์หรือบริเวณที่ไม่เป็นดินตามธรรมชาติ ได้แก่ ที่ดินเต็มไปด้วยก้อนหิน(RL) พื้นที่ชุมชน ที่อยู่อาศัย (U) และพื้นที่น้ำ(W) มีเนื้อที่ประมาณ 95,399 ไร่ หรือ 4.829 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด

3.3 ปัญหาดินและแนวทางการจัดการ

3.3.1 ปัญหาเรื่องดิน

1) ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

ทรัพยากรดินโดยทั่วไปของจังหวัดอำนาจเจริญ เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินที่เป็นดินทรายหรือตะกอนเนื้อหยาบ วัตถุต้นกำเนิดดินเหล่านี้มีธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชต่ำ เนื้อดินเป็นดินปนทรายหรือดินทราย มีความสามารถในการดูดซับธาตุอาหารต่ำและถูกชะพาลงไปในดินชั้นล่างหรือออกไปจากพื้นที่ได้ง่าย ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 15, 15hi, 16hi, 17hiB, 18, 18hi, 18hiB, 19hi, 19hiB, 22hi, 22hiB, 22, 35B, 36B, 37B, 40B, 40C, 56C มีเนื้อที่ประมาณ 1,443,059 ไร่ หรือ 73.037 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด

แนวทางแก้ไข การใช้ประโยชน์พื้นที่ดินบริเวณนี้ ควรมีการปรับปรุงบำรุงดินโดยการเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยหมัก อัตรา 1-4 ตันต่อไร่ ปุ๋ยคอก อัตรา 1-2 ตันต่อไร่หรือปุ๋ยพืชสด อัตราเมล็ดพันธุ์ 5-10 กก.ต่อไร่ร่วมกับปุ๋ยเคมีตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อช่วยปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มผลผลิตและรักษาความสามารถในการผลิตของดินไม่ให้เสื่อมลงอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างยั่งยืน

2) เป็นดินทรายจัด

ดินทรายจัดจะมีความสามารถในการอุ้มน้ำและดูดซับธาตุอาหารของดินต่ำถึงต่ำมาก ธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชสูญเสียไปในดินชั้นล่างหรือออกไปนอกพื้นที่ได้ง่าย เมื่อมีการให้น้ำหรือมีฝนตกดินง่ายต่อการกร่อนทำให้เกิดเป็นร่องลึกและกว้าง ขาดแคลนน้ำ ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 24, 24hiB, 41B, 44B มีเนื้อที่ประมาณ 347,405 ไร่ หรือ 17.583 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด

แนวทางแก้ไข การใช้ประโยชน์ของพื้นที่บริเวณนี้ ควรเลือกชนิดพืชที่ศักยภาพเหมาะสมมาใช้ปลูก เพื่อลดต้นทุนในการผลิต มีการปรับปรุงบำรุงดินร่วมกับมีระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปุ๋ยหมัก อัตรา 1-4 ตันต่อไร่ ปุ๋ยคอก อัตรา 1-2 ตันต่อไร่ หรือปุ๋ยพืชสด อัตราเมล็ดพันธุ์ 5-10 กก.ต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีและใช้วัสดุคลุมดิน ทำคันดิน ปลูกหญ้าแฝกหรือปลูกพืชเป็นแถบสลับ พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในเวลาที่พืชขาดแคลนน้ำ การใช้ปุ๋ยเคมีควรใช้ที่ละน้อยแต่บ่อยครั้ง เพื่อลดการสูญเสียธาตุอาหารลงไปในชั้นดินล่างก่อนที่พืชจะนำไปใช้ได้หรือสูญเสียออกไปจากพื้นที่ เมื่อมีการให้น้ำหรือมีฝนตก

3) ดินตื้น

ดินตื้นถึงชั้นลูกรัง เศษหิน ก้อนหินปะปนอยู่ในเนื้อดินตั้งแต่ 35 เปอร์เซ็นต์ หรือมากกว่าโดยปริมาตรภายในความลึก 50 เซนติเมตรจากผิวดิน หรือมีชั้นหินพื้นตื้นกว่า 50 เซนติเมตรจากผิวดิน ดินตื้นจะเป็นอุปสรรคต่อการซอกไชของรากพืชลงไปหาอาหาร นอกจากนี้ยังมีส่วนที่เป็นดินน้อย ทำให้มีความสามารถในการดูดซับธาตุอาหารและอุ้มน้ำต่ำมาก พืชจะขาดน้ำและทำให้เหี่ยวเฉาไวกว่าพื้นที่อื่น ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 25hi, 25hiB, 47C, 49B มีเนื้อที่ประมาณ 31,697 ไร่ หรือ 1.604 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด

แนวทางการแก้ไข เลือกพื้นที่ที่มีหน้าดินหนาและไม่มีเศษหินหรือก้อนหินอยู่บริเวณหน้าดินมาก เพราะจะเป็นอุปสรรคต่อการเกษตรกรรมและการดูแลรักษา โดยทำการเกษตรแบบวนเกษตรหรือแบบผสมผสาน ไม่ทำลายไม้พื้นล่าง ขุดหลุมปลูก พร้อมปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักอัตรา 25-50 กก.ต่อหลุม หรือปุ๋ยคอกอัตรา 10-20 กก.ต่อหลุมร่วมกับปุ๋ยเคมีตามชนิดพืชที่ปลูก มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ใช้วัสดุคลุมดินหรือปลูกหญ้าแฝก เพื่อรักษาความชื้นและลดการกร่อนของดิน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในเวลาที่ฝนทิ้งช่วงนานหรือพืชขาดน้ำ

สำหรับในพื้นที่ที่มีหินกระจายอยู่บนดินมาก ไม่เหมาะสมต่อการเกษตร ควรปล่อยให้มันเป็นป่าตามธรรมชาติ เป็นที่อยู่อาศัยเพาะพันธุ์ของสัตว์ป่า เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สำหรับในพื้นที่เสื่อมโทรม ควรฟื้นฟูให้กลับมาเป็นป่าหรือปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว

4) การกร่อนของดิน

บางบริเวณ มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นถึงเป็นเนินเขาและมีเนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ทำให้ง่ายต่อการถูกกร่อนจากแรงกระแทกของเม็ดฝนและถูกพัดพาโดยน้ำที่ไหลผ่านผิวดิน ทำให้เกิดเป็นร่องกว้าง ทำให้ความเสียหายกับพืชที่ปลูกและเป็นอุปสรรคต่อการจัดการที่ดินและการไถพรวน

แนวทางการแก้ไข การใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณนี้ ควรมีการไถพรวนให้น้อยที่สุดและไถขวางความลาดชัน ปรับปรุงดินโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสดร่วมกับปุ๋ยเคมี มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ใช้วัสดุคลุมดิน ทำคันดิน ปลูกหญ้าแฝกหรือปลูกพืชเป็นแถบสลับ ในพื้นที่ที่เป็นร่องที่เกิดจากการกร่อน ควรไถกลับและปรับปรุงดินพร้อมเปลี่ยนทางเดินของน้ำไหลบ่า เพื่อไม่ให้เกิดการกร่อนซ้ำในพื้นที่เดิม

5) พื้นที่ที่มีความลาดชันสูงหรือพื้นที่ภูเขา

พื้นที่ที่มีความลาดชัน มากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์หรือเป็นพื้นที่ภูเขา ไม่เหมาะสมต่อการเกษตรกรรม เนื่องจากยากต่อการจัดการดูแลรักษา ใช้มาตรการพิเศษในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูงมาก และยังเป็นการทำลายระบบนิเวศน์ของป่าอีกด้วย ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 62 มีเนื้อที่ประมาณ 38,603 ไร่ หรือ 1.954 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด

แนวทางการแก้ไข ควรรักษาไว้ให้เป็นป่าตามธรรมชาติ เป็นที่อยู่อาศัยและเพาะพันธุ์ของสัตว์ป่า เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ถ้ามีความจำเป็นต้องนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ควรมีการสำรวจดินและเลือกใช้พืชที่มีศักยภาพในการเกษตรที่เป็นดินลึกและมีความลาดชันไม่สูงมากนัก โดยทำการเกษตรแบบวนเกษตรและมีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

6) หินพื้นโคลน

พื้นที่หินพื้นโคลนเป็นพื้นที่ที่มีหินพื้นโคลนกระจายอยู่ทั่วไปบนผิวดินมากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ของพื้นผิว พื้นที่บริเวณนี้ไม่เหมาะสมทางการเกษตรกรรม ควรปล่อยให้มันเป็นป่าตามธรรมชาติหรือปลูกสวนป่า

ดินที่มีปัญหา

ผลการสำรวจ ของกรมพัฒนาที่ดิน พบว่าดินที่มี ปัญหาทางการเกษตรมีดังนี้ พื้นที่ดินเค็ม พื้นที่ดินลูกรัง พื้นที่ดินตื้น พื้นที่ดินเสื่อมโทรม

จังหวัดอำนาจเจริญ มีดินเค็มกระจายอยู่ในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอ เมือง ลืออำนาจ หัวตะพาน และพนา เป็นพื้นที่รวมประมาณ 338,480 ไร่ ตามลำดับดังนี้

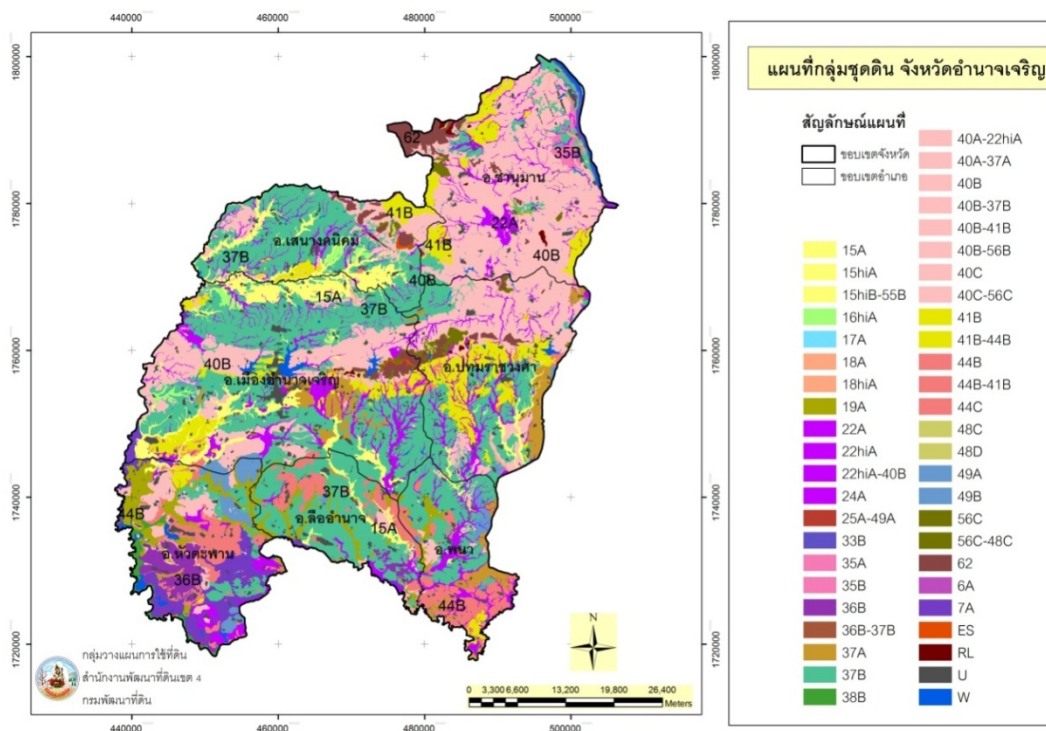
1. อำเภอเมือง และลืออำนาจ มีพื้นที่ดินเค็มมากที่สุด ดังนี้
  - อำเภอเมือง   ประมาณ   8,750 ไร่
  - อำเภอลืออำนาจ   ประมาณ   6,418 ไร่
2. อำเภอหัวตะพาน และพนา มีพื้นที่ดินเค็มระดับปานกลาง ดังนี้
  - อำเภอหัวตะพาน   ประมาณ   1,300 ไร่
  - อำเภอพนา   ประมาณ   640 ไร่

ตารางที่ 1 พื้นที่ดินเค็มในจังหวัดอำนาจเจริญ

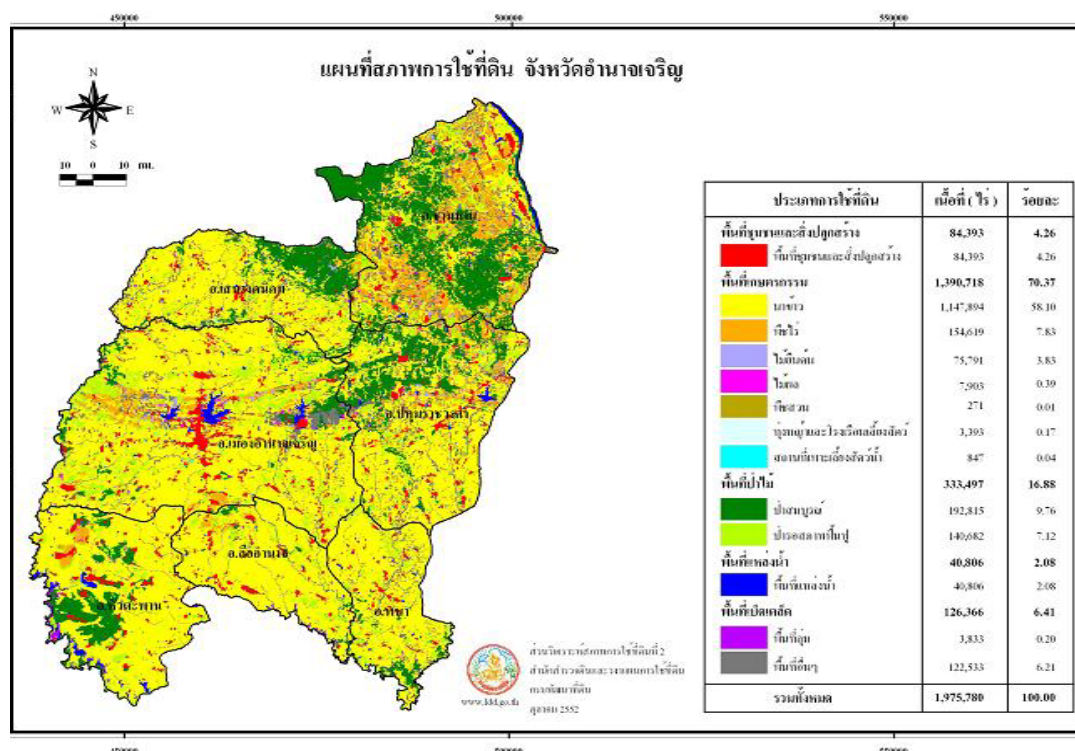
ที่	อำเภอ	จำนวนพื้นที่ดินเค็ม น้อย / ไร่ (ตำบล)	จำนวนพื้นที่ดิน เค็มปานกลาง / ไร่ (ตำบล)	จำนวนพื้นที่ดิน เค็มมาก / ไร่ (ตำบล)	ศักยภาพของดินเค็ม
1	ลืออำนาจ	19,142 ไร่ ต.ไร่สี,ต.ตงบัง ต.ตงมะยาง ต.เปือย,ต.อำนาจ	1,870 ไร่ ต.ตงมะยาง ต.ลืออำนาจ	6,418 ไร่ ต. ตงมะยาง	1. การขุดน้ำใต้ผิวดิน ในระยะ 20 เมตร เป็นระยะชั้นเกลือ น้ำใต้ผิวดินจะเป็น น้ำเค็ม 2. ถ้าในระยะ 3-5 เมตร น้ำใต้ผิวดิน จะสามารถใช้ได้แต่ไม่ มีน้ำในฤดูแล้ง
2	เมือง	75,500 ไร่ ต.หนองมะแซว ต.นาจิก,ต.ดอนเมย ต.บุ่ง(บางส่วน)	360 ไร่ ต.ไก่อ่า ต.หนองมะแซว ต.นาจิก	8,750 ไร่ ต.บุ่ง, ต.นาจิก ต.หนองมะแซว ต.ดอนเมย	
3	ห้วยตะพาน	104,500 ไร่ ต.รัตนวารี,ต.ห้วย ตะพานต.หนองแก้ว, ต.เค็งใหญ่ ต.โพนเมืองน้อย	1,300 ไร่ ต.รัตนวารี	-	
4	พนา	120,000 ไร่ ต.ไม้กลอน,ต.จานลาน ต.พนา	640 ไร่ ต.ไม้กลอน ต.จานลาน		

ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ

รูปที่ 2 แผนที่กลุ่มชุดดิน จังหวัดอำนาจเจริญ

รูปที่ 3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน จังหวัดอำนาจเจริญ

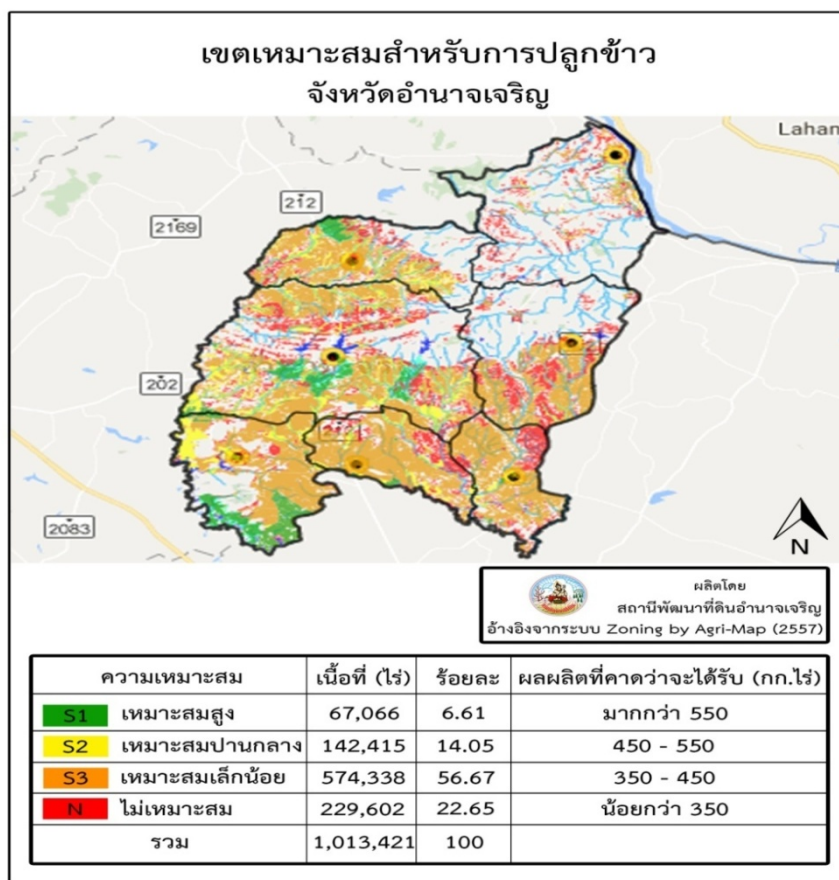
ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ

ตารางที่ 2 ชั้นความเหมาะสมของดินสำหรับข้าว จังหวัดอำนาจเจริญ

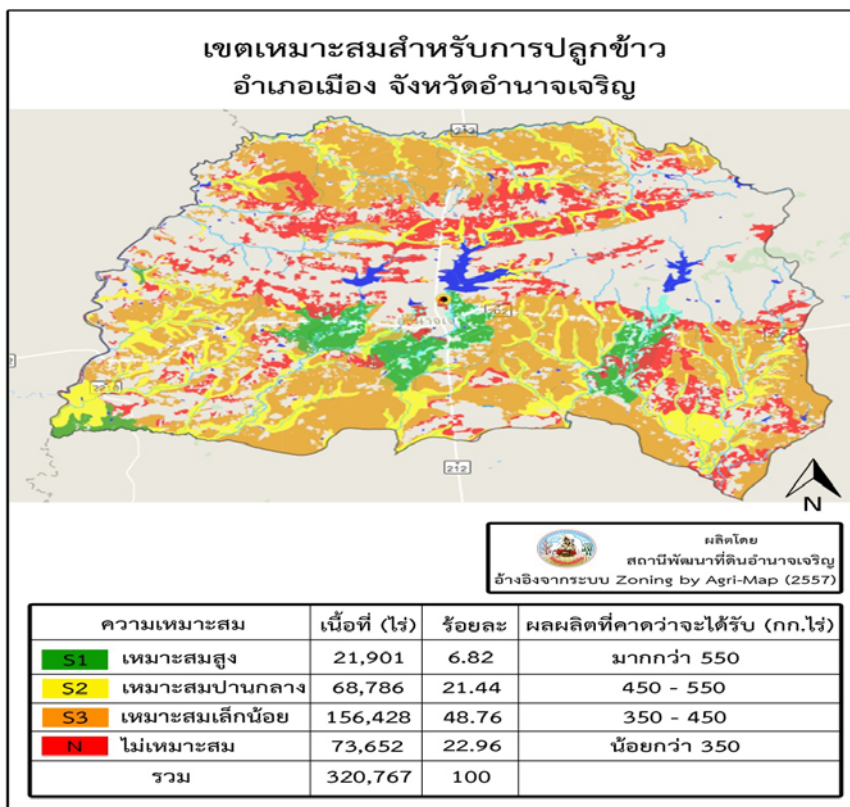
อำเภอ	ชั้นความเหมาะสมของดินสำหรับข้าว (ไร่)								รวมชั้นความเหมาะสม	อื่นๆ (พื้นที่ป่าไม้)
	เหมาะสมสูง S1		เหมาะสมปานกลาง S2		เหมาะสมเล็กน้อย S3		ไม่เหมาะสม N			
	ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%		
เมือง	21,901	7	68,786	21	156,428	49	73,652	23	320,767	22,655
ชานุมาน	0	0	7,086	14	10,697	22	31,917	64	49,700	11,290
ปทุมราชวงศา	0	0	1,651	1	74,156	61	45,268	37	121,075	36,397
พนา	864	1	3,060	3	79,846	74	23,447	22	107,217	0
เสนางคนิคม	7,048	6	28,413	23	66,849	54	22,038	18	124,348	13,373
หัวตะพาน	35,346	22	21,395	13	93,272	58	10,465	7	160,478	8,978
ลืออำนาจ	1,907	1	12,024	9	93,092	72	22,814	18	129,837	0
รวม	67,066	37	142,415	85	574,340	390	229,601	188	1,013,422	92,693

ที่มา : พื้นที่ปลูกนอกเขตป่าตามกฎหมาย ข้อมูลการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2557)

รูปที่ 4 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวจังหวัดอำนาจเจริญ

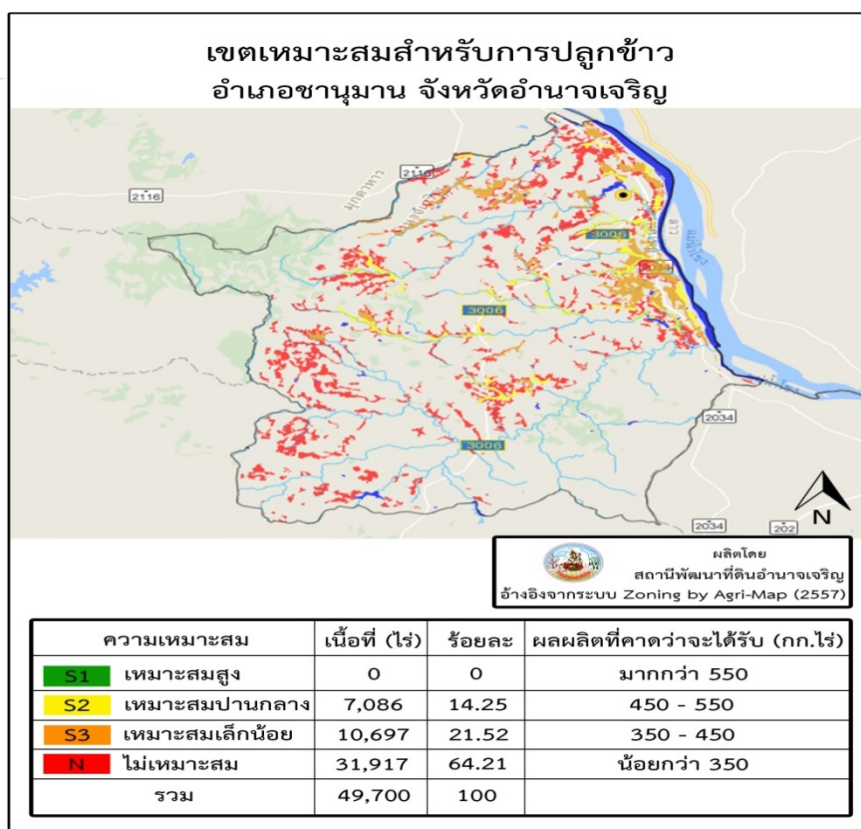

รูปที่ 5 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอเมือง

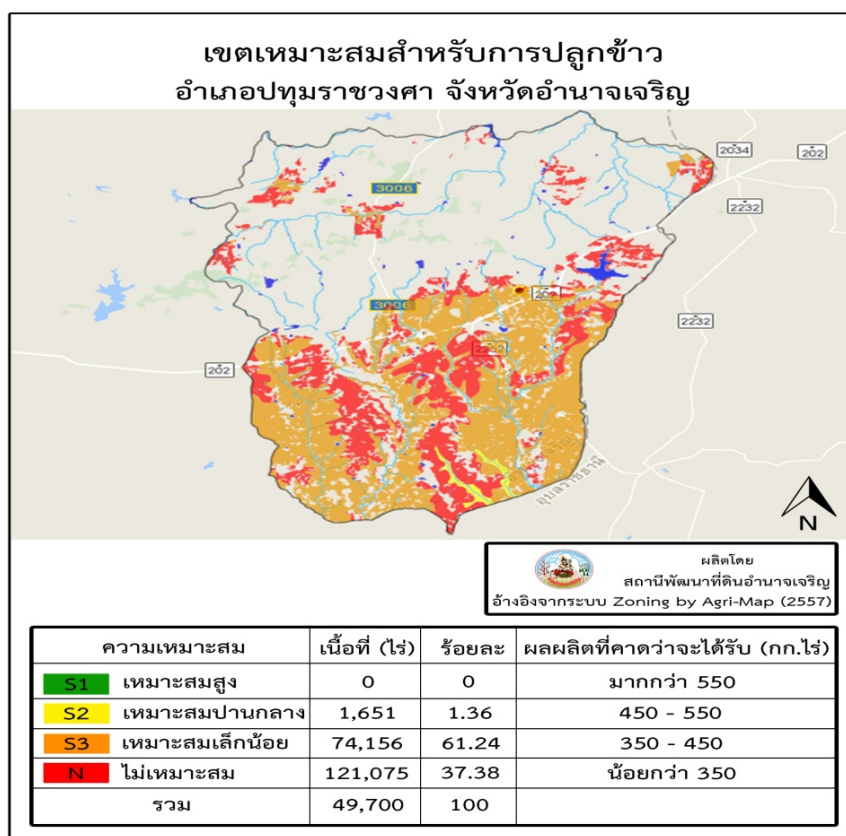

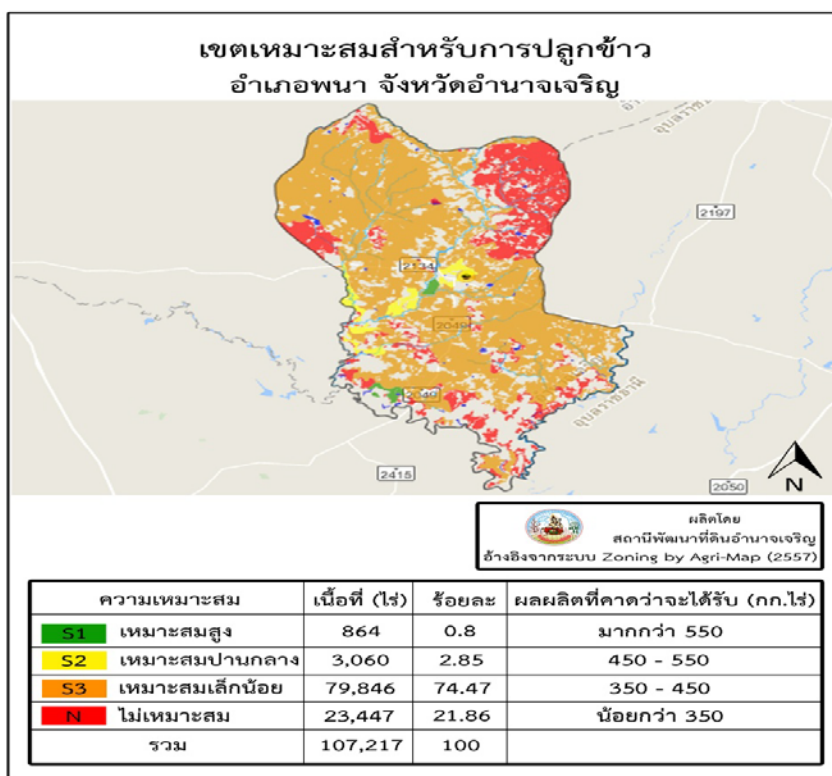
รูปที่ 6 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอชานุมาน

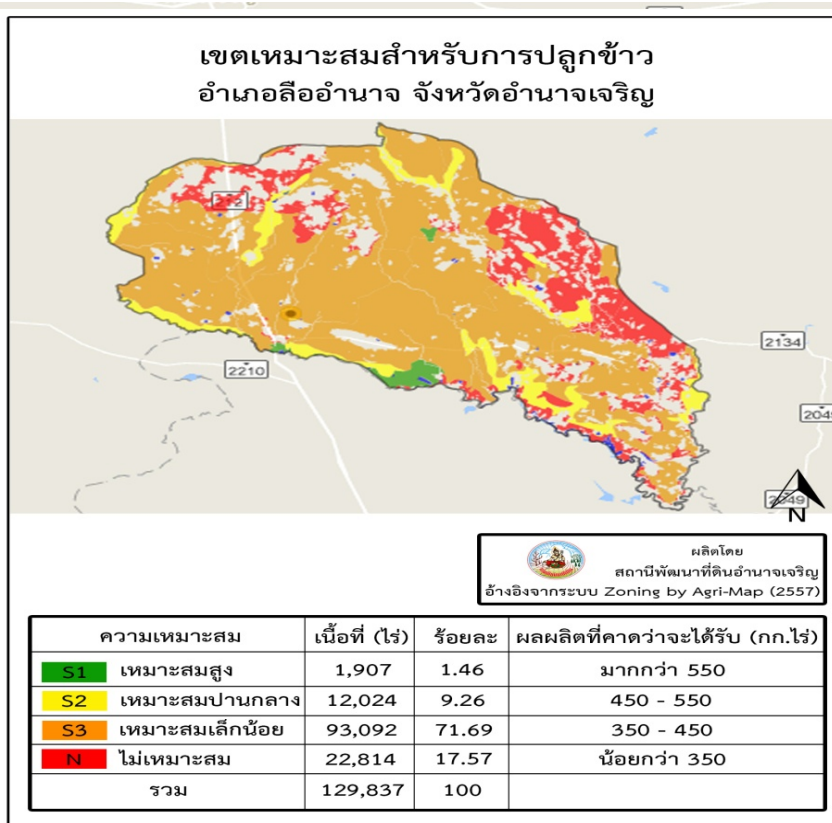
รูปที่ 7 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอปทุมราชวงศา

รูปที่ 8 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอพนา

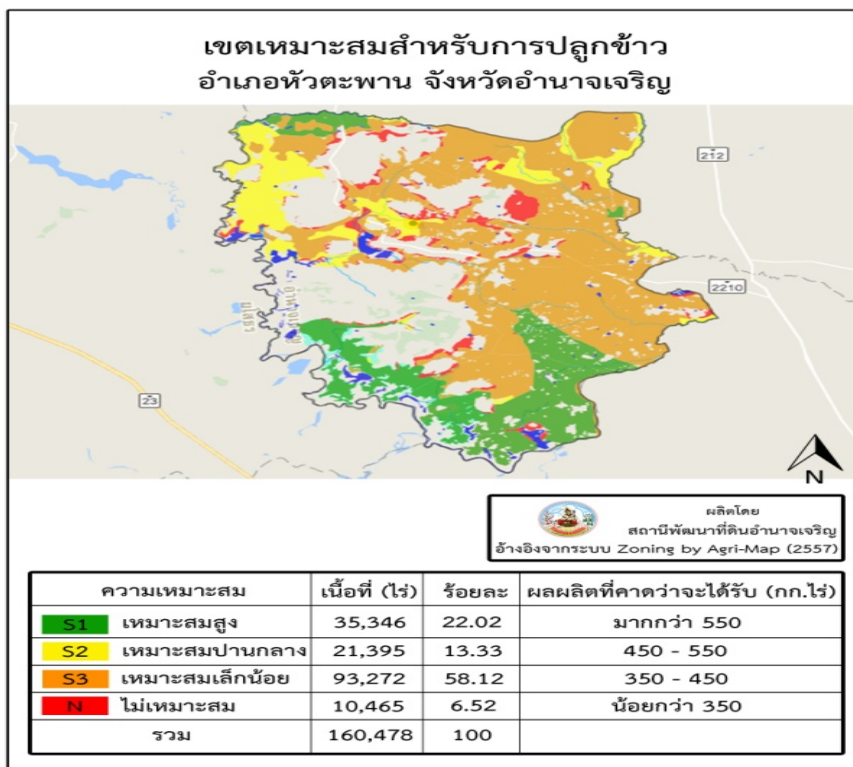

รูปที่ 9 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอลืออำนาจ

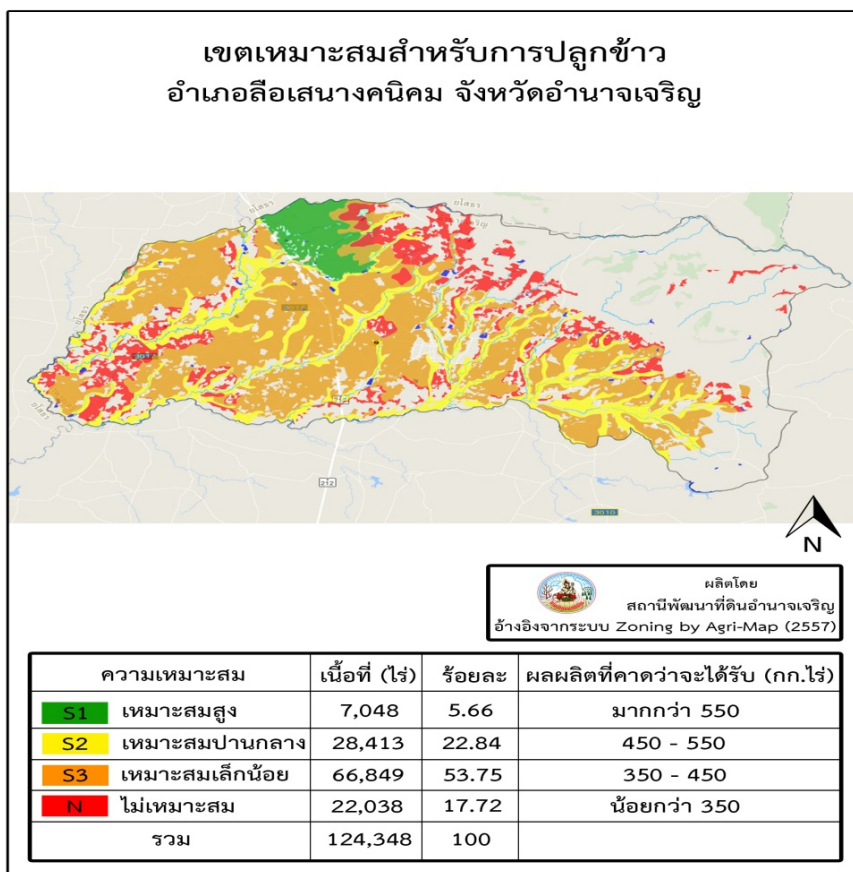

รูปที่ 10 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอหัวตะพาน

รูปที่ 11 แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอเสนางคนิคม

5. แหล่งน้ำ

5.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดอำนาจเจริญ มีแม่น้ำและลำน้ำสำคัญ 3 สายคือ

1. **แม่น้ำโขง** เป็นแม่น้ำนานาชาติ มีต้นกำเนิดอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ไหลผ่านประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมสหภาพเมียนมา (พม่า) และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ไหลผ่านจังหวัดอำนาจเจริญ ในเขตอำเภอขานุมาน เป็นระยะทาง 38 กิโลเมตร ในช่วงที่ผ่านอำเภอขานุมาน มีความกว้างประมาณ 2,000 เมตร

2. **ลำเซบก** ต้นน้ำอยู่ในเขตอำเภอเมืองอำนาจเจริญ และอำเภอห้วยตะพาน ไหลผ่านอำเภอลืออำนาจ อำเภอพนา และไหลไปบรรจบกับแม่น้ำมูลที่บ้านปากเซ อำเภอตาลสุม จังหวัดอุบลราชธานี

3. **ลำเซบาย** ต้นน้ำอยู่ในเขตอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ไหลผ่านจังหวัดอำนาจเจริญในเขต อำเภอเมืองอำนาจเจริญ และอำเภอเสนางคนิคม อำเภอห้วยตะพาน ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำมูล ที่ตำบลจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีความยาวประมาณ 200 กิโลเมตร

นอกจากที่กล่าวข้างต้นยังมีลำห้วยที่สำคัญ ได้แก่ ลำห้วยปลาแตก ไหลผ่านอำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอห้วยตะพาน ลำห้วยโพธิ์ ลำห้วยกอก และลำห้วยสีโท อยู่ในเขตท้องที่อำเภอเมืองอำนาจเจริญ ลำห้วยพระเหลา ไหลผ่านอำเภอพนา และอำเภอปทุมราชวงศา ลำห้วยละโอง อยู่ในเขตท้องที่อำเภอเสนางคนิคม ลำห้วยทม และลำห้วยแก้วแมงดา อยู่ในเขตอำเภอขานุมาน ลำห้วยจันลันไหล ผ่านอำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอลืออำนาจ

รูปที่ 12

5.2 แหล่งน้ำในเขตชลประทาน

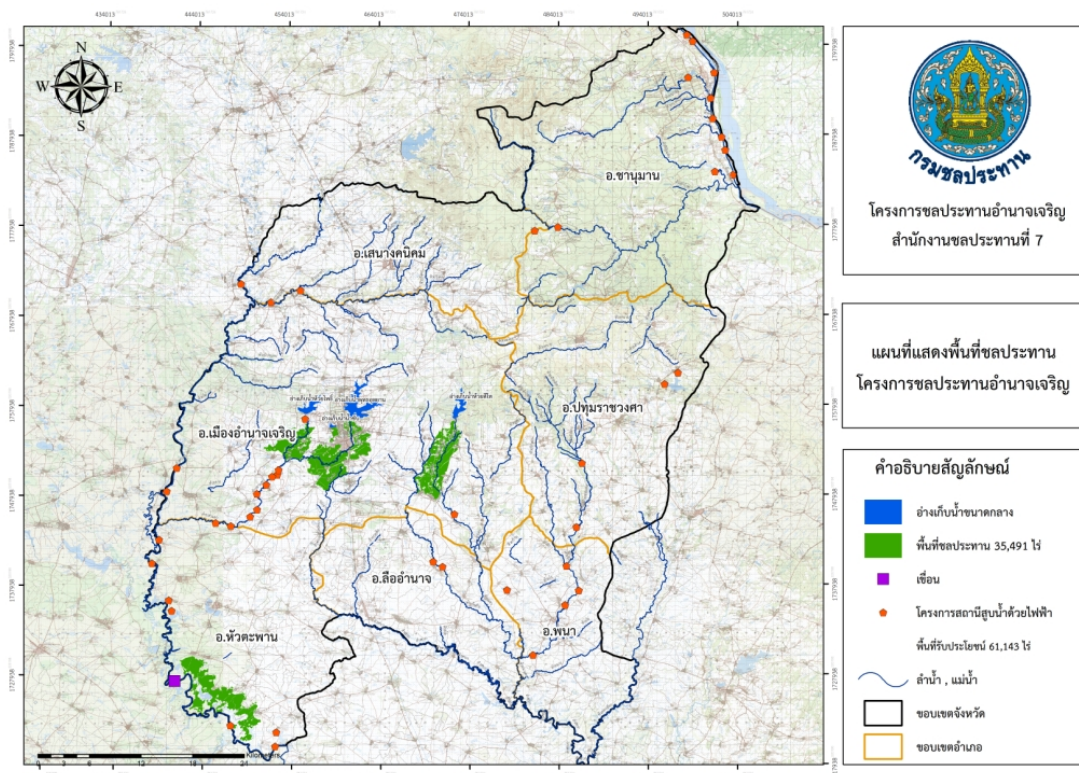
จังหวัดอำนาจเจริญ มีอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง จำนวน 4 อ่าง ฝายลำเซบาย 1 แห่ง ความจุน้ำสูงสุด 49,989 ลบ.ม. พื้นที่ชลประทาน 35,491 ไร่ พื้นที่รับประโยชน์ พื้นที่ศักยภาพในฤดูฝน 35,491 ไร่ พื้นที่ศักยภาพในฤดูแล้ง 9,100 ไร่

ตารางที่ 3 ปริมาณความจุน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ปี 2561

ชื่อโครงการ	ที่ตั้งโครงการ	ความจุสูงสุด (ล้าน ม. ³)	ความจุเก็บกัก (ล้าน ม. ³)	พื้นที่รับประโยชน์		พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)
				พื้นที่ศักยภาพ ในฤดูฝน (ไร่)	พื้นที่ ศักยภาพใน ฤดูแล้ง (ไร่)	
1.อ่างเก็บน้ำพุทธอุทยาน	บ.พุทธมงคล ต.บุ่ง อ.เมือง	21.944	19.325	14,614	4,000	14,614
2.อ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์	บ.เจริญสามัคคี ต.บุ่ง อ.เมือง	8.44	7.438	5,543	1,000	5,543
3.อ่างเก็บน้ำร่องน้ำซับ	ชุมชนแสนสวัสดิ์ ต.บุ่ง อ.เมือง	0.46	0.426	420	100	420
4.อ่างเก็บน้ำห้วยสีโท	บ.ตงเจริญ ต.หนองมะเขว	14.00	10.6	8,914	2,000	8,914
5.เขื่อนลำเซบาย	บ.สร้างถ่อน้อย ต.สร้างถ่อน้อย	15.288	12.2	6,000	2,000	6,000
รวมทั้งสิ้น		60.132	49.989	35,491	9,100	35,491

ที่มา: โครงการชลประทานอำนาจเจริญ มกราคม 2562

รูปที่ 13 แผนที่แสดงพื้นที่ชลประทานโครงการชลประทานอำนาจเจริญ

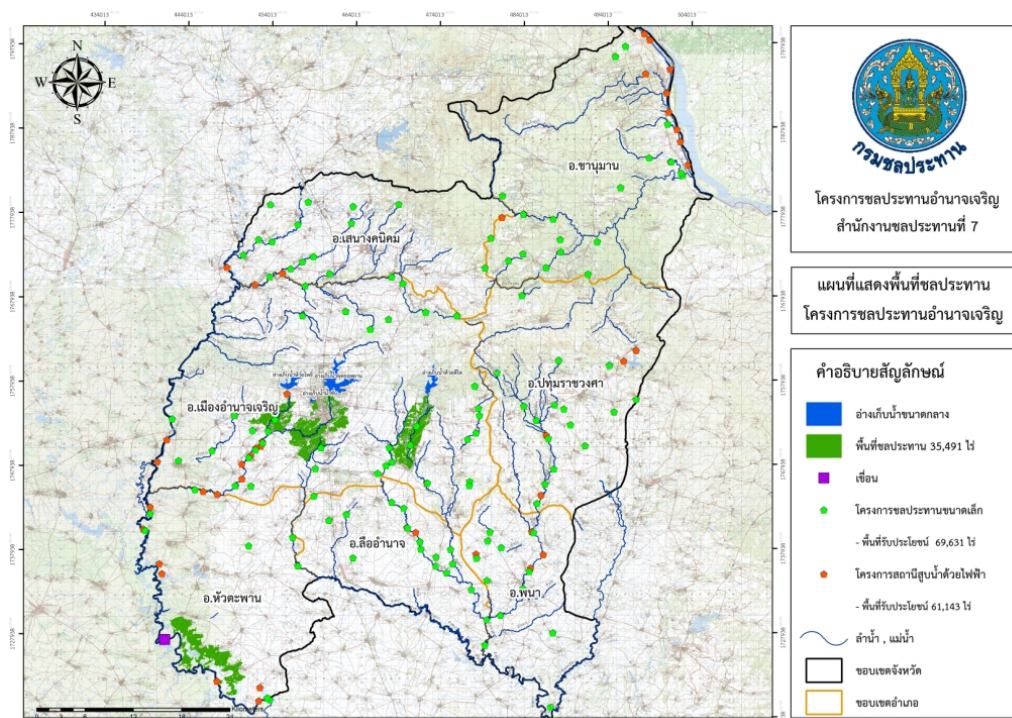
ตารางที่ 4 อ่างเก็บน้ำขนาดเล็กและแหล่งน้ำในไร่นา ปี 2561

อำเภอ	โครงการชลประทานขนาดเล็ก ¹			แหล่งน้ำในไร่นา ²	
	จำนวนโครงการ	ความจุ (ลบ.ม.)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)	บ่อส่วนตัว ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร	
				ทั้งหมด	ที่ใช้งานได้ฤดูแล้ง
เมือง	35	8	22,350	474	474
ชานุมาน	18	5	7,700	128	128
ปทุมราชวงศา	17	3	7,540	71	71
พนา	13	2	9,115	328	328
เสนางคนิคม	18	3	12,410	247	247
ห้วยตะพาน	7	3	2,706	312	312
ลืออำนาจ	15	3	7,810	194	194
รวม	123	27	69,631	1,754	1,754

ที่มา: 1 โครงการชลประทานอำนาจเจริญ ข้อมูล ณ ก.พ. 61

2 สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ ข้อมูล ณ วันที่ 17 ม.ค. 62

รูปที่ 14 แผนที่แสดงพื้นที่ชลประทานอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก และสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

5.3 ข้อมูลสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

จังหวัดอำนาจเจริญมีสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จำนวน 51 สถานี พื้นที่รับประโยชน์ จำนวน 65,793 ไร่ ครั้วเรือนได้รับประโยชน์ 3,758 ครั้วเรือน แยกเป็นเขตลำเซบาย 23 สถานี พื้นที่รับประโยชน์ จำนวน 31,253 ไร่ ครั้วเรือนได้รับประโยชน์ 2,039 ครั้วเรือน เขตลุ่มน้ำโขง 12 สถานี พื้นที่รับประโยชน์ จำนวน 15,630 ไร่ ครั้วเรือนได้รับประโยชน์ 893 ครั้วเรือน เขตลพเชบก 18 สถานี พื้นที่รับประโยชน์ จำนวน 18,910 ไร่ ครั้วเรือนได้รับประโยชน์ 826 ครั้วเรือน

ตารางที่ 5 สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จังหวัดอำนาจเจริญ 2561

ที่	ชื่อโครงการ	ที่ตั้ง			พื้นที่ ไร่	ครั้วเรือน
		หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ		
1. ลำเซบาย						
1	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าน้ำปลิก (1)	น้ำปลิก	น้ำปลิก	เมือง	1,700	470
2	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าดอนเมย	ดอนเมย	ดอนเมย	เมือง	600	23
3	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าหนองปลิง (1)	หนองปลิง	ดอนเมย	เมือง	3,003	68
4	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าน้ำปลิก (2)	น้ำปลิก 2	น้ำปลิก	เมือง	700	203
5	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าดงสว่าง	ดงสว่าง	โนนโพธิ์	เมือง	1,350	82
6	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าดงบัง	ดงบัง	น้ำปลิก	เมือง	1,750	50
7	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าหนองปลิง (2)	หนองปลิง	ดอนเมย	เมือง	1,750	98
8	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าคำสร้างบ่อ	คำสร้างบ่อ	น้ำปลิก	เมือง	1,800	68
9	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านนาวัด	นาวัด	นาวัง	เมือง	1,410	87
10	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านก้อ	ก้อ	ดอนเมย	เมือง	1,690	95
11	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านดอนเมย 2	ดอนเมย	ดอนเมย	เมือง	850	60
12	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านโพธิ์ศิลา	โพธิ์ศิลา	โนนโพธิ์	เมือง	1,800	107
13	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านโนนหนามแท่ง	โนนหนามแท่ง	นาเวียง	เสนางคณิศร	2,000	71
14	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำชุมชนกุดดากกล้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	กุดดากกล้า	เสนางคณิศร	เสนางคณิศร	1,000	50
15	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าโคกท่าโพธิ์	โคกท่าโพธิ์	คำพระ	หัวตะพาน	1,700	75
16	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าจิกตุ๋	จิกตุ๋	จิกตุ๋	หัวตะพาน	300	17
17	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าหนองเทา	หนองเทา	จิกตุ๋	หัวตะพาน	400	33
18	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าท่าขุม	ท่าขุม	หัวตะพาน	หัวตะพาน	1,500	50
19	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านท่าวังหิน	ท่าวังหิน	หัวตะพาน	หัวตะพาน	1,000	48
20	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านโนนผักหวาน	โนนผักหวาน	จิกตุ๋	หัวตะพาน	1,200	79
21	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านโสกสว่าง	โสกสว่าง	หัวตะพาน	หัวตะพาน	1,500	87
22	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านกุดขวย	กุดขวย	คำพระ	หัวตะพาน	1,200	75
23	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านโคกขาด	โคกขาด	คำพระ	หัวตะพาน	1,050	43
รวม ลำเซบาย					31,253	2,039

สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ที่ดำเนินการแล้วเสร็จจังหวัดอำนาจเจริญ 2561 ต่อ

ที่	ชื่อโครงการ	ที่ตั้ง			พื้นที่ ขป.	ครัวเรือน
		หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ		
2. ลุ่มน้ำโขง						
1	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าโคกสารท่า	โคกสารท่า	โคกสาร	ชานุมาน	1,030	71
2	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้านิคมเกษตรกรรม	นิคมเกษตรกรรม	ชานุมาน	ชานุมาน	2,700	117
3	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าศรีสมบูรณนาสีดา	ศรีสมบูรณ-นาสี	ชานุมาน	ชานุมาน	1,050	99
4	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้านาสีดา	นาสีดา	ชานุมาน	ชานุมาน	700	60
5	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าคันสูง	คันสูง	โคกสาร	ชานุมาน	600	25
6	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าหินขัน	หินขัน	ชานุมาน	ชานุมาน	800	21
7	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านนาสีดา 2	นาสีดา	ชานุมาน	ชานุมาน	1,200	87
8	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านโคกเจริญ	โคกเจริญ	โคกสาร	ชานุมาน	1,350	85
9	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านโคกนกระเต	โคกนกระเต	โคกสาร	ชานุมาน	1,200	67
10	โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านห้วยหมอนเนื่องมาจากพระราชดำริ	ห้วยหม	ปากอ	ชานุมาน	1,850	64
11	โครงการอาคารอัดน้ำห้วยแก้งและสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ปากอ	ปากอ	ชานุมาน	650	32
13	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านปากอน้อย	ปากอน้อย	ปากอ	ชานุมาน	500	28
14	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านห้วยซ้อง	ห้วยซ้อง	ปากอ	ชานุมาน	1,000	69
12	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านนิคมแปลง 1	นิคมแปลง 1	ชานุมาน	ชานุมาน	1,000	68
รวม ลุ่มน้ำโขง					15,630	893
3. ลำเซบก						
1	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าโค้งร่าม	โค้งร่าม	คำโพน	ปทุมราชวงศา	2,600	50
2	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านไม้กลอน	ไม้กลอน	ไม้กลอน	พนา	1,150	68
3	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านสามแยก	สามแยก	คำโพน	ปทุมราชวงศา	1,200	55
4	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า พร้อมระบบส่งน้ำบ้านน้ำท่วม	น้ำท่วม	เปือย	ลืออำนาจ	1,850	101
5	สถานีสูบน้ำพร้อมระบบกระจายน้ำบ้านโนนธาตุ	โนนธาตุ	พนา	พนา	1,000	59
6	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านอีแก้ง	อีแก้ง	พระเหลา	พนา	1,500	60
7	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านฤกษ์อุดม	ฤกษ์อุดม	ลือ	ปทุมราชวงศา	1,200	73
8	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านคำแย	คำแย	พระเหลา	พนา	1,500	60
9	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านวินยติ	วินยติ	นาป่าแขง	ปทุมราชวงศา	1,070	64
10	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านดงสีโท	ดงสีโท	หนองมะแขว	เมือง	1,200	54
11	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านหนองมะยอด	หนองมะยอด	ดงบัง	ลืออำนาจ	1,240	63
12	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านถ่อน	ถ่อน	ไม้กลอน	พนา	1,300	42
13	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านหนองตั้ง	หนองตั้ง	จานลาน	พนา	1,100	41
14	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านนาผาง	นาผาง	ลือ	ปทุมราชวงศา	1,000	36
รวมลำเซบก					18,910	826
รวม 3 ลุ่มน้ำ สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 51 สถานี					65,793	3,758

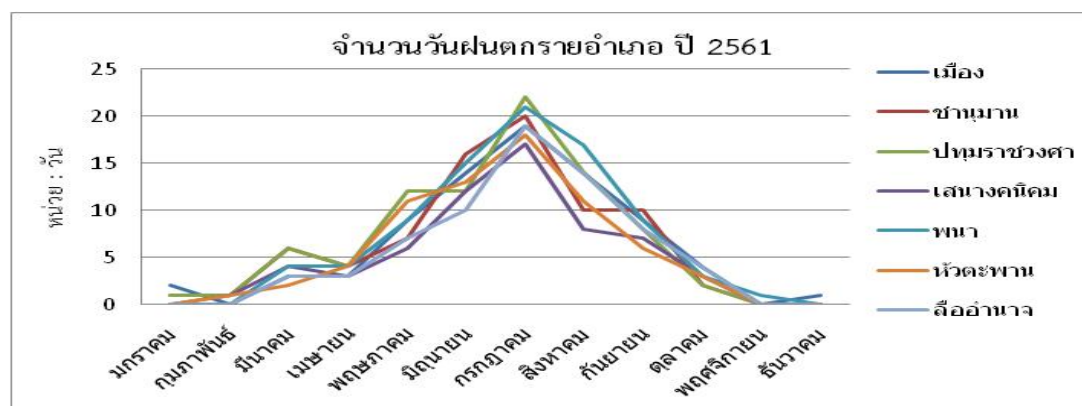
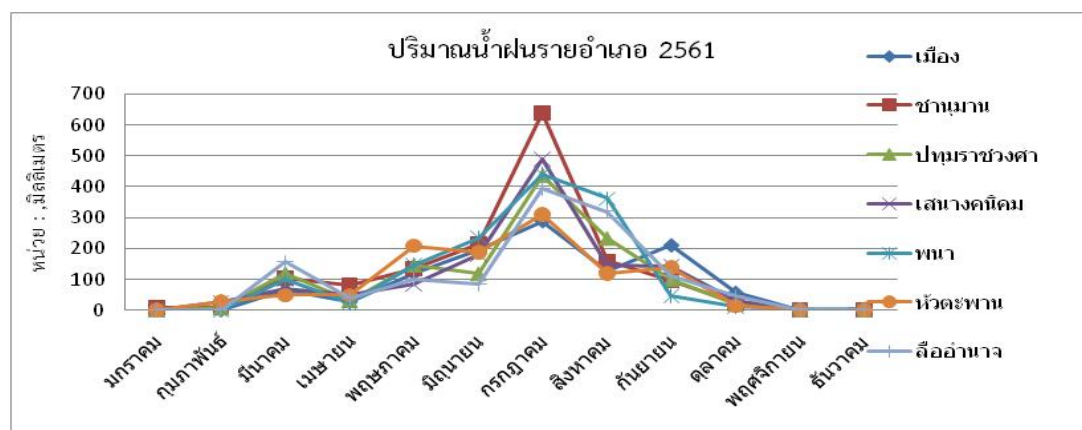
ที่มา: โครงการชลประทานอำนาจเจริญ ม.ค. 2562

ปริมาณน้ำฝน

ตารางที่ 6 ปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันฝนตก รายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2561

เดือน	เมือง		ชานุมาน		ปทุมราชวงศา		เสนางคนิคม		พนา		หัวตะพาน		สิ้ออำนาจ		รวม/เฉลี่ย	
	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันฝนตก	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันฝนตก	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันฝนตก	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันฝนตก	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันฝนตก	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันฝนตก	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันฝนตก	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันฝนตก
มกราคม	0.7	2	9	1	1.5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3.00	1
กุมภาพันธ์	0	0	9.5	1	6.8	1	26	1	0	0	27.4	1	0	0	17.40	2
มีนาคม	63.9	3	103.3	6	119.8	6	67	4	97.9	4	48.8	2	155.5	3	98.40	11
เมษายน	26.5	3	81.5	4	30.7	4	50	3	22.5	4	48.8	4	37.5	3	43.00	8
พฤษภาคม	119	9	134.1	7	146.7	12	83	6	146.5	9	208.5	11	99.5	7	140.60	20
มิถุนายน	195.2	14	214.4	16	118.2	12	179.1	12	236.1	15	187.2	13	85.4	10	180.00	20
กรกฎาคม	289.6	19	639.4	20	436.8	22	489.5	17	441.5	21	310.1	18	394.5	19	430.70	28
สิงหาคม	126.4	14	159.1	10	232.5	14	146.9	8	362.8	17	119.5	11	319.7	14	224.40	22
กันยายน	211.7	9	96.2	10	99	8	143	7	45.9	9	138.5	6	109.9	8	119.00	18
ตุลาคม	57.1	4	24.1	2	19	2	29.8	3	11.3	3	14.2	3	44.9	4	31.40	7
พฤศจิกายน	0	0	0	0	0	0	0	0	3.2	1	0	0	0	0	3.20	1
ธันวาคม	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5.00	1
รวม	1,095.1	78	1,470.6	77	1,211.0	82	1,214.3	61	1,367.7	83	1,103.0	69	1,246.9	68	1,244.09	139

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดอำนาจเจริญ

จากข้อมูลปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันฝนตกในปี 2561 รายอำเภอ พบว่าอำเภอชานุมานมีปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยมากที่สุด 1,470.60 มิลลิเมตร อำเภอพนา มีจำนวนวันฝนตกมากที่สุด 83 วัน ช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือ เดือนมิถุนายน ถึงเดือนสิงหาคม โดยมีปริมาณสูงสุดคือเดือนกรกฎาคม

ตารางที่ 7 ปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันฝนตก จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2552-2561

ปี	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก
2552	1,320.07	128
2553	1,343.79	145
2554	1,749.70	144
2555	1,237.81	150
2556	1,381.21	154
2557	1,482.15	132
2558	1,105.74	132
2559	1,222.59	133
2560	1,583.90	135
2561	1,244.09	139
เฉลี่ย	1,367.11	139

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดอำนาจเจริญ

จากข้อมูล ปริมาณน้ำฝนและ จำนวนวันฝนตก ในปี 2552-2561 จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย 1,367.11 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตกเฉลี่ย 139 วัน ปีที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือ ปี 2554 โดยมีปริมาณสูงสุดคือ 1,749.70 มิลลิเมตร และปี 2556 มีจำนวนวันฝนตกมากที่สุด 154 วัน

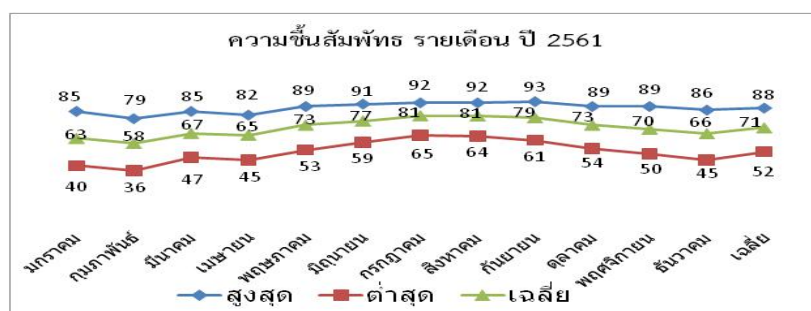
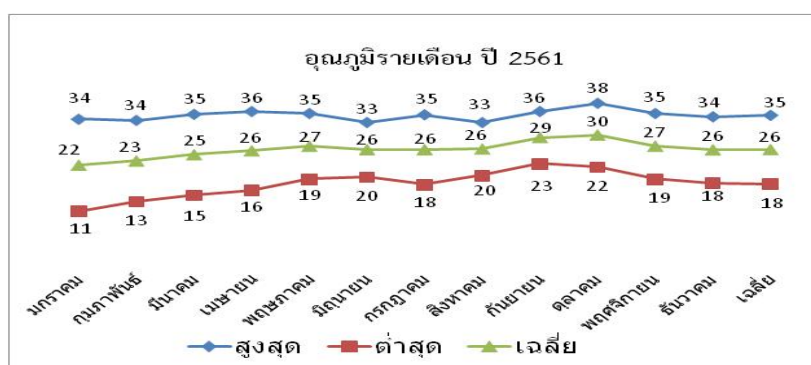

ลักษณะภูมิอากาศ

ตารางที่ 8 สภาพภูมิอากาศ อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ ปี 2561 จังหวัดอำนาจเจริญ

เดือน	2561					
	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)			ความชื้นสัมพัทธ์(%)		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย
มกราคม	34	11	22	85	40	63
กุมภาพันธ์	34	13	23	79	36	58
มีนาคม	35	15	25	85	47	67
เมษายน	36	16	26	82	45	65
พฤษภาคม	35	19	27	89	53	73
มิถุนายน	33	20	26	91	59	77
กรกฎาคม	35	18	26	92	65	81
สิงหาคม	33	20	26	92	64	81
กันยายน	36	23	29	93	61	79
ตุลาคม	38	22	30	89	54	73
พฤศจิกายน	35	19	27	89	50	70
ธันวาคม	34	18	26	86	45	66
เฉลี่ย	35	18	26	88	52	71

ที่มา : ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

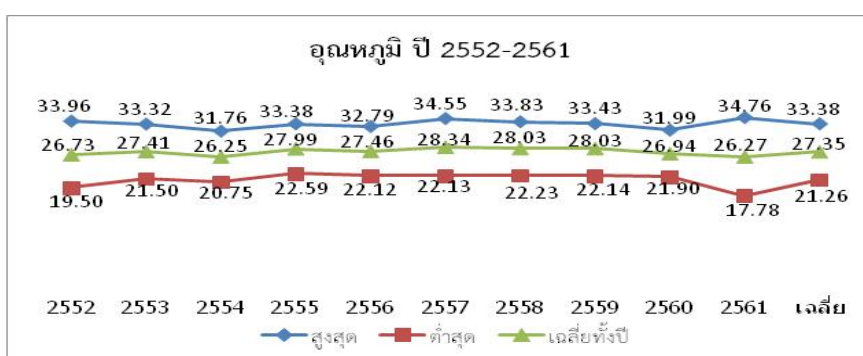

จากข้อมูลสภาพภูมิอากาศ อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ รายเดือน ปี 2561 พบว่าโดยรวม มีอุณหภูมิเฉลี่ย 26 องศาเซลเซียส เดือนมกราคมมีอุณหภูมิต่ำสุด 11 องศาเซลเซียส เดือนตุลาคมอุณหภูมิสูงสุดถึง 38 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ โดยเฉลี่ย 77 เปอร์เซ็นต์ เดือนกุมภาพันธ์มีความชื้นต่ำสุด 36 เปอร์เซ็นต์ เดือนกันยายนมีความชื้นสูงสุด 93 เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 9 อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ สูงสุด -ต่ำสุด ปี 2552 - 2561

ปี	อุณหภูมิ (C)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
2552	33.96	19.50	26.73	89	53	71
2553	33.32	21.50	27.41	88	52	70
2554	31.76	20.75	26.25	83	58	71
2555	33.38	22.59	27.99	88	53	70
2556	32.79	22.12	27.46	88	54	71
2557	34.55	22.13	28.34	96	39	68
2558	33.83	22.23	28.03	97	35	66
2559	33.43	22.14	28.03	85	51	69
2560	31.99	21.90	26.94	86	51	70
2561	34.76	17.78	26.27	88	52	71
เฉลี่ย	33.38	21.26	27.35	89	50	70

ที่มา :ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

จากข้อมูล
อุณหภูมิของจังหวัด
อำนาจเจริญ ตั้งแต่ปี
พ.ศ.2552-2561 พบว่า
โดยรวมมี อุณหภูมิสูงสุด
เฉลี่ย 33.38 องศา
เซลเซียส และต่ำสุด
เฉลี่ย 21.26 องศา
เซลเซียส โดยปี 2561
มีอุณหภูมิสูงสุดและ
ต่ำสุด เฉลี่ย 34.76
องศาเซลเซียส 17.78
องศาเซลเซียส
ตามลำดับ

ภัยธรรมชาติ

จากข้อมูลการเกิดภัยธรรมชาติจังหวัดอำนาจเจริญปี 2547-2561 พบว่าในปี 2547 เป็นปีที่เกษตรกรประสบกับปัญหาทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง มีพื้นที่เสียหายรวมเป็นพื้นที่จำนวน 164,146.25 ไร่ และในปี 2550 ประสบกับปัญหาอุทกภัยมีพื้นที่เสียหายมากถึง 125,778 ไร่ และปี 2555 ประสบปัญหาภัยแล้งมากที่สุดถึง 175,885.25 ไร่ ปี 2558 และปี 2559 มีการประกาศภัยพิบัติแต่ไม่มีพื้นที่เสียหายสิ้นเชิง

ตารางที่ 10 ภัยธรรมชาติ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2547 -2561

ปี	อุทกภัย				ภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วง			
	หมู่บ้าน	ตำบล	จำนวนครัวเรือน	พื้นที่เสียหาย (ไร่)	หมู่บ้าน	ตำบล	จำนวนครัวเรือน	พื้นที่เสียหาย (ไร่)
2547	236	50	4,954	28,937.25	558	56	30,561	135,209
2548	70	12	10,187	3,770.25	12	4	543	3,861
2549	118	18	2,541	31,944	10	6	262	3,029
2550	207	33	9,691	125,778	339	47	11,660	-
2551	-	-	-	-	597	56	18,113	73,027
2552	-	-	-	-	-	-	-	-
2553	166	31	3,755	33,914.50	7	2	23	230
2554	-	56	14,592	90,010	-	-	-	-
2555	-	-	-	-	440	45	23,679	175,885.25
2556	-	-	-	-	4	1	304	123,039.00
2557	312	36	10,058	65,226	-	-	-	-
2558	-	-	-	-	-	-	-	-
2559	-	-	-	-	-	-	-	-
2560	252	55	14,106	68,134	-	-	-	-
2561	111	24	1,421	7,700.50	-	-	-	-

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดอำนาจเจริญ

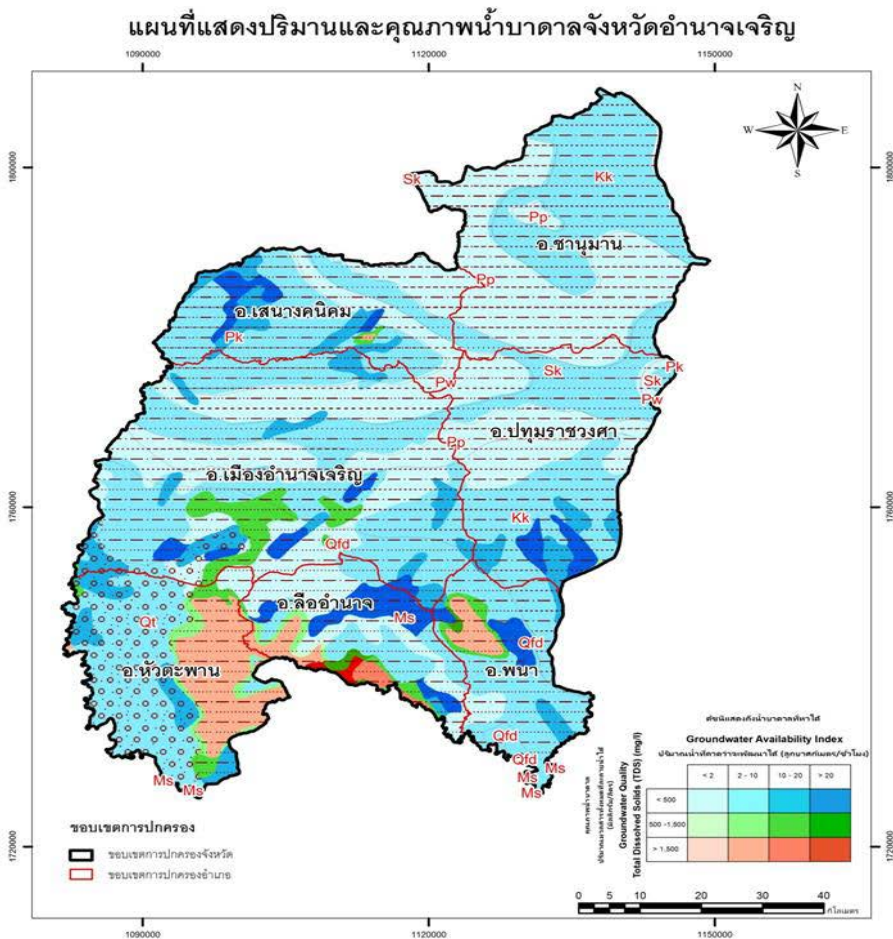
ข้อมูล ณ มิถุนายน 2562

ปฏิทินการเพาะปลูกข้าว

ตารางที่ 11 ปฏิทินการเพาะปลูกข้าวนาปีจังหวัดอำนาจเจริญ

ชนิดสินค้า	เดือน												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
๑. ข้าวนาปี													
ช่วงเวลาการเพาะปลูก				←—————→									
ช่วงเวลาการออกผลผลิต											—————→		

รูปที่ 15 แผนที่แสดงปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาลจังหวัดอำนาจเจริญ

คำอธิบาย

- - - - - ชั้นดินลุ่มน้ำหินชุดโคกกรวด
- - - - - ชั้นดินลุ่มน้ำหินชุดพระวิหาร
- - - - - ชั้นดินลุ่มน้ำหินชุดมหาสารคาม
- - - - - ชั้นดินลุ่มน้ำตะกอนน้ำพา
- - - - - ชั้นดินลุ่มน้ำหินชุดภูกระดึง
- - - - - ชั้นดินลุ่มน้ำตะกอนทะเลที่น้ำ
- - - - - ชั้นดินลุ่มน้ำหินชุดพวน
- - - - - ชั้นดินลุ่มน้ำหินชุดเสาข้าว
- แหล่งน้ำ

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจการเกษตร

จังหวัดอำนาจเจริญ มีทั้งหมด 7 อำเภอ มีพื้นที่การเกษตร 1,386,022 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 67.36 ของพื้นที่จังหวัด ปี 2560 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 17,655 ล้านบาท มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัว 63,860 บาท จัดเป็นลำดับที่ 20 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และลำดับที่ 75 ของประเทศ

โดยสาขาการผลิตที่ทำรายได้มากที่สุด คือ สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง มีมูลค่า 5,153 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 29.19 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวภาคการเกษตร 65,928 บาท

ปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดอำนาจเจริญ คือ ภาคการเกษตร ทั้งด้านพืช ด้านปศุสัตว์ และด้านประมง สินค้าเกษตรที่เป็นรายได้หลักของจังหวัดในลำดับต้นๆ ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ยางพารา ปาล์มน้ำมัน กระป๋อง โคน้ำ สุกกร และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด สอดคล้องกับกรมพัฒนาที่ดินที่กำหนดเขตเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ 4 พืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และยางพารา

ปีเพาะปลูก 2561/62 มีพื้นที่ทำนา 984,396 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 71 ของพื้นที่ทำการเกษตรของจังหวัด ผลผลิตเฉลี่ย 382 กก.ต่อไร่

พื้นที่ปลูกข้าวมีแนวโน้มลดลงทุกปี ผลจากนโยบายภาครัฐ ในการปรับเปลี่ยนพื้นที่นาไม่เหมาะสมไปทำการเกษตรอย่างอื่นที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า ราคาคงผันผวนขึ้น ลง ตามกลไกการตลาด ต้นทุน การผลิตมีแนวโน้มลดลงทุกปี (รายละเอียด ตารางที่ 12-17)

ตารางที่ 12 ข้อมูลข้าววนปี

รายการ	ปีเพาะปลูก				
	57/58	58/59	59/60	60/61	61/62
เกษตรกรผู้ปลูก (ครัวเรือน)	60,301	65,971	61,211	68,158	71,282
พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	1,138,774	1,143,209	1,042,659	987,685	984,396
พื้นที่ให้ผลผลิต (ไร่)	1,069,051	1,143,209	1,042,262	987,685	984,396
ผลผลิตเฉลี่ย กก..ต่อ ไร่	434	383	390	391	382
ผลผลิตรวม (ตัน)	458,460	440,157	400,721	383,258	374,095
ต้นทุนการผลิต ต่อหน่วย (บาทต่อไร่)	4,466	3,984	3,753	3,655	3,750
ราคาขายต่อหน่วย (บาท ต่อ กก.)	11.681	11.497	10.904	10.174	12.493
ผลตอบแทน (บาท/ไร่)	603	419	499	323	1,022

ข้อมูลการปลูกข้าวนาปีจังหวัดอำนาจเจริญ

ตารางที่ 13 ข้อมูลการปลูกข้าวนาปี รายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปีเพาะปลูก 2561/62

อำเภอ	ข้าวนาปี				
	เกษตรกร ผู้ปลูก(คร.)	พื้นที่ ปลูก/ไร่	พื้นที่เก็บ เกี่ยว/ไร่	ผลผลิต กก. / ไร่	ผลผลิต รวม / ตัน
เมือง	23,516	319,181	319,181	374	119,236
ชานุมาน	6,850	55,482	55,482	365	20,076
ปทุมราชวงศา	8,817	143,258	143,258	384	55,011
พนา	6,538	108,792	108,792	390	42,322
เสนางคนิคม	8,040	108,184	108,184	398	42,859
หัวตะพาน	9,825	142,459	142,459	381	53,574
ลืออำนาจ	7,696	107,040	107,040	388	41,017
รวม	71,282	984,396	984,396	382	374,095

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ

ตารางที่ 14 ข้อมูลการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2562

ที่	อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทำการเกษตร								รวมพื้นที่ทำการเกษตร	
			ที่นา		พืชไร่/พืชผัก		พืชสวน		ไม้ผล/ไม้ยืนต้น		จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ทั้งหมด
			จำนวน (ไร่)	ร้อยละพื้นที่ เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ เกษตร		
1	เมือง	568,782	319,181	23.03	67,382	4.86	12,949	0.93	8,555	0.62	408,067	19.83
2	ชานุมาน	370,126	55,482	4.00	108,006	7.79	20,923	1.51	28,982	2.09	213,393	10.37
3	ปทุมราชวงศา	313,259	143,258	10.34	38,079	2.75	2,784	0.20	15,016	1.08	199,137	9.68
4	พนา	155,324	108,792	7.85	3,531	0.25	12,542	0.90	2,130	0.15	126,995	6.17
5	เสนางคนิคม	227,584	108,184	7.81	19,029	1.37	3,983	0.29	8,866	0.64	140,062	6.81
6	หัวตะพาน	254,997	142,459	10.28	9,959	0.72	1,538	0.11	2,981	0.22	156,937	7.63
7	ลืออำนาจ	167,424	107,040	7.72	5,691	0.41	26,099	1.88	2,601	0.19	141,431	6.87
	รวม	2,057,497	984,396	71.02	251,677	18.16	80,818	5.83	69,131	4.99	1,386,022	67.36

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ ข้อมูล ณ พ.ค. 62

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดอำนาจเจริญ ณ ราคาประจำปี 2560 P

ตารางที่ 15 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดอำนาจเจริญ ณ ราคาประจำปี 2560 P

	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	โครงสร้าง GPP (%)	อัตรา เปลี่ยนแปลง (%)
ภาคเกษตร	3,391	4,071	5,935	4,570	4,749	4,698	5,153	29.19	9.7
A เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	3,391	4,071	5,935	4,570	4,749	4,698	5,153	29.19	9.7
ภาคนอกเกษตร (ภาคอุตสาหกรรม+ภาคบริการ)	9,155	9,732	10,786	10,489	10,990	11,852	12,501	70.81	5.5
ภาคอุตสาหกรรม	1,106	824	1,007	988	1,069	1,222	1,252	7.09	2.5
B การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	23	27	20	25	24	13	11	0.06	-12.8
C การผลิต	909	603	760	722	844	958	974	5.52	1.7
D ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	148	165	191	203	161	212	221	1.25	3.9
E การจัดหา การจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย ของเสีย และสิ่งปฏิกูล	26	30	36	38	40	39	46	0.26	19.0
ภาคบริการ	8,050	8,907	9,779	9,501	9,992	10,630	11,249	63.72	5.8
F การก่อสร้าง	748	878	1,022	963	894	947	830	4.70	-12.3
G การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	1,077	1,203	1,519	1,449	1,702	1,917	2,180	12.35	13.7
H การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	169	183	183	195	200	213	260	1.47	22.1
I ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	10	11	12	12	13	14	16	0.09	12.5
J ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	112	112	103	109	126	74	76	0.43	1.8
K กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	956	1,076	1,319	1,479	1,631	2,007	2,154	12.20	7.3
L กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	857	843	950	706	694	699	693	3.93	-0.9
M กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	0	0	0	18	74	6	4	0.02	-39.3
N กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	19	13	13	16	16	18	22	0.12	23.1
O การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ	1,180	1,305	1,044	719	984	1,026	1,054	5.97	2.8
P การศึกษา	2,281	2,568	2,845	2,997	2,773	2,782	2,950	16.71	6.0
Q กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	440	490	529	591	632	666	735	4.16	10.3
R ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	20	24	24	26	24	30	36	0.20	18.0
S กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	180	200	215	221	228	231	241	1.36	4.2
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product)	12,547	13,803	16,721	15,060	15,810	16,550	17,655	100.00	6.7
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	44,355	48,937	59,514	53,772	56,694	59,606	63,860		7.1
จำนวนประชากร (1,000 คน)	283	282	281	280	279	278	276		-0.4

หมายเหตุ : P = ตัวเลขเบื้องต้น (Preliminary)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สศช. (Office of the National Economic and Social Development Board :NESDB)

ข้อมูลล่าสุดปี พ.ศ. 2560 ณ วันที่ 1 มิ.ย. 62

ต้นทุนการทำนา

ตารางที่ 16 ต้นทุนการผลิตข้าวทั่วไป ปีการผลิต 2561/62 (ขนาดำ) จังหวัดอำนาจเจริญ

ต้นทุนการทำนาข้าวทั่วไป ต่อไร่			
ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน	หน่วย
1	เตรียมดิน	750	บาท/ไร่
3	เมล็ดพันธุ์	200	บาท/ไร่
4	ปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์	300	บาท/ไร่
5	ปุ๋ยเคมี	400	บาท/ไร่
6	ค่าสารเคมี	100	บาท/ไร่
7	ค่าแรงการถอนกล้าและการปักดำ	1,050	บาท/ไร่
8	ค่าเก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	600	บาท/ไร่
	ค่าเกี่ยว (กรณีใช้แรงงานคน) 1,500 บาท/ไร่		บาท/ไร่
9	ค่าดูแลรักษา	350	บาท/ไร่
10	ค่าตรวจรับรอง	-	บาท/ไร่
	รวม	3,750	บาท/ไร่
	ผลผลิตเฉลี่ย 382 กก./ไร่ รายรับ (ราคาจำหน่าย ข้าวเจ้าหอมมะลิ กิโลกรัมละ 16.531 บาท)	6,314	บาท/ไร่
	ผลผลิตเฉลี่ย 382 กก./ไร่ รายรับ (ราคาจำหน่าย ข้าวเหนียว กิโลกรัมละ 8.454 บาท)	3,229	บาท/ไร่
	ผลผลิตเฉลี่ย	382	กิโลกรัม/ไร่

เปรียบเทียบผลตอบแทน

ข้าวทั่วไปต้นทุน	3,750	บาท/ไร่
รายรับข้าวเจ้าหอมมะลิ	6,314	บาท/ไร่
ผลตอบแทนข้าวเจ้าหอมมะลิ	2,564	บาท/ไร่

ที่มา : ศูนย์วิจัยข้าวอุบลราชธานี

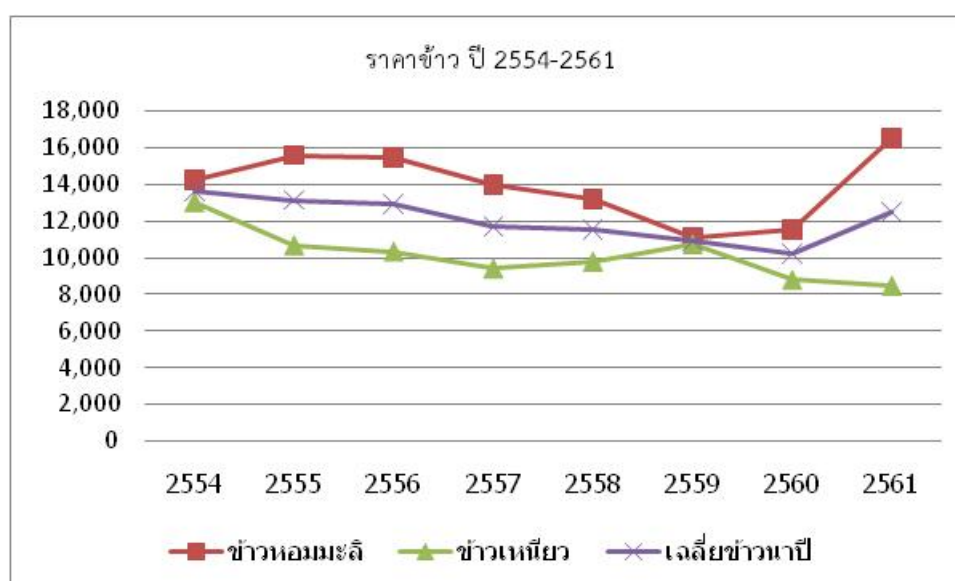
ราคาข้าว ปี 2554-2561 จังหวัดอำนาจเจริญ

ราคาข้าวที่เกษตรกรขายได้ โดยราคาข้าวเจ้าหอมมะลิจจะมีราคาสูงกว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรปลูกเพื่อขาย และเก็บไว้บริโภคบางส่วน ข้าวเหนียวจะมีราคาต่ำกว่าเกษตรกรปลูกไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือน ราคาข้าวมีความผันผวน ตามกลไกตลาดในแต่ละปี (รายละเอียดดังตาราง ที่ 17)

ตารางที่ 17 ราคาข้าวนาปี ปี 2554-2561 จังหวัดอำนาจเจริญ

ปี	ราคาข้าว (บาทต่อตัน)		
	ข้าวหอมมะลิ	ข้าวเหนียว	เฉลี่ยข้าวนาปี
2554	14,247	13,002	13,624
2555	15,606	10,664	13,135
2556	15,483	10,329	12,906
2557	13,957	9,405	11,681
2558	13,223	9,772	11,497
2559	11,085	10,723	10,904
2560	11,563	8,786	10,174
2561	16,531	8,454	12,493

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอำนาจเจริญ

แหล่งรับซื้อข้าวในจังหวัดอำนาจเจริญ

รายชื่อผู้ได้รับหนังสืออนุญาตให้ประกอบการค้าข้าว ปี 2562 ตาม พ.ร.บ. การค้าข้าว จังหวัดอำนาจเจริญ มีจำนวน 47 ราย โดยแยกเป็น จำหน่ายต่างประเทศ 2 ราย โรงสีขนาดใหญ่ 4 ราย โรงสีขนาดกลาง 12 ราย โรงสีขนาดเล็ก 2 ราย ขายส่ง 12 ราย ท่้าข้าว 15 ราย (รายละเอียดดังตาราง ที่ 18)

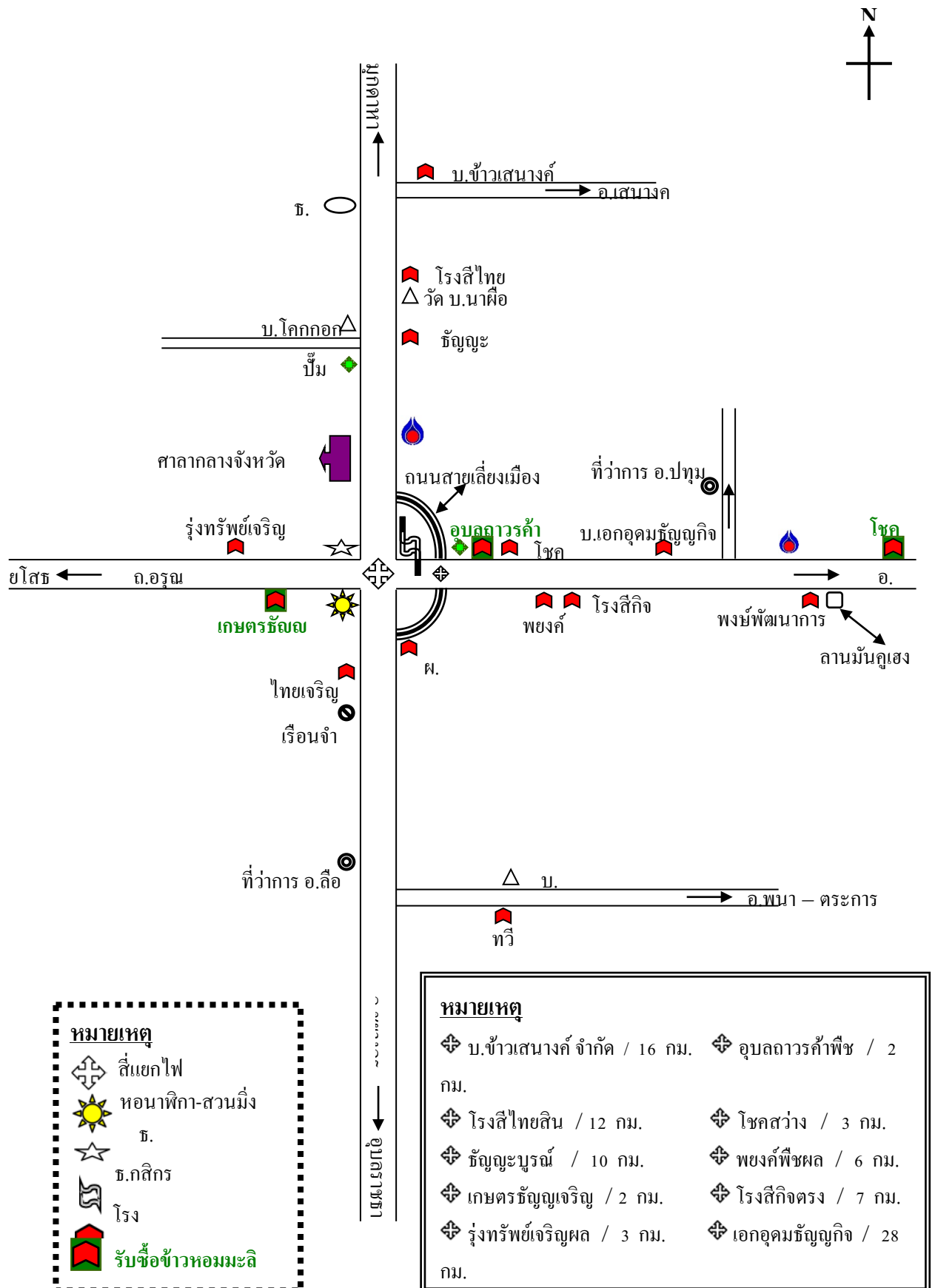
ตารางที่ 18 รายชื่อผู้ได้รับหนังสืออนุญาตให้ประกอบการค้าข้าว ปี 2562 ตาม พ.ร.บ. การค้าข้าว

ที่	ชื่อผู้ประกอบการข้าว	สถานที่ประกอบพาณิชย์กิจ					โทรศัพท์
		เลขที่	หมู่	ถนน	ตำบล	อำเภอ	
จำหน่ายต่างประเทศ							
1	บ.จก. ฟู้ดเทค โซลูชั่น (ไทยแลนด์)	152	3	ชยางกูร	โคกกลาง	ลืออำนาจ	085 4050923
2	บ.งามวงศ์เกษตรอินทรีย์ จก.	53	7		นาเวียง	เสนางคนิคม	087 449 2569, 098 509 2887
โรงสีขนาดใหญ่							
1	หจก. อุบลถาวรค้าพืช สาขากิจตรง	130	2	อรุณประเสริฐ	ห้วยไร่	เมือง	081 8784264,045-452289
2	บจก.โรงสีข้าวธัญญรุ่งเรือง	255	5	รพช	บุง	เมือง	045-525951,Fax.045-525952
3	หจก.โรงสีเกษตรธัญญเจริญ	126	15	อรุณประเสริฐ	บุง	เมือง	045-511969,511979
4	หจก.โรงสีโชคประเสริฐอำนาจเจริญ	3	7	อรุณประเสริฐ	คำโพน	ปทุมราชวงศา	081-9768485
โรงสีขนาดกลาง							
1	บจก. ธัญญาทรัพย์ (สาขา 2)	198	3	ชยางกูร	ไก่อำ	เมือง	045-525989,084-6052911
2	บจก. ธัญญาทรัพย์ (สาขา 1)	111	2	ชยางกูร	นาฝื่อ	เมือง	045-542188,084-6052911
3	หจก.พงษ์พัฒน์การเกษตร(ไทยเจริญวัฒนา)	76	4	ชยางกูร	บุง	เมือง	045-451319,Fax.045-270694
4	บจก. ไทยสิน ไรซ์มิล	119	1	ชยางกูร	บุง	เมือง	045-542042
5	หจก.รุ่งทรัพย์เจริญผล	95	15	อรุณประเสริฐ	บุง	เมือง	045-512077
6	หจก.ไทยสามัคคีไรซ์	159	7	-	ปลาข้าว	เมือง	081-9558444,045-544215
7	หจก.พยงค์พืชผล	26	9	อรุณประเสริฐ	ห้วยไร่	เมือง	045-511466
8	หจก.ทวีธัญญา	87	9	-	เปือย	ลืออำนาจ	045-272316 Fax.045-547020
9	บ.ข้าวเสนางค์ จก.	191	15	บ้านนาไร่ใหญ่	เสนางคนิคม	เสนางคนิคม	081-4451713
10	หจก.กิเลนทอง 2011	55	6	อรุณประเสริฐ	นาป่าแขง	ปทุมราชวงศา	045-465344
11	หจก.พงษ์พัฒนาการเกษตร	48	4	อรุณประเสริฐ	นาหว่า	ปทุมราชวงศา	081-7609589,045-465018
12	หจก.โชคทวีค้าข้าว 2	89	8	อรุณประเสริฐ	นาหว่า	ปทุมราชวงศา	081 321 9684, 080 481 0943
โรงสีขนาดเล็ก							
1	โรงสีข้าวเงินดี	152	-	ชยางกูร	โคกกลาง	ลืออำนาจ	085 4050923
2	โรงสีข้าวบ้านไร่	28	5		ไร่สีสุก	เสนางคนิคม	086 265 9116

รายชื่อผู้ได้รับหนังสืออนุญาตให้ประกอบการค้าข้าว ปี2562 ตาม พ.ร.บ. การค้าข้าว (ต่อ)

ที่	ชื่อผู้ประกอบการข้าว	สถานที่ประกอบพาณิชย์กิจ					โทรศัพท์
		เลขที่	หมู่	ถนน	ตำบล	อำเภอ	
1	บจก.โรงสีข้าวธัญญรุ่งเรือง	255	5	รพช	ปung	เมือง	045-525951,Fax.045-525952
2	ตั้งโหวงฮอง	587-589	9	เจริญผล	ปung	เมือง	045 451 318
3	หจก.โรงสีเกษตรธัญญเจริญ	126	15	อรุณประเสริฐ	ปung	เมือง	045-511969,511979
4	บจก.โรงสีข้าวธัญญรุ่งเรือง	255	5	รพช	ปung	เมือง	045-525951,Fax.045-525952
5	หจ.แสนรุ่งเจริญพืชผล	116	7		เหล่าพรวน	เมือง	080 4831884
6	บจ.บ้านต้นข้าวออร์แกนิกส์ฟาร์ม	111	2		ปung	เมือง	085 612 9158
7	กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์บ้านนาสนวล	25	8		กุดปลาตุก	เมือง	086 1446 464
8	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนร่วมใจโนนค้อทุ่ง	157	5		โพนเมืองน้อย	หัวตะพาน	099 467 4140, 093 398 1550
9	ลานเสริมชัยเกษตรชุมชน	65	7		คำพระ	หัวตะพาน	096 108 7443, 061 213 5339
10	บจก. ฟู้ดเทค โซลูชั่น (ไทยแลนด์)	152	3	ชยางกูร	โคกกลาง	ลืออำนาจ	085 4050923
11	บจ.ข้าวเสนางค์	191	15	บ้านนาไร่ใหญ่	เสนางคณคม	เสนางคณคม	081-4451731
12	ร้านข้าวหอมวิญคดี	2	4		นาป่าแขง	ปทุมราชวงศา	081 140 3737 092, 649 5399
ทำข้าว							
1	พนมรุ่งเจริญผล	164	3	-	นาจิก	เมือง	086-264-2304
2	ร้านเฉลิมชัย	212	3	-	นาจิก	เมือง	081-266-0054
3	ทำข้าวเกษตรรุ่งเรือง	19	12	อรุณประเสริฐ	ปung	เมือง	045-511969
4	เกษตรเมธา	130	2		ปลาเค้า	เมือง	
5	หจก.โชคสว่างไรซ์	151	20	อรุณประเสริฐ	ปung	เมือง	089-722-5038
6	หจก.โชคสว่างพาณิชย์	186	4	อรุณประเสริฐ	นายม	เมือง	089 8469461
7	ร้านแพรรุ่งเรืองการเกษตร	97	5		ไก่อำ	เมือง	089 6243455
8	ร้านยิ่งเจริญ	28	1		นาจิก	เมือง	086 2643272
9	สหกรณ์การเกษตรหัวตะพาน จำกัด	114	10	ขมิ้น-น้ำปลัก	หนองแก้ว	หัวตะพาน	045-469048
10	ข้าวรวมใจเกษตรคำพระ	25	2		คำพระ	หัวตะพาน	092 571 1126
11	พ.พีระพงษ์ค้าพืช	206	11		ดงบัง	ลืออำนาจ	088 134 3320
12	ศรีสุนทรยี่งวัฒนาทรัพย์	141	5		โคกกลาง	ลืออำนาจ	081 549 2353
13	อ.พืชผล	20	5		ดงมะยาง	ลืออำนาจ	064 858 6753
14	หจก. พงษ์วัฒน์ การเกษตร	42	15		เสนางคณคม	เสนางคณคม	085 405 0923
15	ส วัฒนานนท์	34	5		ดอนเมย	เมือง	081 977 5155
สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอำนาจเจริญ							

รูปที่ 16 แสดงแผนผังที่ตั้งโรงสีจังหวัดอำนาจเจริญ(ที่มีความจุ 500 ตันขึ้นไป)

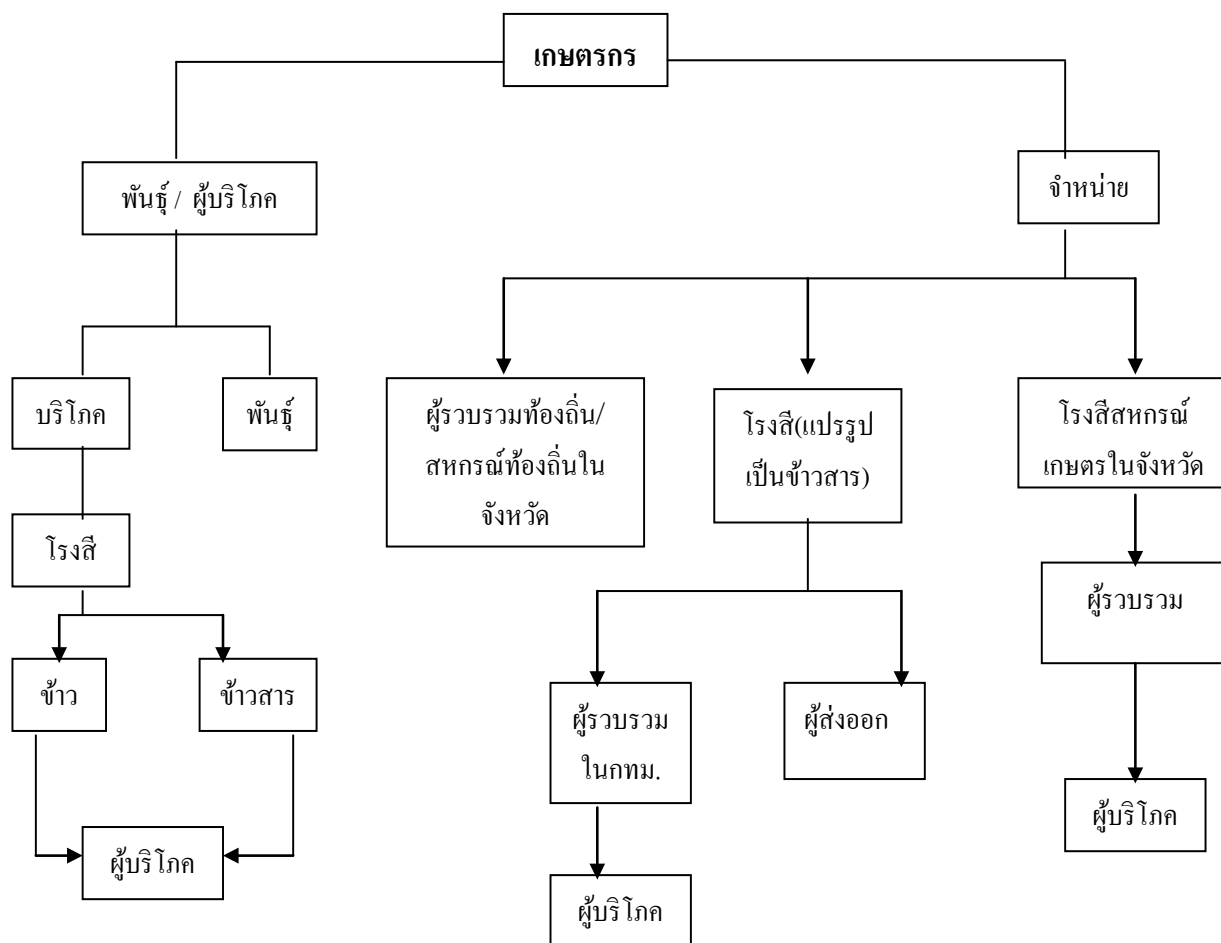

ภาวะการตลาด

1. วิธีตลาดข้าว ของจังหวัดอำนาจเจริญ

สถานการณ์ด้านการตลาด โรงสีต่างๆ จะรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรได้ตลอดฤดูกาล เกษตรกรส่วนใหญ่จะขายข้าวเปลือกในเดือนพฤศจิกายน และเดือนธันวาคม หลังเก็บเกี่ยวทันที เนื่องจากไม่มี ยุ้งฉางสำหรับเก็บข้าวเปลือก จึงส่งผลให้ราคาข้าวตกต่ำ ส่วนผลผลิตที่เหลือจากเก็บไว้เพื่อบริโภค ทำพันธุ์ และ จะทยอยขายข้าวบ้างแต่มีไม่มาก

โครงสร้างสินค้าข้าว จังหวัดอำนาจเจริญ

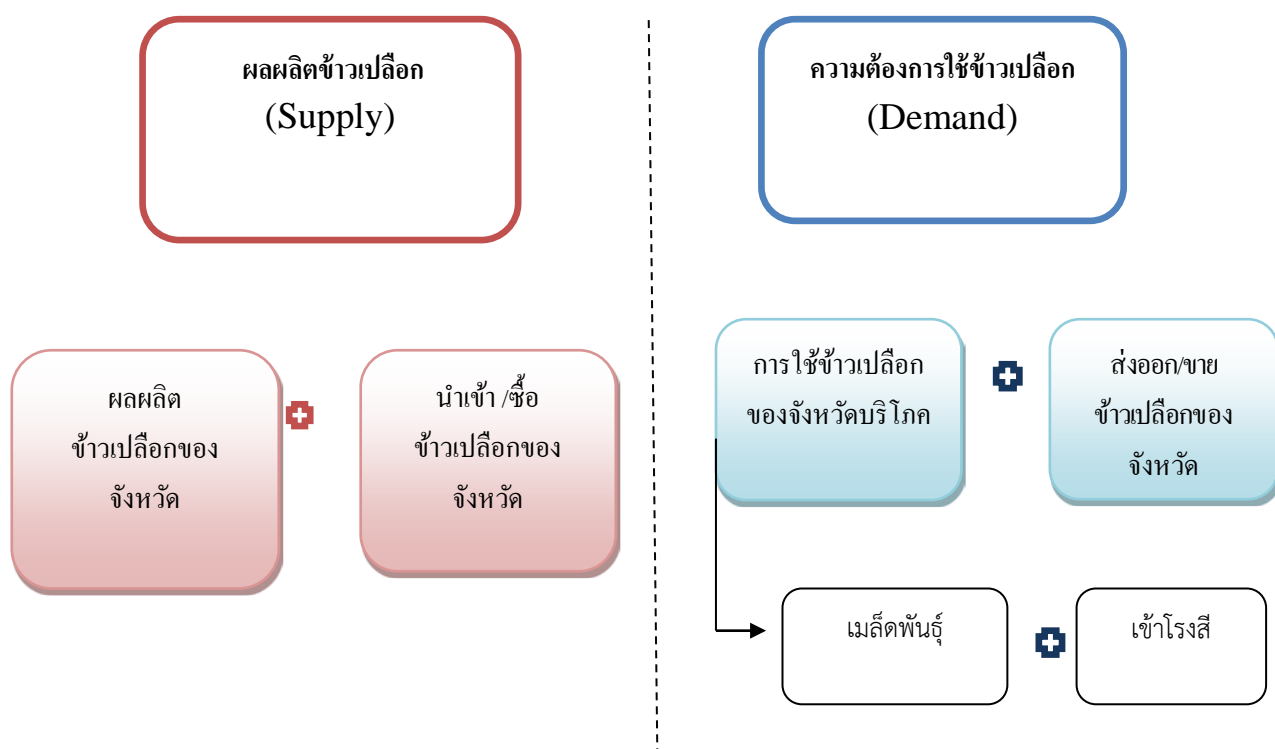

2 การใช้ข้าวของจังหวัดอำนาจเจริญ

การบริหารจัดการข้าวเปลือกนาปี จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า ด้านปริมาณผลผลิต อาทิเช่น หจก. อุบลถาวรค้าพืช สาขาจัตรง บจก.โรงสีข้าวธัญญ์รุ่งเรือง หจก.โรงสีเกษตรธัญญ์เจริญ หจก.โรงสีโชค ประเสริฐอำนาจเจริญ บ.ข้าวเสนางค์ จก. บ.ธัญญาทรัพย์ หจก.พงษ์วัฒน์การเกษตร ฯลฯ ซึ่งเป็นโรงสีขนาดใหญ่และมีโรงอบ รองรับผลผลิตข้าวได้จำนวนมาก สามารถรับซื้อข้าวได้ตลอดทั้งปี โดยรับซื้อทั้งข้าวเปลือกและข้าวสาร จากโรงสีต่างๆ สหกรณ์การเกษตร และทำข้าว ส่งออกข้าวไปขายในประเทศและต่างประเทศ ส่วนโรงสี มีเครือข่ายสามารถเชื่อมโยงตลาดข้าวเพื่อสำรองข้าวให้เพียงพอกับการส่งออกโดยจะรับซื้อข้าวจากจังหวัดยโสธร อุบลราชธานี และมุกดาหาร สหกรณ์การเกษตรจะรับซื้อข้าวจากสมาชิกและส่งขายให้กับโรงสีขนาดใหญ่

รวมทั้งมีการจัดหาพันธุ์ข้าวมาจำหน่ายให้สมาชิกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพข้าว เก็บข้าวเปลือกเจ้านาปีไว้ใช้บริโภค ใช้ทำพันธุ์ ขายข้าวเปลือกออกต่างจังหวัด เข้าโรงสีแปรรูป เพื่อส่งออกพันธุ์ข้าวนาปีที่เกษตรกรปลูกในพื้นที่ส่วนใหญ่ข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 กข 15 และ ข้าวเหนียว กข 6

องค์ประกอบ การบริหารจัดการข้าวนาปี

การรับรองคุณภาพข้าวของจังหวัด

ตารางที่ 19 ข้อมูล จำนวนเกษตรกร พื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์ GAP จังหวัดอำนาจเจริญ

ที่	ชื่อกลุ่ม	รวม		อินทรีย์				มาตรฐาน
				เกษตรอินทรีย์		ระยะปรับเปลี่ยน		
		(ราย)	พื้นที่ (ไร่)	(ราย)	พื้นที่	(ราย)	พื้นที่ (ไร่)	
1. GAP								
	โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวคุณภาพGAP ปี 2560	600	7,181					
2. อินทรีย์								
1	เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อำนาจเจริญ นายวันนา บุญกลม โทร 085 410 8152	451	11,017	354	9,608	97	1,409	NOP/EU
2	เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเอฟทีเอส(บพูนเทคโซลูชั่นไทยแลนด์ จก) นายคำไหล ทานะสิน โทร 061 135 3394	517	14,590	138	3,027	379	11,563	NOP/EU/ Fairtrade
3	วิสาหกิจชุมชนร่วมใจโนนค้อทุ่ง นายประมวล ชันธ์เพชร โทร 093 398 1550	103	2,727	60	1,663	43	1,064	IFOAM/EU
4	บริษัทต้นข้าวออร์แกนิกฟาร์ม นายอดุลย์ โคลนพันธ์ โทร 085 613 6985	111	2,371	14	277	97	2,094	IFOAM/EU
5	เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนข้าวสังข์ธรรมอำนาจเจริญ นายวินิจ สุภจันทร์ โทร 093 554 1366	178	4,398	98	2,116	80	2,282	IFOAM/EU
6	เครือข่ายข้าวอินทรีย์และแฟร์เทรดไทย น.ส.ศศิฉาย มลิรัตน์ โทร 061 083 6591	179	3,939	103	2,570	76	1,369	NOP/EU/ Fairtrade
7	เครือข่ายกสิกรรมไร้สารพิษแห่งประเทศไทย (สวนล่างผืน) นายวีระพล กมลรัตน์ โทร 084 714 0304	7	33	7	33	-	-	NOP/EU/ Fairtrade
รวมเอกชนรับรอง		1,546	39,075	774	19,294	772	19,781	
8	ศูนย์วิจัยข้าวอุบล ประสาน คุณธวัชชัย โทร 062 991 5654							
8.1	ข้าวอินทรีย์ ศูนย์วิจัยข้าวอุบล(ศวช) ส่งเสริม	1,141	12,551	296	4,245	845	8,306	มกษ.
8.2	ข้าวอินทรีย์ 1 ล้านไร่ (กรมข้าว ปี 60 103 กลุ่ม)	1,870	22,154	-	-	1,870	22,154	ระยะปรับเปลี่ยนปีที่ 2
8.3	ข้าวอินทรีย์ 1 ล้านไร่ (กรมข้าว ปี 61 198 กลุ่ม)	2,965	40,745	-	-	2,963	40,796	ระยะปรับเปลี่ยนปีที่ 1
รวมข้อมูลศูนย์วิจัยข้าวอุบล		5,976	75,450	296	4,245	5,678	71,256	
รวมอินทรีย์ทั้งหมด		7,522	114,525	1,070	23,539	6,450	91,037	

ตารางที่ 20 โครงการเกษตรอินทรีย์การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ปี 2561-2652 จังหวัดอำนาจเจริญ

ลำดับ ที่	อำเภอ	ปี 60			ปี 61		
		กลุ่ม	เกษตรกร(ราย)	พื้นที่ (ไร่)	กลุ่ม	เกษตรกร(ราย)	พื้นที่ (ไร่)
1	เมืองอำนาจเจริญ	40	652	7,408.50	64	825	11,581
2	หัวตะพาน	22	362	3,571.00	31	537	6,337
3	ปทุมราชวงศา	23	527	7,200.50	31	590	9,045
4	พนา	1	24	366.00	23	347	4,466
5	เสนางคนิคม	12	157	1,891.00	39	429	6,507
6	ลืออำนาจ	5	148	1,717.25	10	237	2,809
รวม		103	1,870	22,154.25	198	2,965	40,745

ที่มา : ศูนย์วิจัยข้าวอุบลราชธานี

ตารางที่ 21 ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ข้าว จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2559-2562

อำเภอ	59			60			61			62			รวม		
	จำนวน แปลง	จำนวน เกษตรกร	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน แปลง	จำนวน เกษตรกร	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน แปลง	จำนวน เกษตรกร	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน แปลง	จำนวน เกษตรกร	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน แปลง	จำนวน เกษตรกร	พื้นที่ (ไร่)
เมือง	3	600	9,000	4	276	3,652	6	208	2,701	7	385	6,554	20	1,469	21,907
ชานุมาน															
ปทุมราชวงศา	2	300	4,000	2	173	3,279	13	637	11,136	2	115	2,123	19	1,225	20,538
พนา	2	400	6,000				2	62	906	3	147	2,301	7	609	9,207
เสนางคนิคม	3	500	7,000	1	100	1,000	1	30	469	6	271	4,457	11	901	12,926
หัวตะพาน	3	550	7,349	6	301	5,047	1	45	783	8	359	5,444	18	1,255	18,623
ลืออำนาจ				1	229	2,932	11	465	6,064				12	694	8,996
รวม	13	2,350	33,349	14	1,079	15,910	34	1,447	22,060	26	1,277	20,879	87	6,153	92,198

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ ข้อมูล ณ วันที่ 22 ก.ค. 62

การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกข้าว

ข้อดี

1. สภาพพื้นที่เหมาะสมในการปลูกข้าวหอมมะลิคุณภาพดี
2. เกษตรกรมีพื้นที่เป็นของตนเองเฉลี่ยครัวเรือนละ 15 ไร่ เหมาะกับการถือครองพื้นที่ทำนา
3. โครงสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดขึ้นอยู่กับภาคเกษตรเป็นหลัก
4. เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้
5. เกษตรกรผลิตสินค้าได้มาตรฐานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อเสีย

1. เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรไม่หลากหลาย
2. ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร แหล่งน้ำบางแห่งตื้นเขิน ระบบชลประทาน แหล่งเก็บกักน้ำ และระบบส่งน้ำ มีไม่เพียงพอ
3. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
4. กลุ่มเกษตรกรไม่เข้มแข็ง ไม่มีอำนาจการต่อรอง
5. ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ
6. ต้นทุนการผลิตด้านการเกษตรค่อนข้างสูง เช่น ค่าปุ๋ย ค่าแรงงานและอื่น ๆ
7. ขาดเทคโนโลยีการผลิตและการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า
8. สภาพพื้นที่สูงต่ำไม่สม่ำเสมอบริหารจัดการยาก
9. เกษตรกรขาดการเตรียมความพร้อมในการสร้างการ ผลิตสินค้าเพื่อเข้าสู่ AEC
10. คุณภาพข้าวเปลือกไม่ดีเหมือนเดิม อาทิเช่น กลิ่น ความหอม โรงสีจะกำหนดราคาข้าว (ต้นข้าว 42 กรัม ความชื้น 15 % พันธุ์ข้าว ข้าวเสื่อมคุณภาพ สิ่งเจือปน)

โอกาส

1. จังหวัดและกลุ่มจังหวัด ส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดี
2. กระแสความต้องการของผู้บริโภคค้ำึงถึงสุขภาพ ทำให้เกษตรกรหันมาผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานมากขึ้น
3. การเกษตรปรับเปลี่ยนการผลิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่มากขึ้น
4. สามารถพัฒนาระบบการสูบน้ำด้วยพลังงาน แสงอาทิตย์
5. จังหวัดและกลุ่มจังหวัด ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรและสร้างนวัตกรรมสินค้าเกษตรแปรรูป
6. นโยบายรัฐ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ข้อเสีย

1. พื้นที่อยู่ห่างไกลศูนย์กลางอุตสาหกรรมเกษตรทำให้ต้นทุนการขนส่งสูง
2. ไม่มีศูนย์จำหน่ายวัสดุ อุปกรณ์และปัจจัยทางการเกษตร แบบครบวงจร
3. ขาดการเชื่อมโยงทางการตลาดและการแปรรูป
4. แหล่งรวบรวมผลผลิตมีน้อย ตลาดรับซื้อจำกัด
5. นโยบายการค้าเสรี ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการแข่งขัน ด้านคุณภาพและต้นทุนการผลิต

ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ

1. ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรและสร้างนวัตกรรมสินค้าเกษตรแปรรูป
2. ส่งเสริมการขุดสระให้กับเกษตรกรเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฝนทิ้งช่วง
3. ส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมี และหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ไกลบตอซัง)
4. ให้รัฐช่วยเหลือราคาปุ๋ยเคมีต่ำกว่านี้
5. ส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดี และเพิ่มมูลค่า
6. ควรให้รัฐมีศูนย์จำหน่ายวัสดุ อุปกรณ์และปัจจัยทางการเกษตร แบบครบวงจร
7. ส่งเสริมการเชื่อมโยงทางการตลาดและการแปรรูป

ภาคผนวก

ร่างแผนพัฒนาจังหวัดอำนาจเจริญฉบับบททวน (พ.ศ.2561 – 2564)

ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 1 : พัฒนาการผลิตข้าวหอมมะลิ และสินค้าเกษตรปลอดภัย

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : วิเคราะห์ตาม กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งจำเป็นต้องยกระดับผลผลิตทางการผลิตและการใช้นวัตกรรมในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในสาขาอุตสาหกรรม เกษตรและบริการ การสร้างความมั่นคงและปลอดภัยด้านอาหาร การเพิ่มขีดความสามารถทางการค้าและการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งการพัฒนาฐานเศรษฐกิจแห่งอนาคต ทั้งนี้ภายใต้กรอบการปฏิรูปและพัฒนาปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ทุกด้าน อันได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม การพัฒนาทุนมนุษย์ และการบริหารจัดการทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

จุดยืนและตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของจังหวัดอำนาจเจริญ

1. สร้างและใช้นวัตกรรมเพื่อยกระดับผลผลิตทางการผลิตการแปรรูป ข้าวหอมมะลิเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืนการขยายพื้นที่ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ การใช้มาตรการการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อการพัฒนาข้าวหอมมะลิอินทรีย์แปลงใหญ่ในรูปแบบการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์ การสร้างธนาคารเมล็ดพันธุ์ การพัฒนาโรงปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่ให้กระจายทั่วทั้งจังหวัด การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการนาข้าวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer ให้ครอบคลุมทั่วทั้งจังหวัด และมุ่งเน้นการคิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตข้าวหอมมะลิในรูปแบบอาหารสุขภาพ เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และการสร้างแบรนด์ข้าวหอมมะลิของจังหวัด (AmnatcharoenJasmin Rice: AJR)
2. มุ่งสร้างสรรค่นวัตกรรมด้านเกษตรกรรม ทั้งในศักยภาพเกษตรเดิม (S Curve) ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ โคเนื้อ ยุคาลิปตัส และศักยภาพเกษตรใหม่ (New S Curve) ได้แก่ สมุนไพร มะม่วงหิมพานต์อินทผลัมไม้ผล (ทุเรียน เงาะ) ทั้งนี้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเกษตรเพื่อการพึ่งตนเอง พร้อมทั้งพัฒนาระบบการผลิต แปรรูป และการตลาด และการสร้างความมั่นคงและปลอดภัยด้านอาหารอินทรีย์
3. ส่งเสริมการบริหารจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตร ด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานการเกษตรให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดการโซ่อุปทาน การสร้างโซ่คุณค่า และการบริหารจัดการโลจิสติกส์ในระดับฟาร์ม (Logistics Management from Farms to Forks) เพื่อให้ได้ผลผลิตตามความต้องการของตลาด รวมทั้งสนับสนุนเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรให้เห็นถึงความสำคัญในการนำความรู้ด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานมาใช้ในการประกอบอาชีพของตนเอง

4. ส่งเสริมเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรทำการเกษตรแบบกลุ่มการผลิต (Cluster) เครือข่าย วิชาทกิจและเกษตรพันธะสัญญา(Contract Farming)กับผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรเพื่อเข้าสู่ อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปทั้งภายในและต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อ ส่งออก สินค้าเกษตรแปรรูปไปยังประเทศที่สาม
5. สนับสนุนและพัฒนาสถานที่ พื้นที่ หรือศูนย์กระจายสินค้าของสหกรณ์ (Cooperative Distribution Center: CDC)ให้เป็นแหล่งรวบรวมคัดแยกคุณภาพและกระจายผลผลิตหรือ ผลิตภัณฑ์ไปยังตลาดผู้บริโภคระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับพื้นที่ชุมชน จังหวัด/ข้ามจังหวัด และ ประเทศ
6. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการในชุมชนเพื่อให้บริการรับจ้าง จัดเก็บ กระจาย และ ขนส่ง สินค้าเกษตรเช่นการให้บริการเช่าเครื่องจักรกลการเกษตรห้องเย็นลานตากและคลังสินค้า โดย เน้นให้สถาบันเกษตรกรเป็นผู้บริหารจัดการธุรกิจ
7. สนับสนุนการสร้างเครือข่ายพันธมิตรด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์ระหว่างเกษตรกร สถาบัน เกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม การ บริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานเช่น การวางแผนการผลิตสินค้าเกษตร การวางแผน การ ขนส่ง ผลผลิตร่วมกัน
8. การดูแลรักษาคุณภาพผลผลิตโดยใช้ความเย็น (Cool Chain) สำหรับสินค้าผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ ของจังหวัดอำนาจเจริญเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโลจิสติกส์สินค้าเน่าเสียง่าย พัฒนากระบวนการลด การสูญเสีย อาหารปลอดภัยโซ่อุปทาน ตั้งแต่ขั้นตอนการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว การแปรรูป การ บรรจุหีบห่อ การขนส่ง การจัดเก็บและการกระจายสินค้าจนถึงมือผู้บริโภค
9. ส่งเสริมให้เกษตรกร/สถาบันเกษตรกรปรับปรุงประสิทธิภาพโลจิสติกส์ตั้งแต่ระดับฟาร์ม จนส่ง มอบสินค้าเกษตรถึงมือผู้บริโภค ครอบคลุม 3มิติ ได้แก่ มิติต้นทุน (Cost) มิติเวลา (Lead Time) และ มิติความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมโลจิสติกส์ที่สำคัญ ได้แก่ (1) การคาดการณ์ ความต้องการสินค้าเกษตรก่อนการผลิต (๒) การบริการลูกค้าทั้งก่อน ระหว่าง และหลังรับคำสั่งซื้อ (3) การจัดซื้อปัจจัยการผลิต (4) การสื่อสารด้านโลจิสติกส์เพื่อให้ส่งมอบ สินค้าเกษตรได้ตรงตามเวลาที่ลูกค้า สั่งซื้อ (5) การขนส่งสินค้าเกษตร (6) การบริหารจัดการภายใน สถานที่เก็บสินค้าเกษตร (7) การบริหาร จัดการสินค้าเกษตรในสต็อก (8) การเก็บเกี่ยว คัดเกรด และบรรจุหีบห่อ และ (9) การตรวจสอบย้อนกลับ และการตีกลับสินค้าเกษตร
10. พัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) ด้วยการ
  - 10.1 เสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย การทำเกษตรอินทรีย์ การ ปรับปรุงดิน การผลิตพันธุ์ดี (พืช ประมง ปศุสัตว์) การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีอย่าง ถูกต้องตาม ค่าวิเคราะห์ดิน การป้องกันและการจัดศัตรูพืชตามหลักวิชาการ การวางแผน การผลิต บริหารจัดการ สินค้าเกษตร การบริหารจัดการต้นทุน การทำบัญชีรายจ่าย/บัญชี ต้นทุนอาชีพ การเพิ่มประสิทธิภาพการ ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ การผลิตสินค้าตาม มาตรฐานสินค้าเกษตร มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการพัฒนาการผลิต รวมถึง เน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการตลาดแก่เกษตรกร อย่างต่อเนื่องเพื่อ พัฒนาไปสู่ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรมืออาชีพ(Smart Entrepreneur)
  - 10.2 พัฒนากระบวนการทางความคิดของเกษตรกรไปสู่เกษตรกรมืออาชีพ เน้นการนำความรู้ ที่ได้รับจากการอบรมไปต่อยอดความคิดในการพัฒนาการผลิตไปสู่การแปรรูปขั้นต้นเพื่อ

เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร การปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามความต้องการ ของตลาด รวมถึงการบริหารการตลาดตั้งแต่ระดับชุมชน จังหวัด และตลาดต่างประเทศ โดยร่วมกับ สถาบันการศึกษา รวมทั้งการถอดบทเรียนและนำข้อเท็จจริงเป็นตัวอย่าง และสนับสนุนการศึกษาดูงานเกษตรกรตัวอย่างที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้

11. พัฒนาศักยภาพศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านเป็นแหล่งเรียนรู้ และขยายฐานองค์ความรู้จาก ปราชญ์ชาวบ้านไปสู่เกษตรกรและชุมชนเครือข่ายอื่นๆ โดยรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่ายในทุกตำบล ประชาสัมพันธ์เกษตรกรตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จให้มากขึ้น
12. พัฒนาศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรข้าวหอมมะลิให้เป็นศูนย์กลางบูรณาการข้อมูลทางวิชาการจากภาครัฐ เช่น Agri-Map และเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลชุมชนรวมทั้ง พัฒนาศูนย์เครือข่ายและจุดเรียนรู้ ให้ครอบคลุมทั่วทั้งจังหวัด

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : วิเคราะห์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

พ.ศ. 2560-2564

ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นการสร้าง ความเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่า ระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรมบริการ และการค้าการลงทุน เพื่อยกระดับ ศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานต่อยอด ความเข้มแข็ง ของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพปัจจุบันเพื่อยกระดับไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

จุดยืนและตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของจังหวัดอำนาจเจริญ (2561-2564)

1. เสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตของผลผลิตทางการเกษตรที่มีมาตรฐานของประเทศ เพื่อรองรับการแข่งขันของภาคการผลิต โดยเฉพาะข้าว ปศุสัตว์ และกลุ่มพืชเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ข้าว อ้อย ปาล์มน้ำมัน ยางพารา มันสำปะหลัง สมุนไพร มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อ การเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต พร้อมทั้งการสร้างโมเดลการบริหารจัดการเกษตรรายประเด็น และในแต่ละพื้นที่ที่สอดคล้องกับบริบทการเกษตรของจังหวัดและโอกาสการเชื่อมโยงการแข่งขัน อาทิ การจัดการนาข้าวหอมมะลิในรูปแบบชีววิถี การปลูกยูคาลิปตัสเพื่อสร้างค่านาเงินแสน การจัดการสวน ยางพาราเพิ่มค่า (ยางพารา และไม้เศรษฐกิจ) เป็นต้น
2. การสร้างความเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มระหว่างภาคการเกษตร อุตสาหกรรมบริการ และการค้า การลงทุนในกลุ่มข้าว อ้อย ปาล์ม ยางพารา มันสำปะหลัง สมุนไพร ให้ครบองค์ประกอบทั้งต้นน้ำ ที่มี การผลิตที่มีคุณภาพ และกลางน้ำที่มุ่งเน้นการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า และปลายน้ำที่เชื่อมโยงกับการค้า และการส่งออก โดยการร่วมมือกับผู้ประกอบการตามแนวทางกลไกประชารัฐเพื่อการเกษตรเพิ่มค่า มุ่งเน้นการส่งเสริม สนับสนุนการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ข้าว พืชผัก สมุนไพร ปศุ สัตว์ และต่อยอดอุตสาหกรรมเกษตรที่เชื่อมโยงจากข้าวหอมมะลิ ให้เป็นอุตสาหกรรมสินค้า การเกษตรแบบครบวงจร ที่มีศักยภาพสินค้าเพื่อการส่งออก เป็นแบรนด์ของจังหวัดที่มีความเข้มแข็ง

- พัฒนาตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค โดยจัดหาสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยแยกจากตลาดสดทั่วไป ในจังหวัดเพื่อสร้างความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่าง สินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานกับสินค้าเกษตรทั่วไป รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร มีช่องทางการตลาดทั้งตลาดภายใน และต่างประเทศ (ตลาดอาเซียน และนานาชาติ)

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : วิเคราะห์ตามแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้หลุดพ้นจากความยากจน สู่เป้าหมายการพึ่งพาตนเอง พัฒนาให้เป็นฐานการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูงภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย ศูนย์กลางอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารและพลังงานทดแทนของประเทศ แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ อารยธรรมขอม วัฒนธรรมประเพณี แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬาระดับนานาชาติ รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตสินค้าและบริการที่เชื่อมโยงกับระเบียงเศรษฐกิจ อนุภาคลุ่มน้ำโขง โดยพัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ให้เป็นฐานการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูงภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย พัฒนานครราชสีมาเป็นศูนย์กลางเกษตรแปรรูปและอาหาร เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการผลิต พลังงานทดแทนในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางและตอนล่าง และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงปะเพณีในทุกพื้นที่ พัฒนาเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน

จุดยืนและตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของจังหวัดอำนาจเจริญ (2561-2564)

- พัฒนาให้จังหวัดอำนาจเจริญเป็นฐานการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูงภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยให้มีศักยภาพการค้าข้าวในระดับส่งออก
- พัฒนาจังหวัดให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารที่เชื่อมโยงจากข้าว ปศุสัตว์ สัตว์น้ำ
- ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้มแข็ง โดยสำรวจความต้องการของเกษตรกรในชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกษตรกรต้องการ ดำเนินการในลักษณะของกลุ่มเกษตรกร ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการรวมกลุ่มซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตลอดโซ่การผลิต รับสมัครเกษตรกรข้าวหอมมะลิ มันสำปะหลัง และพืชหรือสัตว์อื่นๆที่สนใจเข้าร่วม กิจกรรมและถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรโดยเฉพาะองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร
- ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันในลักษณะต่างๆ ทั้งระดับการผลิตในพื้นที่ จนถึงการผลิตระดับอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด ขยายฐานลูกค้าและสร้างความเข้มแข็ง ในระดับต้นน้ำ อาทิ การรวมกลุ่มแบบข้ามกลุ่มระหว่างเกษตรกรที่เพาะปลูกพืชหลากหลายชนิดหรือที่ประกอบอาชีพที่มีความเกี่ยวเนื่องในโซ่อุปทาน เช่น กลุ่มทำนาหอมมะลิ กับกลุ่มผลิตปุ๋ย ซึ่งใช้แกลบ ฟางข้าวไป ทำปุ๋ยอินทรีย์ การรวมกลุ่มของเกษตรกรรุ่นใหม่เป็นยุทธศาสตร์และยุวเกษตรกรและการรวมกลุ่มจาก กิจกรรมเจ้าของคนเดียว เป็นการประกอบการในรูปแบบสหกรณ์ ห้างหุ้นส่วน และบริษัท
- สนับสนุนการทำธุรกิจเกษตรเพื่อสังคม (Social Business) โดยใช้รูปแบบสหกรณ์ บริษัทชุมชนหรืออื่นๆ ที่บริหารจัดการโดยชุมชน เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการผลิต การตลาดและ บริการสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตร เพื่อสร้างอาชีพให้กับเกษตรกรในท้องถิ่น และนำกำไรที่ได้จากการประกอบกิจการกลับคืนสู่สังคมในรูปแบบต่างๆเช่นสวัสดิการสังคมการศึกษาสาธารณสุข เป็นต้น

6. พัฒนาจังหวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรไม่ผลแบบครบวงจร เน้นการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนได้ เช่น การดำนา การทอผ้าเป็นต้น พัฒนาศูนย์ปราชญ์ ชาวบ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบครบวงจร ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุขภาพ เช่น ศูนย์รักษาโรควิถีธรรมชาติบำบัด การทำสปาสมุนไพรธุรกิจร้านอาหารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น พัฒนา เครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สร้างมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมทั้งประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นระบบ ด้วยความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้นำชุมชน เพื่อสร้าง รายได้เข้าสู่ชุมชน
7. ขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการสร้าง จิตสำนึกให้เกษตรกรร่น้อมนาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำการเกษตรให้ครอบคลุม ทุกครัวเรือน กลุ่มเกษตรกร องค์กร เครือข่ายเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร โดยใช้หลักพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันพึ่งพาตนเอง และสามารถต่อยอดไปสู่การทำธุรกิจเกษตรเชิงพาณิชย์ ตลอดจนส่งออกไปขายในตลาดต่างประเทศ
8. เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรกรมด้วยการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตรโดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการเกษตร ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการด้านการผลิตด้วยเทคโนโลยี สมัยใหม่ ความรู้ด้านการบริหารธุรกิจ การตลาด และการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตรให้กับเยาวชน รุ่นใหม่ ลูกหลานเกษตรกร หรือบุคคลทั่วไปที่มีความมุ่งมั่นจะประกอบอาชีพเกษตรกร รวมทั้งสนับสนุน ทุนเพื่อการประกอบธุรกิจเกษตร การจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกรรุ่นใหม่ และส่งเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่ นำความรู้ทางการเกษตรไปถ่ายทอดและพัฒนาชุมชน ตลอดจนสนับสนุนการให้ทุนการศึกษาสำหรับ เยาวชนรุ่นใหม่หรือลูกหลานเกษตรกรที่ต้องการศึกษาต่อด้านการเกษตรเพื่อสืบทอดอาชีพการเกษตรของครอบครัว และปรับเปลี่ยนทัศนคติด้วยการสร้างแรงจูงใจและความภาคภูมิใจในการสืบทอดอาชีพเกษตรโดยคัดเลือกเกษตรกรดีเด่นในแต่ละสาขา เผยแพร่เกียรติคุณในระดับจังหวัด และส่งเสริมในระดับประเทศ และผลงานให้ปรากฏต่อสาธารณชนเพื่อยกย่อง และสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้ประกอบการเกษตรกรรม สร้างต้นแบบเกษตรกรรุ่นใหม่ข้าวหอมมะลิ เน้นที่ทำการเกษตร ประสบความสำเร็จและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้คนรุ่นใหม่รับรู้ ตลอดจนสร้างทัศนคติให้เกษตรกร รักหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้รุ่นต่อไป ปลูกฝังค่านิยมการทำการเกษตรเพื่อเป็นทางเลือก ให้กับเยาวชนตั้งแต่ระดับอนุบาลขึ้นไป โดยบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ รวมถึงการทัศนศึกษาดูงานในศูนย์เรียนรู้
9. สร้างระบบสวัสดิการแก่เกษตรกรโดยผลักดันให้มีกองทุนสวัสดิการเกษตรกรข้างหอมมะลิ อำนาจเจริญเพื่อให้ เกษตรกรมีหลักประกันความมั่นคงในอาชีพที่เหมาะสมกับความเป็นอยู่ช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจ และสถานภาพทางสังคมให้แก่เกษตรกร
10. สนับสนุนความร่วมมือกับสถาบันการเงินในการปรับโครงสร้างหนี้สินเกษตรกรอย่างต่อเนื่องและเป็นแผนระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนี้กองทุนในกำกับของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือสถาบันการเงิน รวมทั้งหนี้นอกระบบ เพื่อป้องกัน การสูญเสียที่ดินทำกินของเกษตรกร จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือแก้ปัญหาหนี้สินและการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีของเกษตรกร รวมทั้งส่งเสริมการสร้างวินัยทางการเงินเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ให้กับเกษตรกร

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : วิเคราะห์ตามสภาพการณ์และศักยภาพของจังหวัดอำนาจเจริญ

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

1. ปัญหาด้านการเกษตรอันเกิดจากสภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นดินทรายเสื่อมคุณภาพ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ระบบส่งน้ำไม่เพียงพอ ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำและต้นทุนการผลิตสูง

จุดยืนและตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของจังหวัดอำนาจเจริญ (2561-2564)

1. พัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้ได้คุณภาพสูงภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยให้มีศักยภาพในระดับส่งออกโดยมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างคุณภาพดินและความเพียงพอของน้ำเพื่อการเกษตรอย่างทั่วถึง เพิ่มพื้นที่นาข้าวหอมมะลิในเขตชลประทานอย่างทั่วถึง การพัฒนาการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อการบำรุงดินอย่างจริงจัง โดยการใช้เทคโนโลยีการจัดการดิน และนวัตกรรมธรรมชาติ ตามหลักการทรงงานของรัชกาลที่ ๙
2. พัฒนาพื้นที่การเกษตรให้มีความอุดมสมบูรณ์เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิตในรูปแบบการส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีการจัดการเกษตรที่มีความทันสมัย มาใช้ในการบริหารจัดการให้การส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนา คิดค้นเครื่องจักรกล เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนากระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยว
3. พัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มเกษตรกร เกษตรกรให้เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความเป็นมืออาชีพ สามารถจัดการผลผลิตการเกษตรได้อย่างมีมาตรฐาน สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการเกษตรเพื่อเพิ่มค่าผลผลิต และการสร้างต้นทุนทางการเกษตร และปัจจัยการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองได้
4. บริหารจัดการช่องทางการสื่อสารเพื่อให้เกษตรกรและผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการเป็นปัจจุบันได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว อาทิ การจัดทำเป็น Application ระบบการเรียนรู้ ทางอิเล็กทรอนิกส์(E -Learning) การเผยแพร่ข้อมูลผ่านอาสาสมัคร เกษตรหมู่บ้าน ศูนย์เรียนรู้ในชุมชน ตู้ประชาสัมพันธ์ (Kiosk) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร และเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network)
5. สนับสนุนการถ่ายทอดความรู้การขายสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ผ่านระบบอีคอมเมิร์ซ เพื่อให้ความรู้คำปรึกษา แนะนำแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรขนาดกลางและขนาดย่อม ในการดำเนินธุรกิจตลาดอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดทำโครงการนำร่อง การขายผลผลิตผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม
6. ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยจัดระบบการจัดการของเสียจากฟาร์มเกษตร ระบบการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร สร้างความตระหนักให้เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการกิจกรรมการผลิตด้วยความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม สร้างความตระหนัก รู้ตามหลักวิชาการในการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสนับสนุนความรู้ ด้านวิชาการให้แก่เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร
7. ส่งเสริม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการทำเกษตรแบบยั่งยืนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ให้กับเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร เช่น การเกษตรคาร์บอนต่ำการเกษตรสีเขียว และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) เป็นต้นเน้นการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการลดปริมาณการใช้สารเคมีการเกษตรในนาข้าวหอมมะลิ การส่งเสริม

การเกษตรปลอดสารพิษให้แก่เกษตรกร การควบคุมกำกับดูแลการใช้สารเคมีการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

8. ส่งเสริมการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น แกลบกลับมาแปรรูป เป็นพลังงานทดแทน/พลังงานชีวภาพเพื่อใช้ในระดับครัวเรือนและชุมชน หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่นเฟอร์นิเจอร์ เครื่องประดับ เป็นต้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มลดปริมาณขยะมูลฝอยและรักษาสิ่งแวดล้อม
9. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร รวมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจ เกษตร ผลิตหรือประกอบธุรกิจการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยนำหลักการอำนาจเจริญเกษตรสีเขียวทั้งจังหวัด (Total Green City) มาใช้ ในโซ่อุปทานตั้งแต่การเลือกใช้วัตถุดิบสีเขียว (Green Material) การจัดซื้อสีเขียว (Green Purchasing) การผลิตสีเขียว (Green Production) การบรรจุภัณฑ์สีเขียว (Green Packing) การตลาดสีเขียว (Green Markets) การสร้างตราสินค้าสีเขียว (Green Branding) และการขนส่งสีเขียว (Green Logistics)

แผนงานและโครงการ

1. **แผนงานการพัฒนาการเกษตรรองรับเศรษฐกิจเพิ่มค่า**
  - 1) โครงการเมืองอุตสาหกรรมข้าวหอมมะลิอินทรีย์
  - 2) โครงการเมืองปศุสัตว์โคเนื้อเพื่อการค้า
  - 3) โครงการเมืองอุตสาหกรรมไม้เศรษฐกิจยุคดิจิทัล
  - 4) โครงการเมืองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ
  - 5) โครงการไม้ผลเศรษฐกิจ(มะม่วงหิมพานต์อินทผลัม ทุเรียน เงาะ)
  - 6) โครงการพัฒนาอ้อยสุ้พืชเศรษฐกิจและพลังงาน
2. **แผนงานการเกษตรเพื่อความมั่นคงทางอาหาร**
  - 1) โครงการพืชผักชุมชนคุณภาพเพื่อชีวิตที่ดี
  - 2) โครงการคลังอาหารหมู่บ้าน
3. **แผนงานการเกษตรสู่บริการที่มีมูลค่าสูง**
  - 1) โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม้ผลครบวงจร
  - 2) โครงการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อสุขภาพ (สปาสมุนไพร)
  - 3) โครงการตลาดการเกษตรบนระบบดิจิทัล
  - 4) โครงการตลาดการเกษตรชายแดน (ไทย ลาว)
4. **แผนงานการพัฒนาระบบการเกษตรมั่นคง ยั่งยืน**
  - 1) โครงการพัฒนาดินคุณภาพเพื่อการเกษตรคุณภาพ
  - 2) โครงการคลังปุ๋ยอินทรีย์ชุมชน
  - 3) โครงการธนาคารพันธุ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์
  - 4) โครงการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลเพื่อการเกษตรแห่งอนาคต
  - 5) โครงการนวัตกรรมการทำนาข้าวหอมมะลิ
  - 6) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกร และเกษตรกร 4.0

- 7) โครงการธุรกิจการเกษตรเพื่อสังคม (Social Business)
- 8) โครงการจัดตั้งศูนย์บริการจัดการเกษตรในชุมชน (เพื่อให้บริการรับจ้าง จัดเก็บ กระจาย และขนส่งสินค้าเกษตรเช่นการให้บริการเช่าเครื่องจักรกลการเกษตร ห้องเย็น ลานตาก และคลังสินค้า โดยเน้น ให้สถาบันเกษตรกรเป็นผู้บริหารจัดการธุรกิจ)
- 9) โครงการเมืองเกษตรสีเขียวทั้งจังหวัด (Total Green City)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : บริหารจัดการน้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

การบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพทุกกลุ่มน้ำ เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ

จุดยืนและตำแหน่งการพัฒนาของจังหวัดอำนาจเจริญ (2561-2564)

1. วางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพทั้ง 3 กลุ่มน้ำ เน้นป้องกันอุทกภัยและภัยแล้งอย่างบูรณาการ โดยบริหารจัดการทั้งลำน้ำและเชื่อมโยงระบบชลประทานและให้ครอบคลุมพื้นที่เกษตรกรรมที่เพียงพอ วางระบบผันน้ำระหว่างกลุ่มน้ำเพื่อป้องกันอุทกภัยและภัยแล้ง
2. พัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างประหยัดและคุ้มค่า แก่เกษตรกรที่อยู่อาศัย ทำกิน ตลอดลำน้ำ พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการร่วมของประชาชน ชุมชน การพัฒนากลุ่มผู้ใช้น้ำตลอดลำน้ำให้มีความเข้มแข็ง
3. บริหารจัดการทรัพยากรน้ำด้วยการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ชลประทาน โดยการ (1) เพิ่มปริมาณน้ำแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยพัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำตามสภาพของพื้นที่อย่างทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่การเกษตร และสร้างเป็นเครือข่ายชลประทาน ที่สมบูรณ์ รวมทั้งการศึกษาความเป็นไปได้ในการผันน้ำจากแหล่งน้ำระหว่างประเทศ เช่น แม้โขง มาใช้เพื่อการชลประทานภายในจังหวัด
4. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำตลอดลำน้ำทั้งแหล่งน้ำต้นทุน สร้างแก้มลิง ระบบส่งน้ำแบบท่อ การใช้น้ำชลประทาน และการลดอัตราสูญเสียการใช้น้ำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ปรับปรุง ซ่อมแซม ดูแลแหล่งน้ำและพื้นที่ชลประทานที่มีอยู่แล้วให้ใช้ประโยชน์ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ บริหารจัดการเก็บกักน้ำที่ไหลออกจากระบบชลประทานให้คงอยู่ในพื้นที่ เพื่อลดการสูญเสีย
5. เพิ่มและปรับปรุงแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นาและแหล่งน้ำชุมชนโดยการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการแหล่งน้ำในระดับไร่นาของเกษตรกรให้สอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพของดินภูมิประเทศ ขนาดพื้นที่เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ตลอดปี
6. สร้างแหล่งน้ำชุมชน และระบบจัดการแหล่งน้ำชุมชนแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ การเกษตรรวมถึงการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกต้นไม้ ปลูกป่าโดยชุมชนและเพื่อชุมชน

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : แผนยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับที่ 12

การบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างความมั่นคงด้านน้ำและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัย

จุดยืนและตำแหน่งการพัฒนาของจังหวัดอำนาจเจริญ (2561-2564)

1. พื้นฟูป่าต้นน้ำของอำนาจเจริญทั้ง 3 ลุ่มน้ำและขุดลอกกลุ่มน้ำลดการตื่นเขินและจัดทำแนวป้องกันแนวกักเซาะตลิ่ง ตลอดลำน้ำโดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยง
2. พัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างประหยัดและคุ้มค่าเพื่อมุ่งลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติการลดการจ่ายเงินชดเชย มุ่งเน้นการสร้างธนาคารน้ำโดยให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เสี่ยงซ้ำซากจากภัยแล้ง ด้วยระบบการจัดการโมเดลความมั่นคงด้านน้ำอำนาจเจริญโดยการก่อสร้างแก้มลิงตลอดลำน้ำหลักและลำน้ำสาขาย่อยการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ในพื้นที่เกษตรกรรม การสร้างคลังน้ำต็มน้ำใช้ในครัวเรือนการสร้างระบบธนาคารน้ำระบบแปลงใหญ่ในพื้นที่ Zoning
3. พื้นฟูและอนุรักษ์ป่าและระบบนิเวศ เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำกลางน้ำและปลายน้ำซึ่งเป็นแหล่งสำคัญในการดูดซับและชะลอน้ำ เนื่องจากปัจจุบันมีสภาพเสื่อมโทรม มีการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำเพิ่มเติมตามความสามารถของพื้นที่และแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกันสภาพพื้นที่โดยเน้นการปรับปรุง และอนุรักษ์ดินต้นน้ำโดยการปลูกป่า การฟื้นฟูป่าต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำสร้างฝายแม้ว และอนุรักษ์ดินต้นน้ำ การสร้างอ่างเก็บน้ำเชื่อมโยงลำน้ำหลักของจังหวัด

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : แผนยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการผลิตข้าวหอมมะลิ

จุดยืนและตำแหน่งการพัฒนาของจังหวัดอำนาจเจริญ (2561-2564)

1. พัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำสู่พื้นที่เพาะปลูกข้าวหอมมะลิคุณภาพสูง ได้แก่มุ่งเน้นการสร้างธนาคารน้ำ ด้วยระบบการจัดการโมเดลความมั่นคงด้านน้ำอำนาจเจริญโดยการก่อสร้างแก้มลิงตลอดลำน้ำหลักและลำน้ำสาขาย่อยการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ในพื้นที่เกษตรกรรมข้าวหอมมะลิโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีภาวะแล้งซ้ำซาก พื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ การสร้างนวัตกรรมส่งน้ำทางระบบท่อ
2. พื้นฟูและปรับปรุงประสิทธิภาพสิ่งก่อสร้าง เดิมหรือตามแผนที่วางไว้ การปรับปรุงคันกั้นน้ำ เขื่อนฝาย ระบบ ระบายน้ำให้มีประสิทธิภาพในพื้นที่ทั่วไป การปรับปรุงทางระบายน้ำ ขุดคลอง ขจัดสิ่งกีดขวางในคูคลอง และทางระบายน้ำ การเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำและบริหารจัดการน้ำหลากในพื้นที่เฉพาะ และการเสริมคันกั้นน้ำและการดำเนินการตามแนวพระราชดำริรัชกาลที่ 9

แผนงานโครงการ

แผนงานการบริหารลุ่มน้ำหลัก และลุ่มน้ำย่อยที่มีประสิทธิภาพสูง

1. โครงการสร้างแก้มลิงตลอดลุ่มน้ำหลักและลุ่มน้ำย่อย
2. โครงการขุดลอกกลุ่มน้ำลดการตื่นเขินในลำน้ำหลัก และลุ่มน้ำย่อย
3. โครงการจัดทำแนวป้องกันแนวกักเซาะตลิ่ง ตลอดลำน้ำโดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยง

แผนงานการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

1. โครงการขยายพื้นที่ชลประทานเพื่อนาข้าวหอมมะลิ
2. โครงการการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ในพื้นที่เกษตรกรรม

3. โครงการการสร้างระบบธนาคารน้ำระบบแปลงใหญ่ในพื้นที่ Zoning
4. โครงการการสร้างนวัตกรรมส่งน้ำทางระบบท่อ
5. โครงการจัดการน้ำโขงสู่น้ำต้นทุนการเกษตร

แผนงานการบริหารจัดการเชิงป้องกันอุทกภัยและภัยแล้ง

4. โครงการคลังน้ำหมู่บ้าน
5. โครงการคลังน้ำครัวเรือน
6. โครงการปลูกป่าต้นน้ำ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : ส่งเสริมและยกระดับการค้าชายแดน การค้า อุตสาหกรรม การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการสู่สากล

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

1. การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การรักษาเสถียรภาพ เศรษฐกิจและสร้างความเชื่อมั่น การส่งเสริมการค้าและการลงทุนที่อยู่บนการแข่งขันที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนการพัฒนาประเทศสู่ความเป็นชาติการค้าเพื่อให้เกิดประโยชน์จากห่วงโซ่มูลค่าในภูมิภาค เป็นการยกระดับไปสู่ส่วนบนของห่วงโซ่มูลค่ามากขึ้น
2. การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ บนฐานของการพัฒนาและนวัตกรรมและมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการใช้ดิจิทัลและการค้าที่เข้มข้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและขยายกิจกรรมการผลิตและบริการโดยมุ่งสู่ความเป็นเลิศในระดับโลกและในระดับภูมิภาคในอุตสาหกรรมหลายสาขาในภาคบริการที่หลากหลายตามรูปแบบการดำเนินชีวิตและการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนไปรูปทั้งเป็นแหล่งอาหารที่มีคุณภาพสะอาดและปลอดภัยของโลก
3. การพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาทักษะผู้ประกอบการยกระดับผลิตภาพแรงงานและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) สู่สากล และพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและสถาบันเกษตรกร
4. การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและพื้นเมือง พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและพัฒนาระบบศูนย์กลางความเจริญ จัดระบบผังเมืองที่มีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมมีการจัดการสิ่งแวดล้อมและโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับศักยภาพ
5. การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านการขนส่ง ด้านพลังงาน ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ และการสื่อสารและการวิจัยและพัฒนา
6. การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนากับนานาชาติ ส่งเสริมความร่วมมือกับนานาชาติในการสร้างความมั่นคงด้านต่าง ๆ เพิ่มบทบาทของไทยในองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงสร้างองค์ความรู้ด้านการต่างประเทศ

จุดยืนและตำแหน่งการพัฒนาของจังหวัดอำนาจเจริญ (2561-2564)

1. สร้างธุรกิจการค้าจากนวัตกรรมฐานชีวอินทรีย์ พัฒนาทักษะผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตรกรให้เข้มแข็งมุ่งยกระดับจังหวัดอำนาจเจริญ ให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมเกษตรชีวหอมมะลิครบวงจร การพัฒนาจังหวัดสู่เมืองอุตสาหกรรมอาหารคุณภาพ

2. การเสริมสร้างขีดความสามารถทางการค้าของจังหวัด พัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นพ่อค้า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ให้มีศักยภาพ หนุนเสริมการพัฒนาประเทศสู่ความเป็นชาติการค้า พร้อมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพ
3. พัฒนาพื้นที่การค้าชายแดน และพัฒนาระบบศูนย์กลางความเจริญในพื้นที่เมืองจัดระบบผังเมืองเพื่อการค้า การลงทุน ที่มีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมมีการจัดการสิ่งแวดล้อมและโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับศักยภาพ
4. การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านการขนส่ง ด้านพลังงาน ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ และการสื่อสาร และการวิจัยและพัฒนา เพื่อหนุนเสริมอุตสาหกรรมการเกษตร และอุตสาหกรรมอาหาร
5. การเชื่อมโยงการค้าจังหวัดกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในพื้นที่ชายแดนร่วมกัน ส่งเสริมการค้าชายแดน มุ่งเน้นการค้าร่วมเชิงพื้นที่ ความเชื่อมโยงชุมชนวัฒนธรรม ไทย – ลาว เพิ่มห่วงโซ่มูลค่า การพัฒนาและสร้างเศรษฐกิจพื้นที่ สร้างอาชีพสร้างรายได้และพัฒนาด้านยักษ์คู่ให้เป็นแหล่งการค้าการท่องเที่ยวที่สำคัญ ตลอดจนสร้างช่องทางผ่านเชื่อมโยงการค้าชายแดนสู่เวียดนาม
6. สร้างธุรกิจนวัตกรรมจากฐานข้าวอินทรีย์จาก Start up ที่เข้มแข็งและส่งเสริมขีดความสามารถเกษตรกร รุ่นใหม่สู่ผู้ประกอบการเกษตรและพัฒนาจังหวัดให้เป็นศูนย์นวัตกรรมอาหารด้านสุขภาพที่แปรรูปจากผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร
7. จังหวัดอำนาจเจริญมีการพัฒนาระบบเมืองศูนย์กลางความเจริญ จัดระบบผังเมืองที่มีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วม มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับศักยภาพ

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : แผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

เสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นการสร้างเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าระหว่างอุตสาหกรรม การบริการ และการค้าการลงทุน ศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยยกระดับการผลิตสินค้าอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ต่อยอดความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพปัจจุบันเพื่อยกระดับไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง วางอนาคตรากฐานการพัฒนาอุตสาหกรรม เสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันในเชิงธุรกิจของภาคบริการ ส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรมและอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน

จุดยืนและตำแหน่งการพัฒนาของจังหวัดอำนาจเจริญ (2561-2564)

1. ส่งเสริมสนับสนุนการค้าการลงทุนที่เชื่อมกับอุตสาหกรรมเกษตร ข้าวหอมมะลิและปศุสัตว์ กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรจากพืชเศรษฐกิจและพืชพลังงาน(อ้อย มันสำปะหลัง)
2. การสร้างฐานเศรษฐกิจจากบริการจากการท่องเที่ยวที่เป็นแลนด์มาร์คใหม่ของเมืองที่เชื่อมโยงกับศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม
3. เสริมสร้างความเข้มแข็งของโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดอำนาจเจริญเพื่อยกระดับสู่ต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economic Zone) โดยมุ่งเน้นการสร้างความเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อมและ Start Up เป็นสำคัญพร้อมทั้งสนับสนุนการ

พัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดให้มีความเติบโตโดยเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงจากฐานครัวเรือนสู่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จนเกิดระบบเศรษฐกิจของจังหวัดที่มุ่งเน้นความสำคัญของฐานเศรษฐกิจจากเศรษฐกิจฐานรากของประชาชน

4. เสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานชุมชนในชุมชนมีระบบเศรษฐกิจในพื้นที่เพื่อกระตุ้นการซื้อขายและเงินหมุนเวียนในชุมชนการเสริมสร้างวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดในระดับหมู่บ้านให้มีต้นแบบหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในทุกตำบลเสริมสร้างขีดความสามารถของจังหวัดให้เป็นแหล่งเศรษฐกิจมีความโดดเด่นของการเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืนด้วยข้าวหอมมะลิครบวงจร พืชผักเกษตรอินทรีย์ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการท่องเที่ยววิถีชุมชนส่งเสริมการเติบโตของอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย
5. พัฒนาการคมนาคม โครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ภายในจังหวัดเพื่อรองรับการเชื่อมโยงกับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ อาเซียน หนุนเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กระจายตัวอย่างทั่วถึง โดยยกระดับเป็นศูนย์กลางแปรรูปอาหารและการท่องเที่ยวเชิงประเพณีและวัฒนธรรม

จุดยืนและตำแหน่งทางยุทธศาสตร์

1. ส่งเสริมและพัฒนาให้จังหวัดอำนาจเจริญเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารจากข้าวหอมมะลิปศุสัตว์ (โคเนื้อ แพะ) (Food Innopolis) มุ่งเน้นการบริหารจัดการที่มีมาตรฐาน และการสร้างตลาดอุตสาหกรรมอาหารพรีเมียม และอาหารฮาลาล ทางเลือกใหม่ของจังหวัด
2. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรมและศาสนา
3. การส่งเสริมการพัฒนาเมืองที่มีความทันสมัย (Smart City) ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอารยะสถาปัตยกรรม

แผนงานและโครงการ

แผนงานการส่งเสริม การค้า การลงทุน

1. โครงการอำนาจเจริญเมืองการค้า SME เข้มแข็ง
2. โครงการ Start Up มืออาชีพ
3. โครงการพัฒนาจังหวัดสู่เมืองอุตสาหกรรมอาหารคุณภาพ (Food Innopolis)
4. โครงการพัฒนานิเวศการค้าชายแดน (Border Trading Ecosystem)
5. โครงการสร้างแลนด์มาร์คเมือง
6. โครงการ OTOP 4.0 Plus

แผนงานการพัฒนาเมือง

1. โครงการ Smart City
2. โครงการพัฒนาการคมนาคม โครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ภายในจังหวัด

แผนงานการส่งเสริมอุตสาหกรรม การค้า การลงทุน

1. โครงการสร้างเมืองอุตสาหกรรมเกษตรชีวภาพและหัตถกรรม
2. โครงการอุตสาหกรรมปศุสัตว์
3. โครงการส่งเสริมกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรจากพืชเศรษฐกิจและพืชพลังงาน(อ้อย มันสำปะหลัง)
4. โครงการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดอำนาจเจริญเพื่อยกระดับสู่ต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economic Zone)

แผนการพัฒนาการท่องเที่ยว

1. โครงการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรมและศาสนา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : ที่มาแผนร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี

การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคง กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ

- 1) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ
- 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียม และถ่วงถึง
- 3) การปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์
- 4) การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาวะที่ดี
- 5) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย เสริมสร้างบทบาทของสถาบันครอบครัวในการบ่มเพาะจิตใจให้เข้มแข็ง

จุดยืนที่ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของจังหวัด 2561 - 2564

1. **ด้านการศึกษา** : สร้างนวัตกรรมและเพิ่มคุณภาพทางการศึกษาเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพความรู้ คู่คุณภาพ ความรู้ ทักษะสากล (ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี การจัดการสมัยใหม่ วัฒนธรรมสากล) คู่คุณธรรม ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ (O – NET) เติบโตอย่างต่อเนื่องให้ประชาชนตื่นรู้เห็นคุณค่าของความรู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งเน้นการศึกษาให้รู้เพื่อหลุดพ้นจากความยากจน
2. **อยู่ดีมีสุขของประชาชน :**
  - 2.1 เร่งพัฒนาคนและสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสู่สังคมที่เสมอภาคและเป็นธรรม ยกย่องครอบครัวยากจนให้ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ลดจำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สิน พัฒนาอาชีพและรายได้เพื่อให้หลุดพ้นจากความยากจนสู่การพึ่งตนเอง เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม นำทุนทางวัฒนธรรม (การกิน ความเป็นอยู่ ภาษา วิถีชีวิตอำนาจเจริญ) สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสู่การจัดการตนเองโดยเฉพาะปัจจัย 4 การเสริมสร้างสันติสุข และความสงบเรียบร้อยของสังคม เสริมสร้างความมั่นคงของชายแดนและการพัฒนาที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ ให้สามารถเป็นกลไกสนับสนุน การพัฒนาคนและสังคม

2.2 การพัฒนาการบริการและการบริหารจัดการภาครัฐเชิงรุกเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีสมรรถนะสูงเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคนและสังคมได้อย่างต่อเนื่องทั่วถึงและเป็นธรรม

3. สุขภาวะ : พัฒนาเมืองสมุนไพรเสริมสร้างสังคมสุขภาพให้เข้าถึงบริการสุขภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงพร้อมกันเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายสุขภาพชุมชนท้องถิ่นด้วยคุณภาพ การบริการ การส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และฟื้นฟูสุขภาพให้ได้มาตรฐานสากล

3.1 การมุ่งเน้นการคืนกลไกสุขภาพดีไปให้ประชาชน การสร้างความฉลาดรู้ และการเห็นคุณค่าการมีสุขภาพดีแก่ประชาชน ให้นั้นประชาชนดูแลสุขภาพตัวเองได้(Self-care)

3.2 สร้างการรับรู้สุขภาพของประชาชนเพื่อให้เข้าถึงการบริการทางด้านสุขภาพ (ส่งเสริมป้องกันโรค รักษา ฟื้นฟูสุขภาพ)โดยสามารถดูแลสุขภาพประชาชนได้ในระดับครัวเรือน และรายบุคคลในทุกช่วงวัยด้วยกลไกหมอครอบครัว และเครือข่ายสุขภาพ

3.3 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายสุขภาพในชุมชนในระดับท้องถิ่น (ธรรมนูญสุขภาพ หรือธรรมนูญประชาชน)การเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก (โครงการแม่ฮัก) เพื่อให้เป็นประชาชนของจังหวัดที่มีคุณภาพ (มีศูนย์พัฒนาเด็กประจำตำบล) ที่มีคุณภาพ ในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

3.4 ยกกระดับขีดความสามารถทางการแพทย์ของสถานบริการสุขภาพให้มีมาตรฐานการบริการสุขภาพตั้งแต่ระดับตำบลอย่างมืออาชีพ เช่น มาตรฐาน รพสต.ติดดาว HA ในโรงพยาบาล รพช.รพท.ที่มีความเป็นเลิศด้าน

5 สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจจากการมีความเข้มแข็งทางด้านการผลิตสมุนไพรเพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ที่มีการพัฒนาศูนย์แพทย์แผนไทยให้โดดเด่น เชื่อมโยงการท่องเที่ยวและบริการมาตรฐาน

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : ที่มา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

1. การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
2. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
3. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคม

จุดยืนที่ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของจังหวัด 2561 - 2564

1. การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ให้เป็นคนไทยแห่งอนาคตตามนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
2. ใช้เทคนิคในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังค่านิยมคนอำนาจเจริญทุกช่วงวัยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยจิตสาธารณะส่งเสริมการพัฒนาเมืองอำนาจเจริญให้เป็นเมืองจิตอาสาในระดับประเทศ
3. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการสุขภาพตนเองแก่ประชาชน การใช้หลัก Life course approach เพื่อพัฒนาสุขภาพะคนอำนาจเจริญทุกช่วงวัยอย่างทั่วถึง เน้นการพัฒนาาระบบการดูแลสุขภาพประชาชนรายบุคคลด้วยทฤษฎีการสาธารณสุข และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย
4. เพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ประสบความเดือดร้อนให้สามารถเข้าถึงการบริการสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมและบริการที่มีคุณภาพของภาครัฐ

5. ส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน และวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง ส่งเสริมให้ชุมชนจัดสวัสดิการและบริการในชุมชนเพื่อให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าสู่ตลาดแรงงาน
6. การพัฒนาการบริการและการบริหารจัดการภาครัฐเชิงรุกเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีสมรรถนะสูงและบริการที่มีความทันสมัย เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคนและสังคมได้อย่างต่อเนื่องทั่วถึงและเป็นธรรม

แผนงานโครงการ

แผนงานด้านการศึกษา

1. โครงการโรงเรียนนวัตกรรม (Innovation School)
2. โครงการสร้างศูนย์นวัตกรรมปัญญาชุมชน
3. โครงการสร้างคนอำนาจเจริญสมบูรณ์ในทักษะสากล
4. โครงการจัดตั้งศูนย์วิวัฒน์ปัญญาเยาวชนในโรงเรียน
5. โครงการปัญญาแก่น

แผนงานด้านอยู่ดีมีสุขของประชาชน

1. โครงการลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้เพื่อคนจน คนด้อยโอกาส
2. โครงการทุนทางสังคมเพิ่มค่า
3. โครงการขยายผลชุมชน 3 ดีที่ยั่งยืน (คนดี สุขภาพดี รายได้ดี)
4. โครงการชุมชนจัดการความมั่นคง มั่งคั่งด้วยตนเอง
5. โครงการบริการรัฐดิจิทัล(4.0 Service)

แผนงานด้านการสร้างสังคมสุขภาวะ

1. โครงการพัฒนาเมืองสมุนไพรเพื่อสุขภาพ
2. โครงการเครือข่ายประชารัฐเพื่อสุขภาวะชุมชน
3. โครงการสร้างคนอำนาจที่ฉลาดรู้ทางสุขภาพ (Healthy Change Agent)
4. โครงการจัดสร้างศูนย์ฟื้นฟู และอภิบาลสุขภาพผู้สูงอายุประจำอำเภอ
5. โครงการศูนย์นวัตกรรมพัฒนาการเด็ก
6. โครงการดิจิทัลโฮมวอร์ด
7. โครงการพัฒนาโรงพยาบาลเพื่อความเป็นเลิศทางการแพทย์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม พลังงาน อย่างสมดุลและยั่งยืน

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

๑. การจัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายป่า
๒. พัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๓. การลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงกับสภาพภูมิอากาศ

จุดยืนและตำแหน่งการพัฒนาของจังหวัดอำนาจเจริญ (2561-2564)

1. การจัดระบบอนุรักษ์ พื้นฟูและป้องกันการทำลายป่าที่สำคัญของจังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่ ป่าดงค่าเดียวมุ่งเน้นการป้องกันการบุกรุก ป่าดงห้วยกองมุ่งเน้นการอนุรักษ์พืชสมุนไพร ป่าดงใหญ่มุ่งเน้นความหลากหลายทางชีวภาพ ป่าดงบักอี่มุ่งเน้นการดูแลสายน้ำลำธาร
2. พัฒนาและผลิตพลังงานจากก๊าซชีวภาพ (มูล โค กระบือ) เสริมสร้างความพร้อมในการพัฒนาความมั่นคงทางพลังงาน มุ่งเน้นการพัฒนาและผลิตพลังงานจากแสงอาทิตย์ และการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และใช้พลังงานในชุมชน อย่างมีประสิทธิภาพและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อลดปัญหาโลกร้อน

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

การรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสร้างสมดุลของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จุดยืนและตำแหน่งการพัฒนาของจังหวัดอำนาจเจริญ (2561-2564)

1. การรักษาฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสร้างสมดุลป่าดงค่าเดียวมุ่งเน้นการป้องกันการบุกรุก ป่าดงห้วยกองมุ่งเน้นการอนุรักษ์พืชสมุนไพร ป่าดงใหญ่มุ่งเน้นความหลากหลายทางชีวภาพ ป่าดงบักอี่มุ่งเน้นการดูแลสายน้ำลำธาร
2. ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์พลังงานในภาคอุตสาหกรรมเกษตร เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : อนาคตประเทศไทย

1. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมมากขึ้น ทั้งการลดลงของพื้นที่ป่า ปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น มลพิษที่มีมากขึ้น เนื่องจากการแข่งขันในภาคอุตสาหกรรมทำให้เกิดการลดต้นทุนในการผลิตซึ่งทำให้เกิดขยะ น้ำเสีย อากาศเสีย และการบุกรุกทำลายป่า
2. การขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจำเป็นต้องมีพลังงานใช้อย่างเพียงพอ และใช้พลังงานอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ

จุดยืนและตำแหน่งการพัฒนาของจังหวัดอำนาจเจริญ (2561-2564)

1. ส่งเสริมการบริหารจัดการขยะและของเสียของชุมชน และการสร้างคุณค่า มูลค่าจากขยะเชิงเศรษฐกิจ
2. ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อการลดต้นทุนการผลิต

ความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ : แผนพัฒนาภาค

การเป็นศูนย์กลางพลังงานทดแทนของประเทศ เพิ่มศักยภาพการผลิตพลังงานทดแทนในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้

จุดยืนและตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของจังหวัด

พัฒนาจังหวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพลังงาน แทนจากฐานการเกษตร การสร้างสรรค์พลังงานจากธรรมชาติ และอนุรักษ์พลังงาน ส่งเสริมและจัดหาพลังงานจากก๊าซชีวภาพ (มูล โค กระบือ)

แผนงาน โครงการ

แผนงานการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ

1. โครงการการบริหารจัดการป่าอานาจเจริญอย่างยั่งยืน
  - ป่าดงคำเตี้ยมุ่งเน้นการป้องกันการบุกรุก
  - ป่าดงห้วยกองมุ่งเน้นการอนุรักษ์พืชสมุนไพร
  - ป่าดงใหญ่มุ่งเน้นความหลากหลายทางชีวภาพ
  - ป่าดงบักอี่มุ่งเน้นการดูแลสายน้ำลำธาร
2. โครงการปรับระบบนิเวศน์ป่า พัฒนาป่าดิบแล้งสู่ป่าดิบชื้นที่ยั่งยืน
3. โครงการสร้างป่าไม้เศรษฐกิจ รวยด้วยป่า
4. โครงการลำนํ้าอุดมสมบูรณ์ (เพิ่มความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพในลำนํ้าหลัก ลำนํ้าย่อย)

แผนงานสิ่งแวดล้อม

1. โครงการอานาจเจริญเมืองสะอาด (Green City)

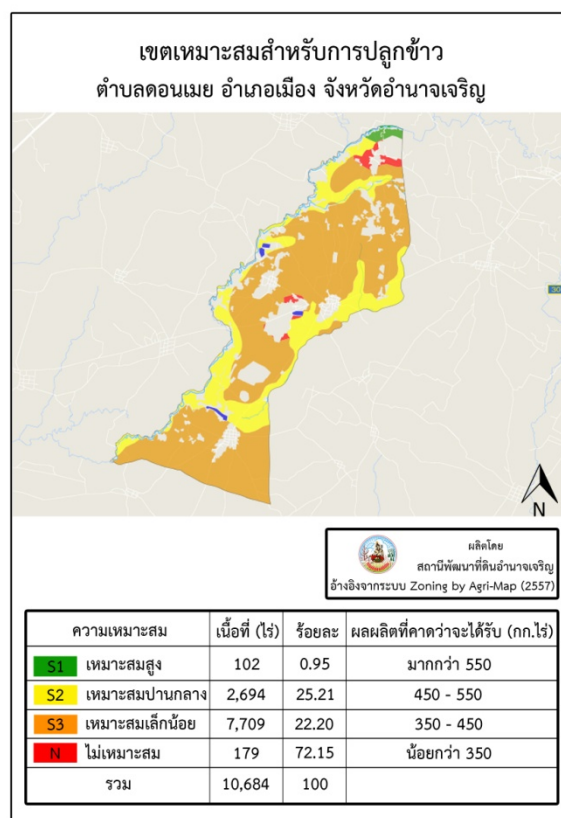
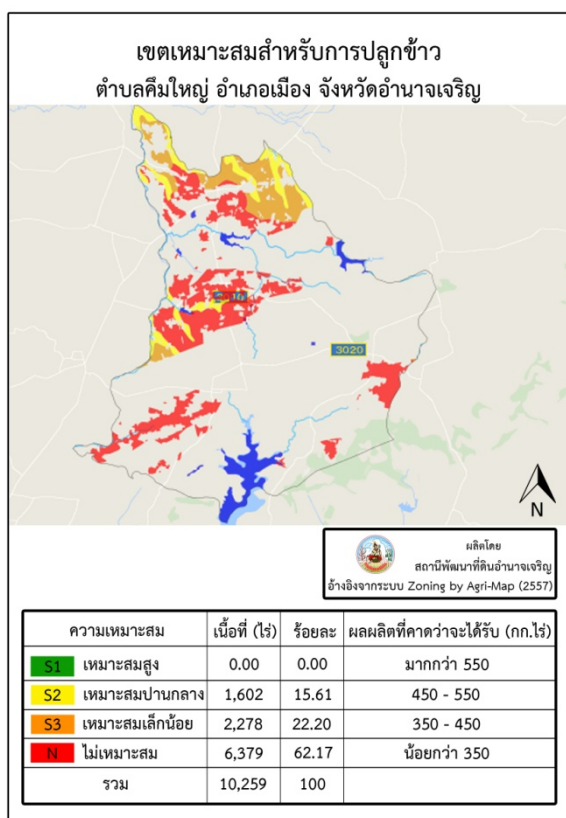
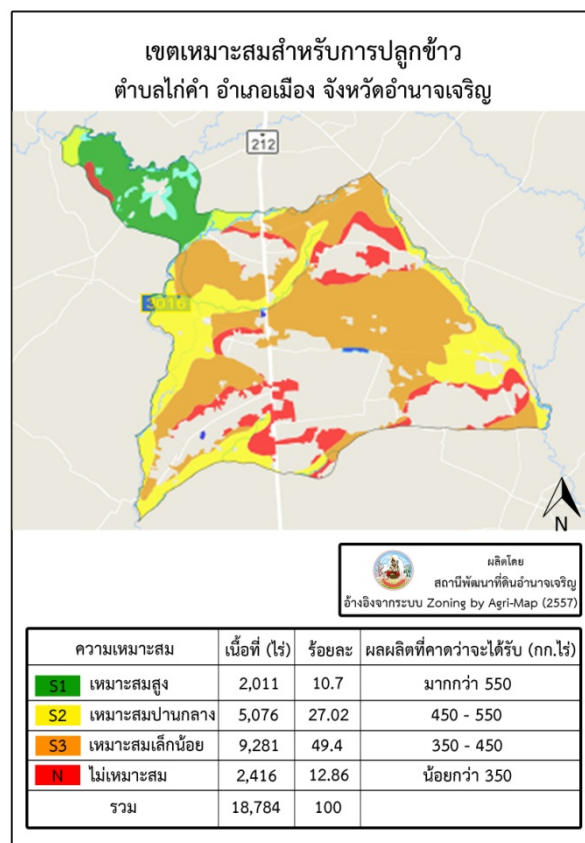
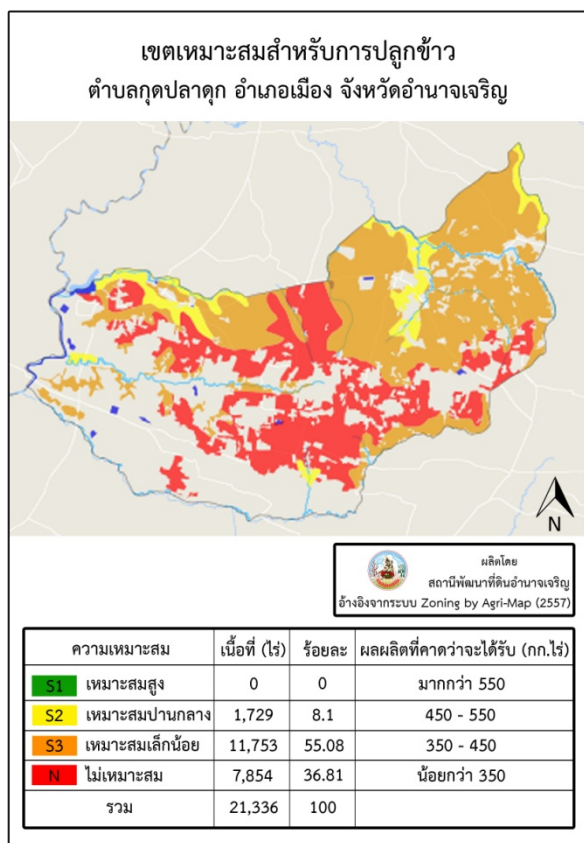
แผนงานพลังงาน

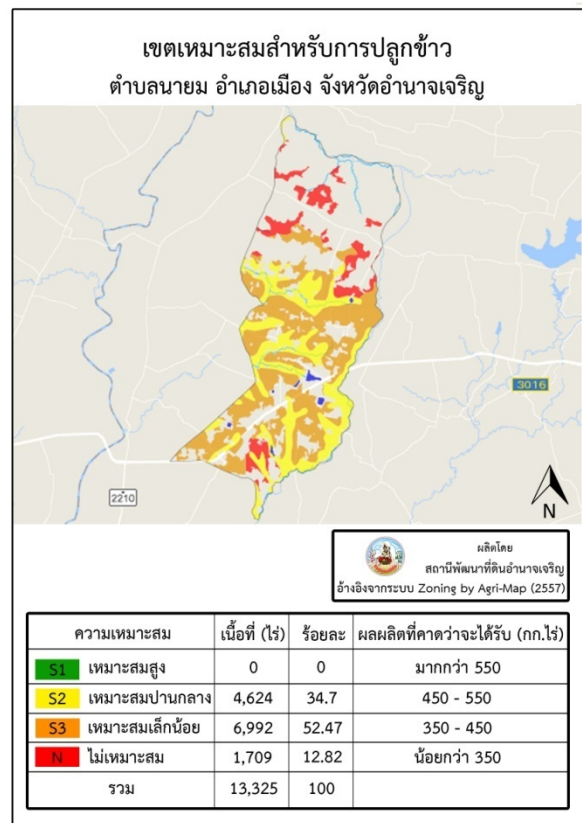
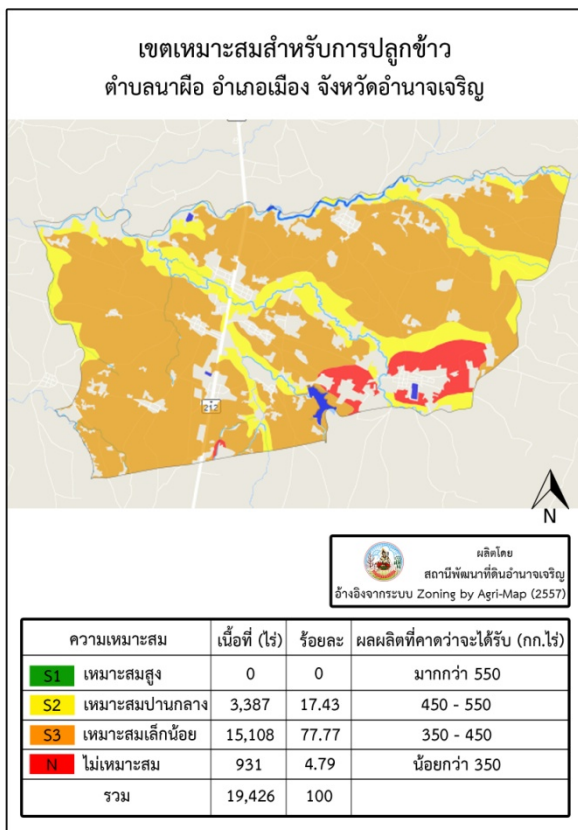
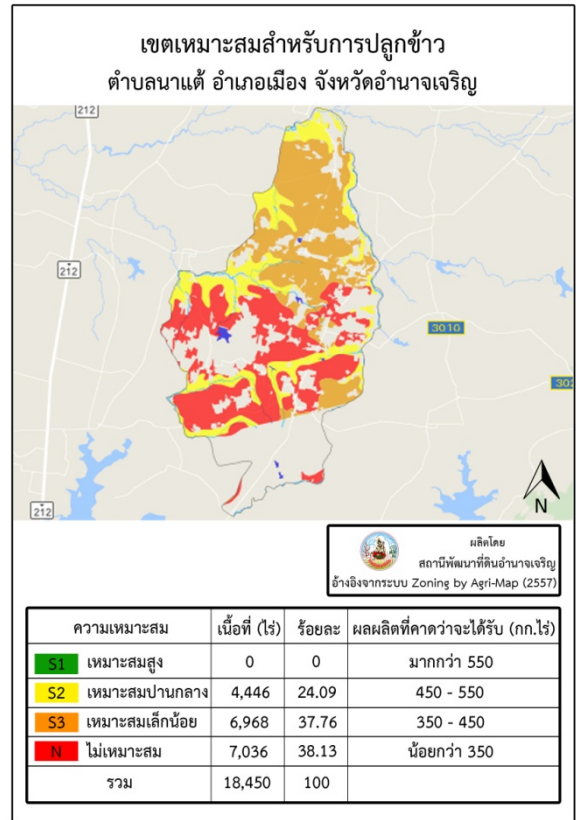
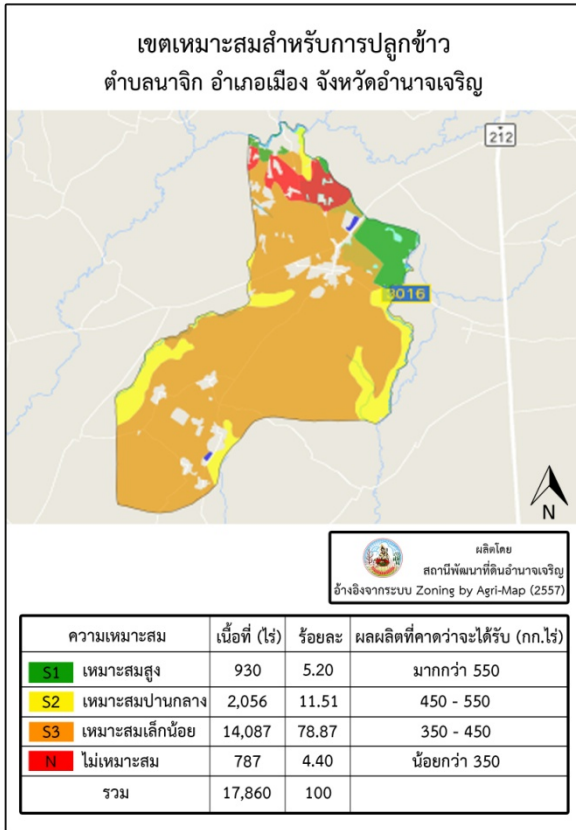
1. โครงการพัฒนาและผลิตพลังงานจากก๊าซชีวภาพ (มูล โค กระบือ)
2. โครงการพลังงานจากแสงอาทิตย์ เพื่อการเกษตร และชุมชน

ที่มา :

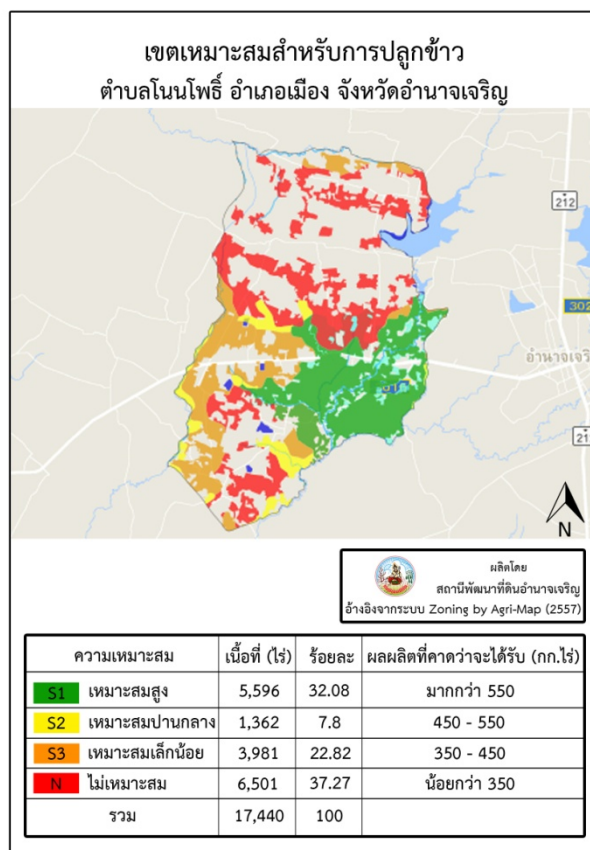
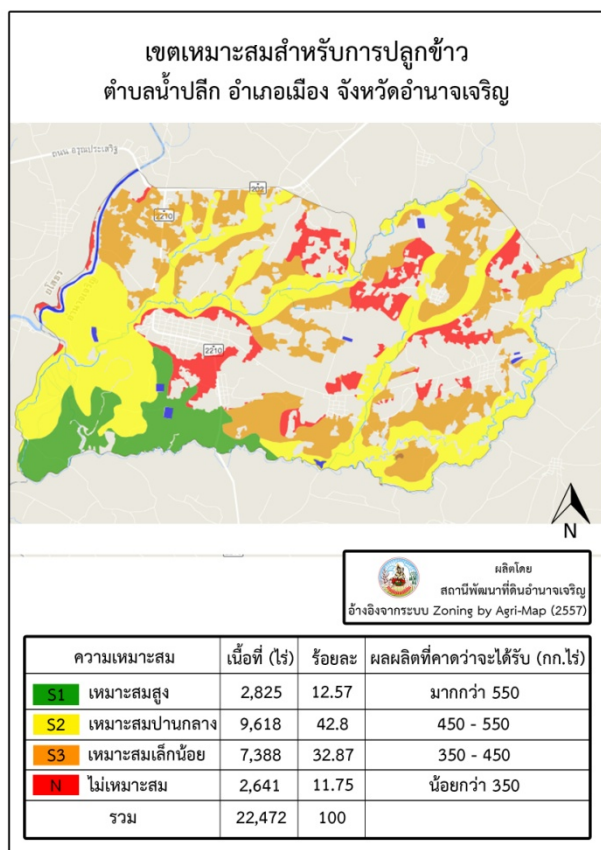
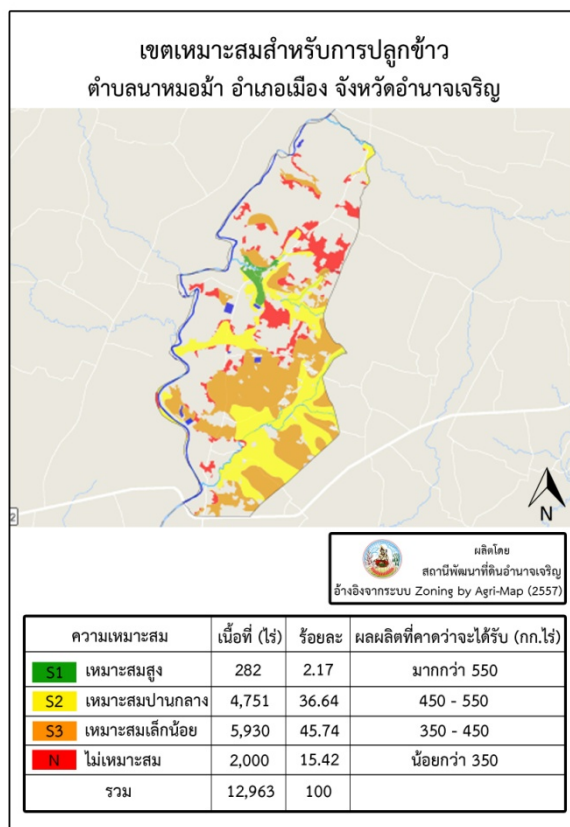
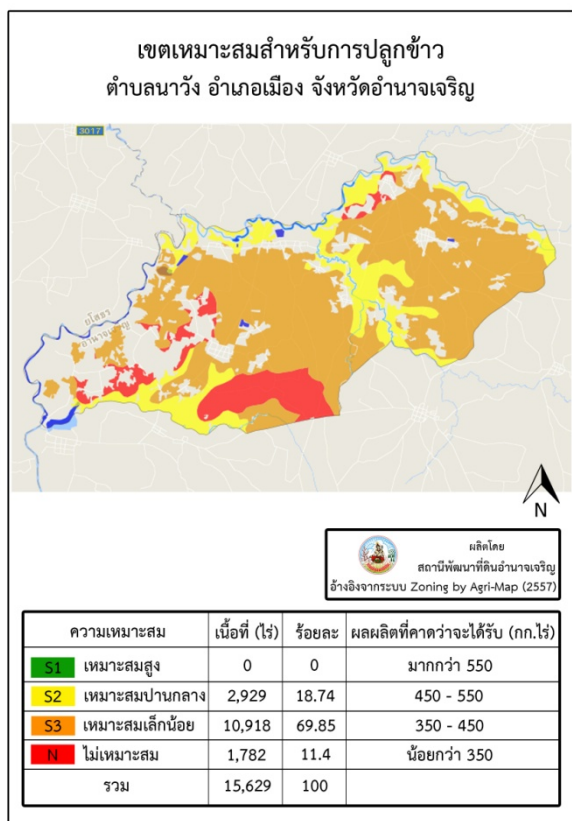
www.harvardasia.co.th/wp-content/uploads/2016/09/plan-aumnat.docx

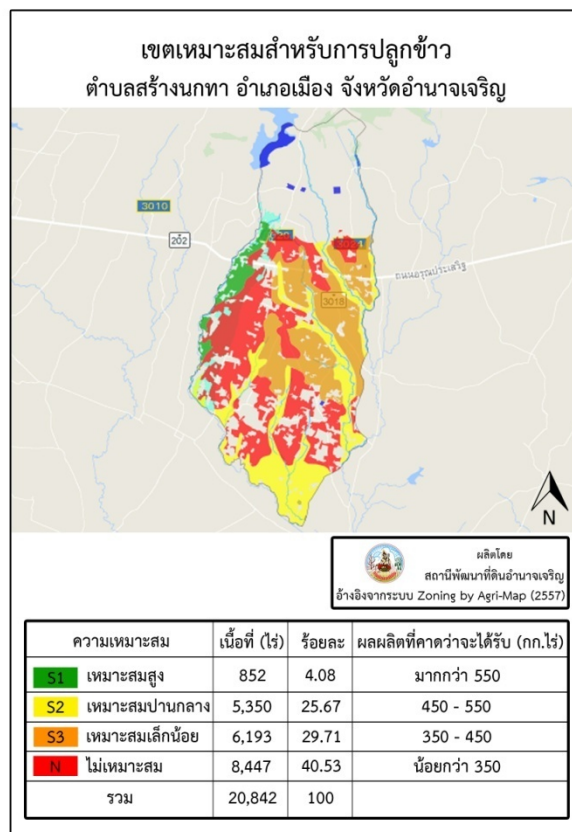
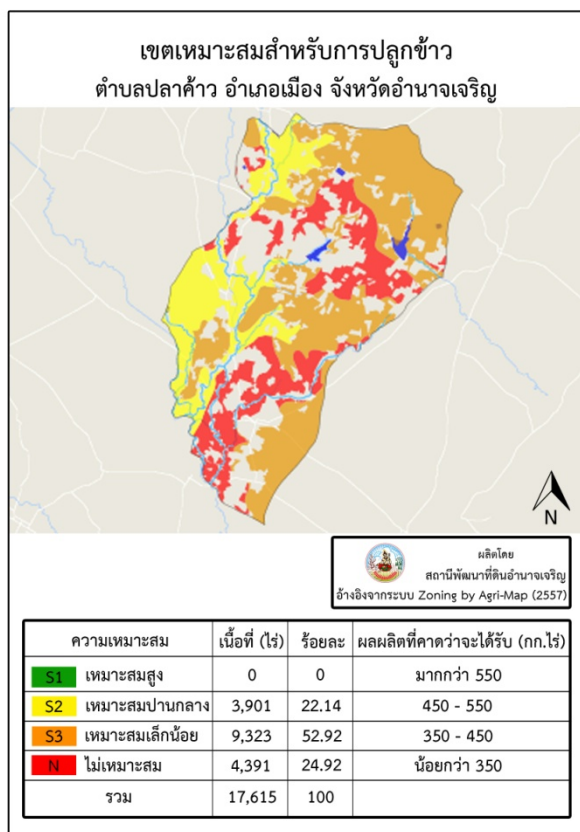
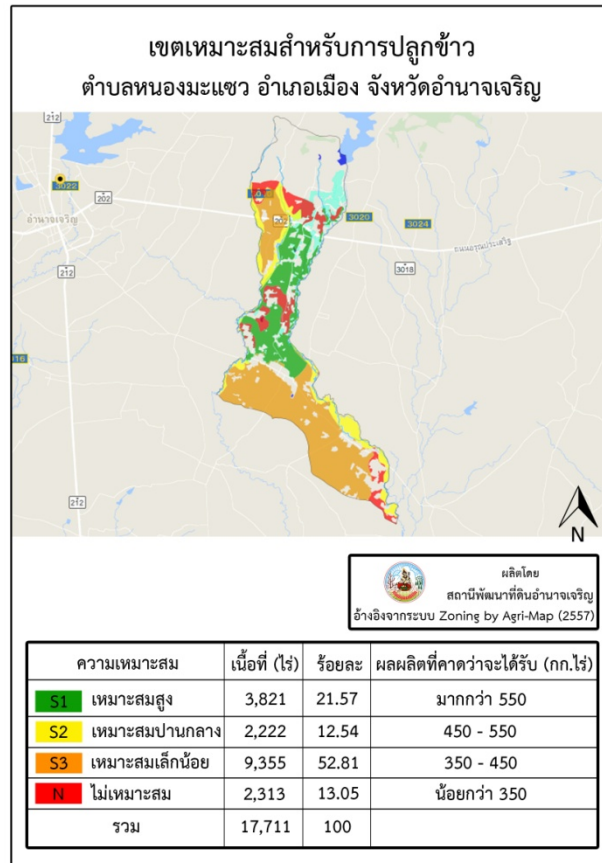
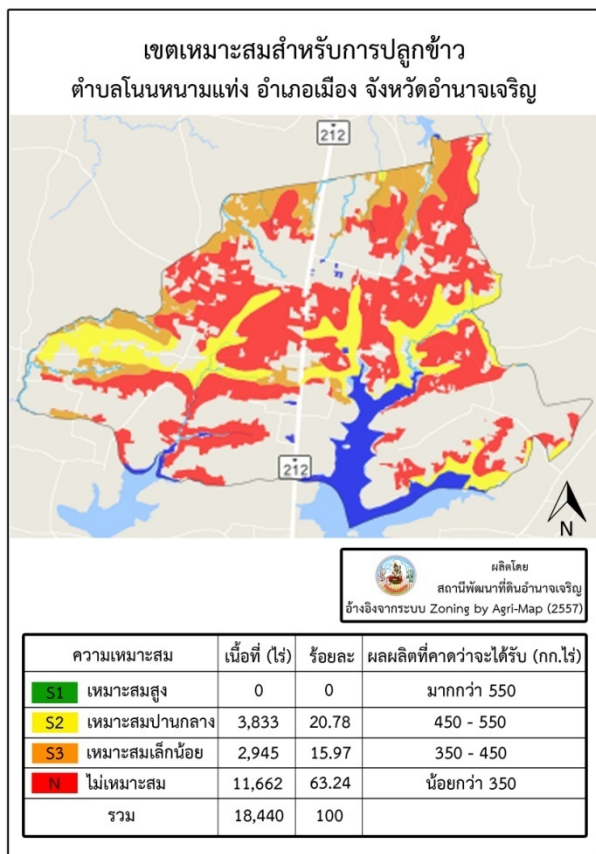
1. รูปภาพ แสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอเมือง รายตำบล 19 ตำบล

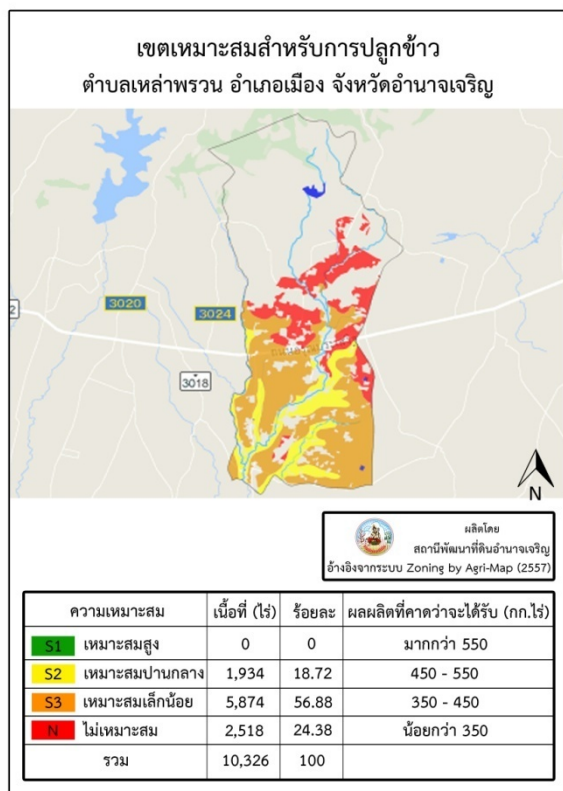
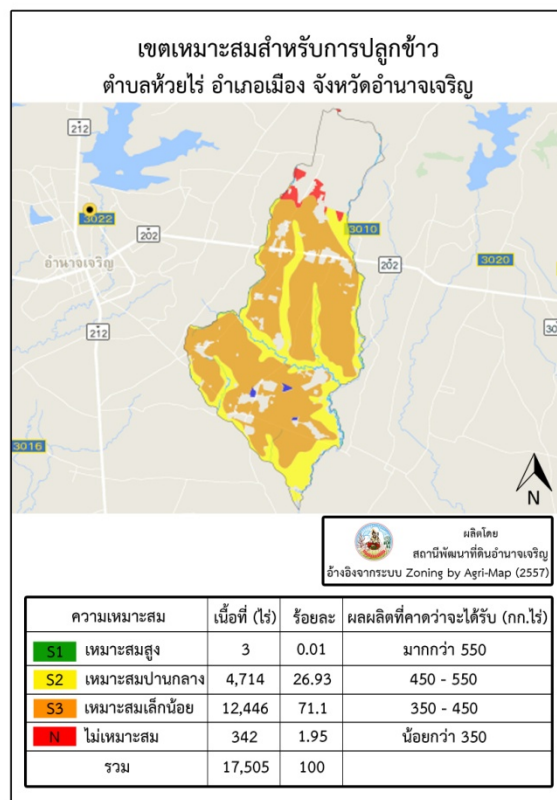
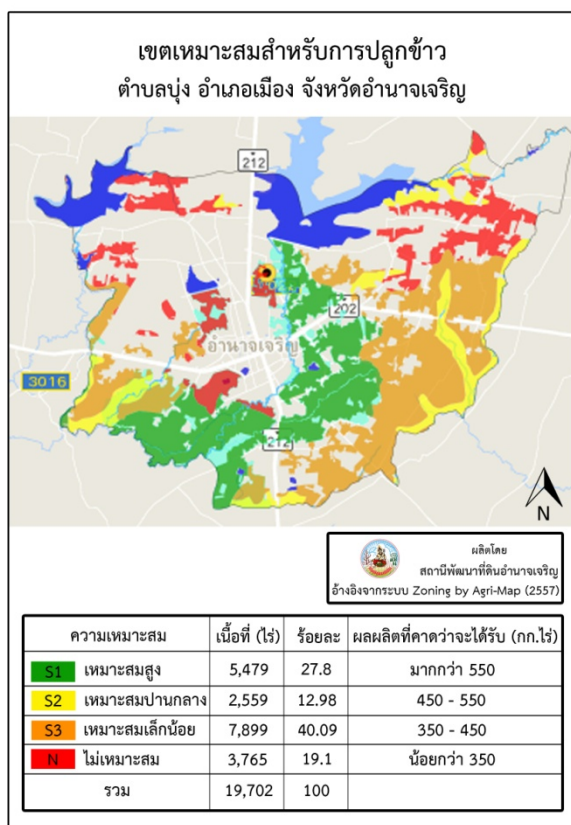

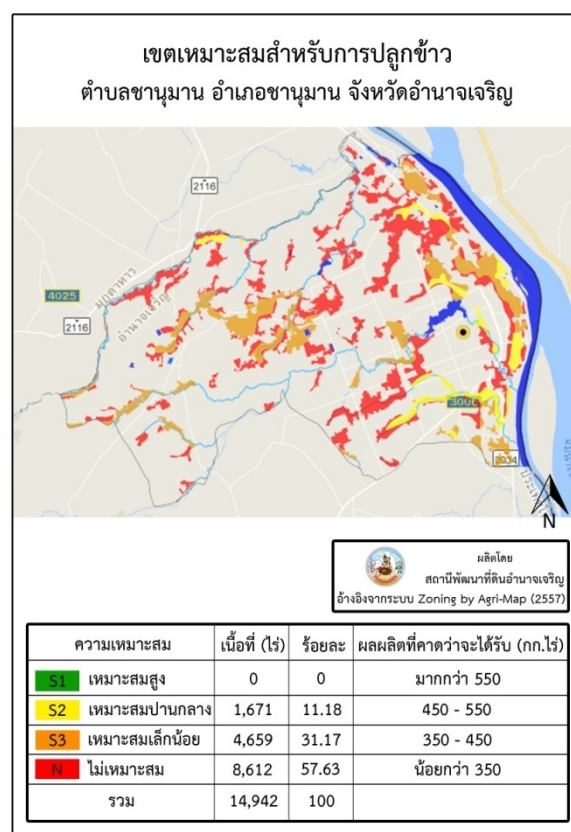
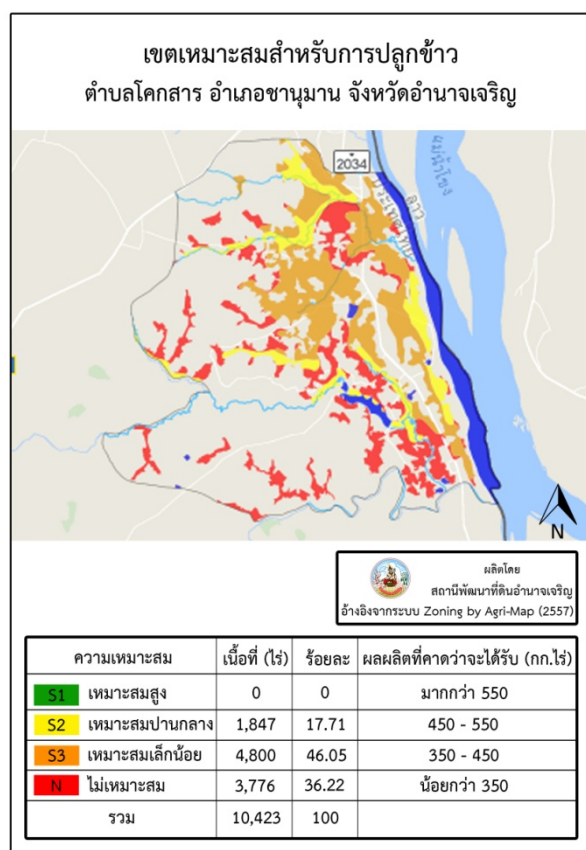
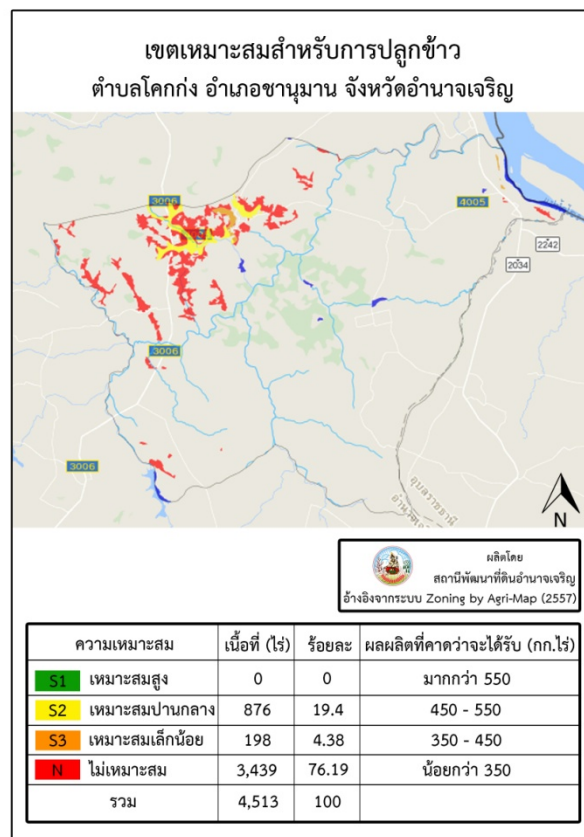
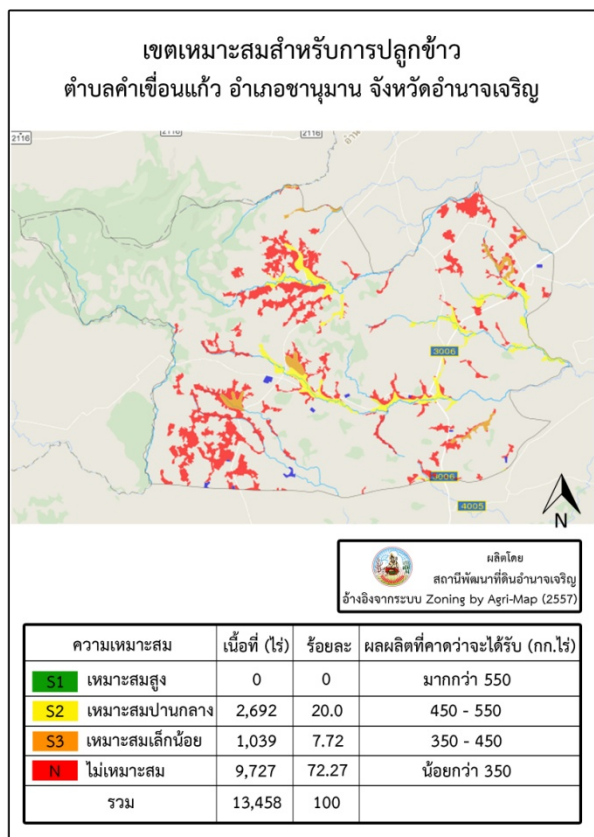

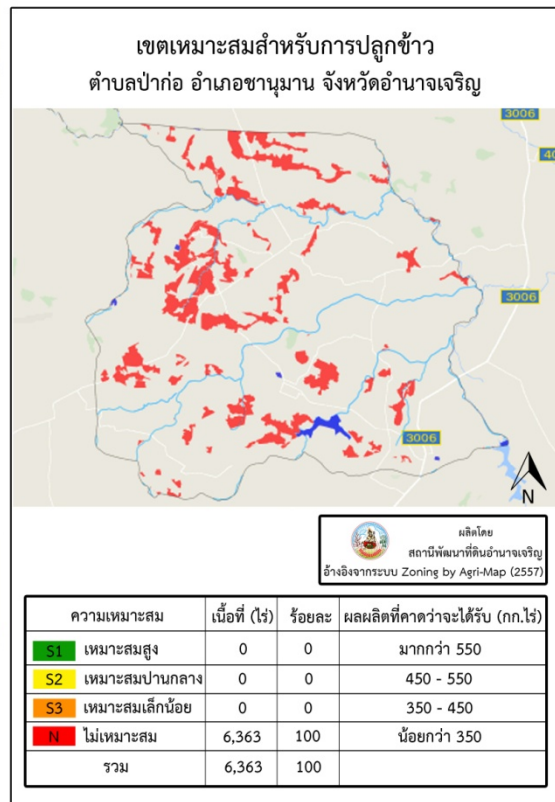

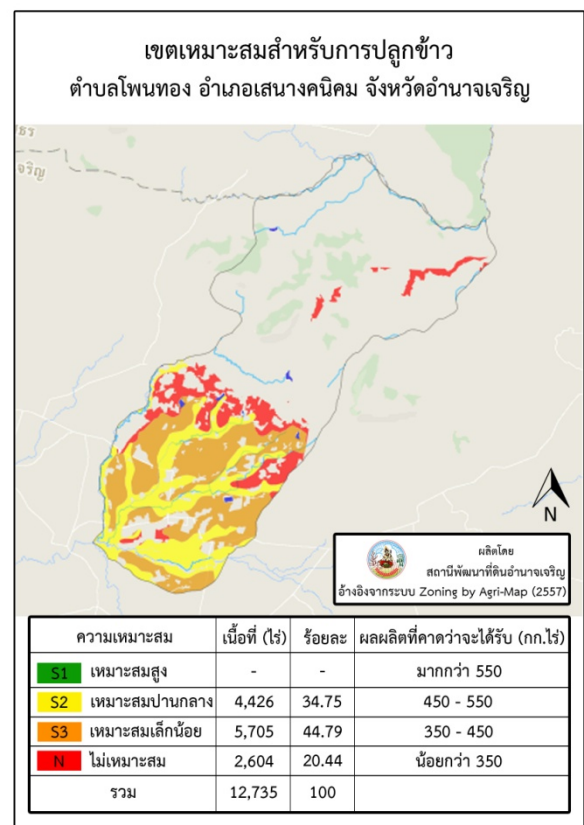
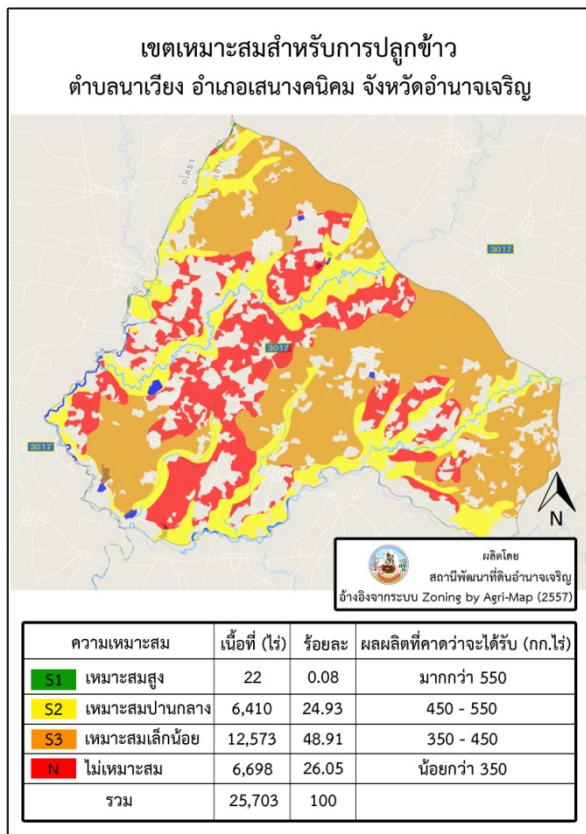

2. รูปแสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอขานูมาน รายตำบล 5 ตำบล

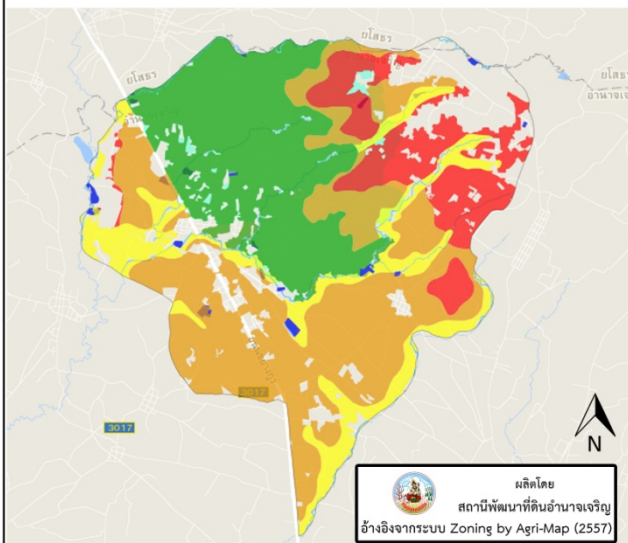

3. รูปแสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอเสนางคณิคม รายตำบล 6 ตำบล

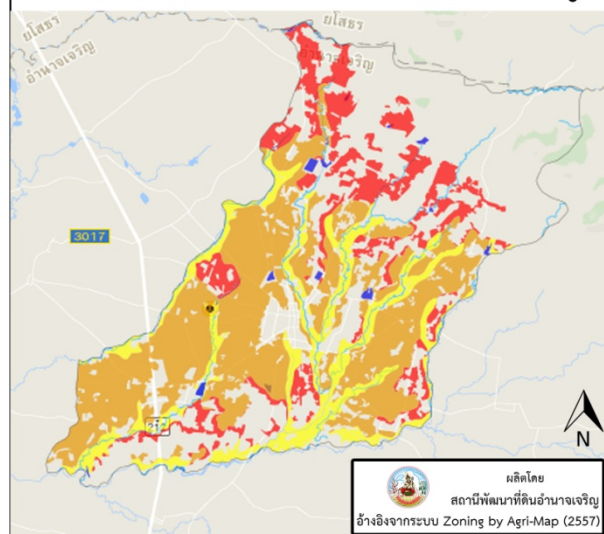

เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว
ตำบลไร่สีสุก อำเภอเสนางนครนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ

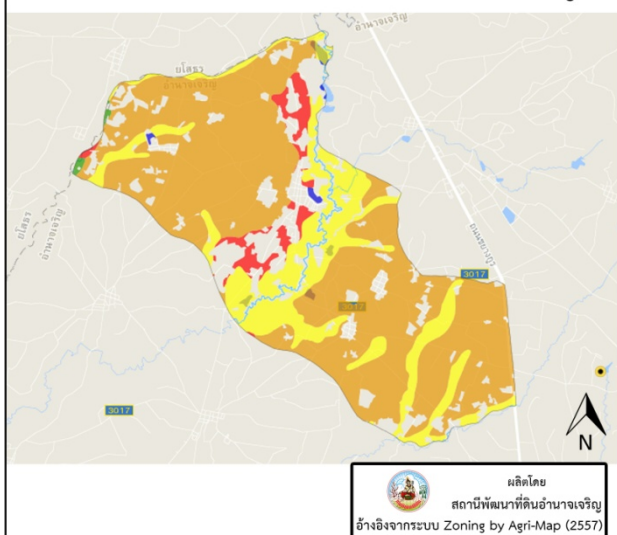
ความเหมาะสม	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (กก./ไร่)
S1 เหมาะสมสูง	6,980	29.75	มากกว่า 550
S2 เหมาะสมปานกลาง	3,321	14.15	450 - 550
S3 เหมาะสมเล็กน้อย	9,650	41.13	350 - 450
N ไม่เหมาะสม	3,511	14.96	น้อยกว่า 350
รวม	23,462	100	

เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว
ตำบลเสนางนครนิคม อำเภอเสนางนครนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ

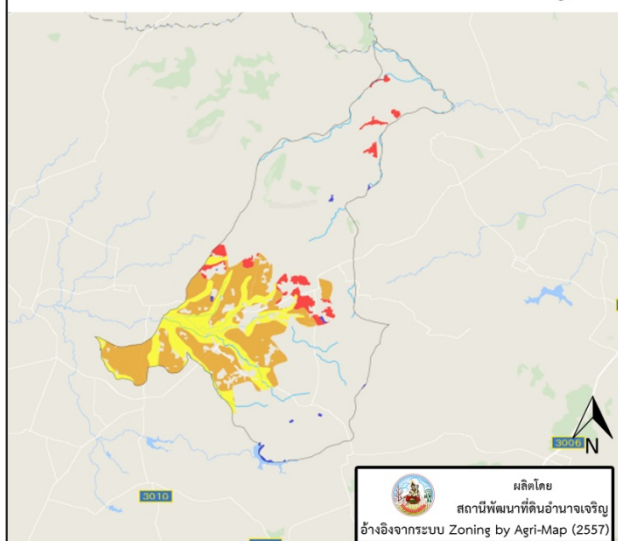
ความเหมาะสม	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (กก./ไร่)
S1 เหมาะสมสูง	-	-	มากกว่า 550
S2 เหมาะสมปานกลาง	6,769	19.98	450 - 550
S3 เหมาะสมเล็กน้อย	19,579	57.79	350 - 450
N ไม่เหมาะสม	7,527	22.21	น้อยกว่า 350
รวม	33,875	100	

เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว
ตำบลหนองสามสี อำเภอเสนางนครนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ

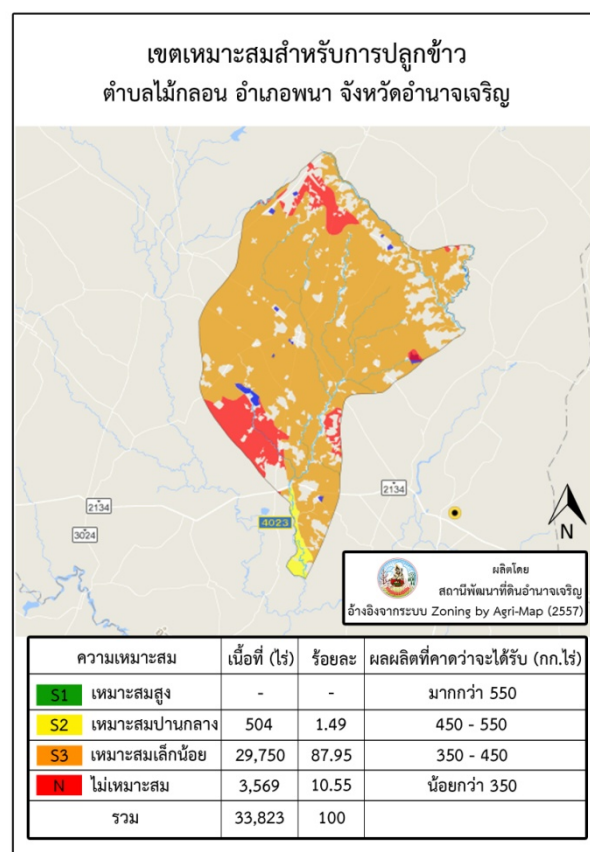
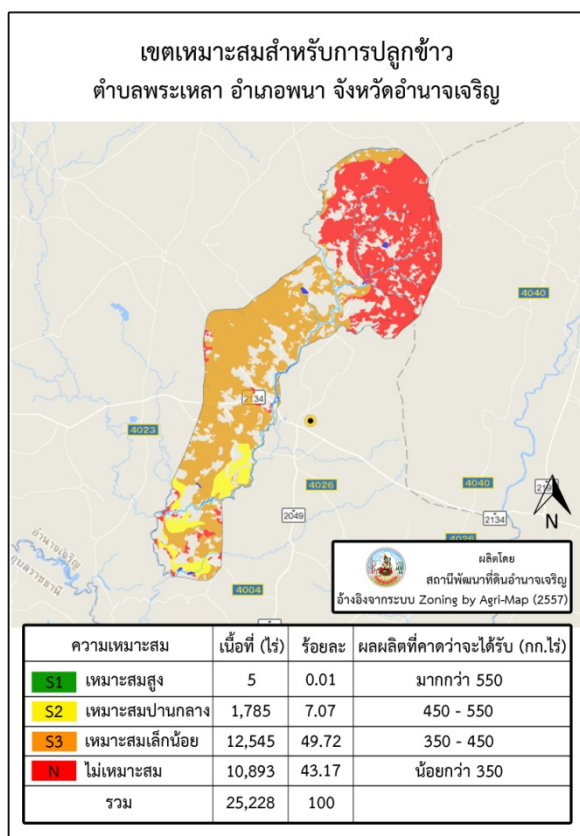
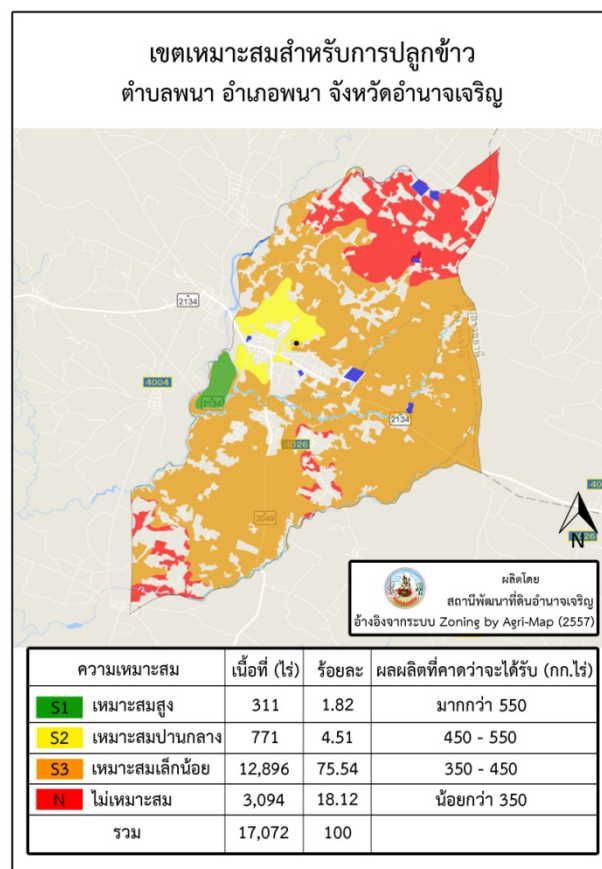
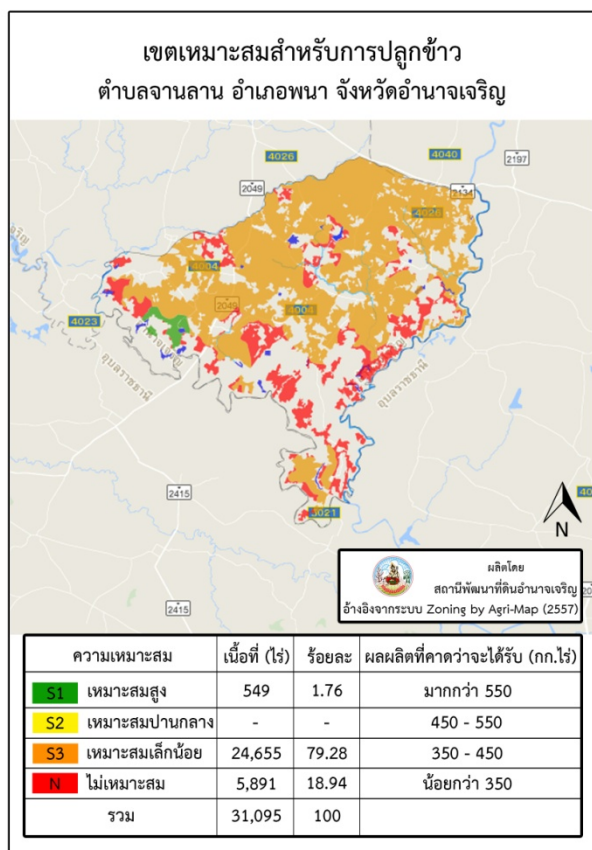
ความเหมาะสม	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (กก./ไร่)
S1 เหมาะสมสูง	47	0.26	มากกว่า 550
S2 เหมาะสมปานกลาง	4,070	22.81	450 - 550
S3 เหมาะสมเล็กน้อย	13,032	73.05	350 - 450
N ไม่เหมาะสม	690	3.86	น้อยกว่า 350
รวม	17,839	100	

เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว
ตำบลหนองไฮ อำเภอเสนางนครนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ

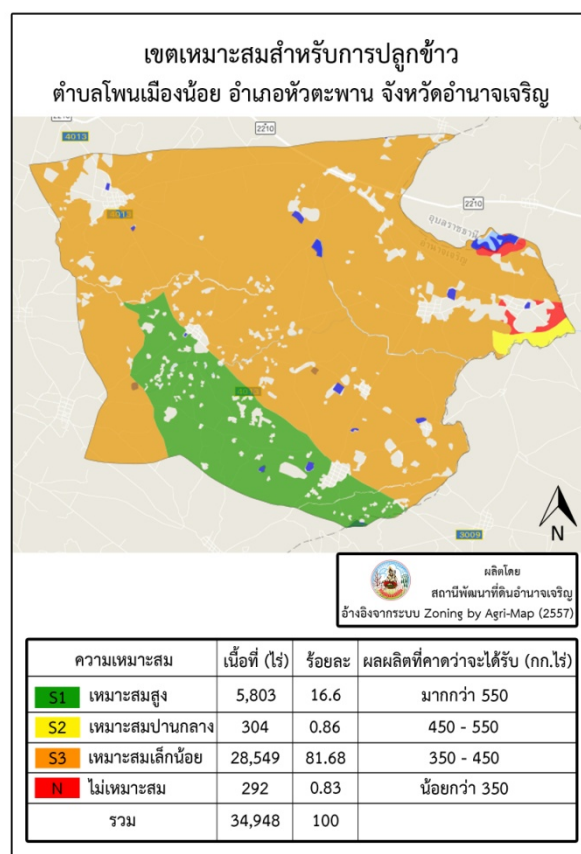
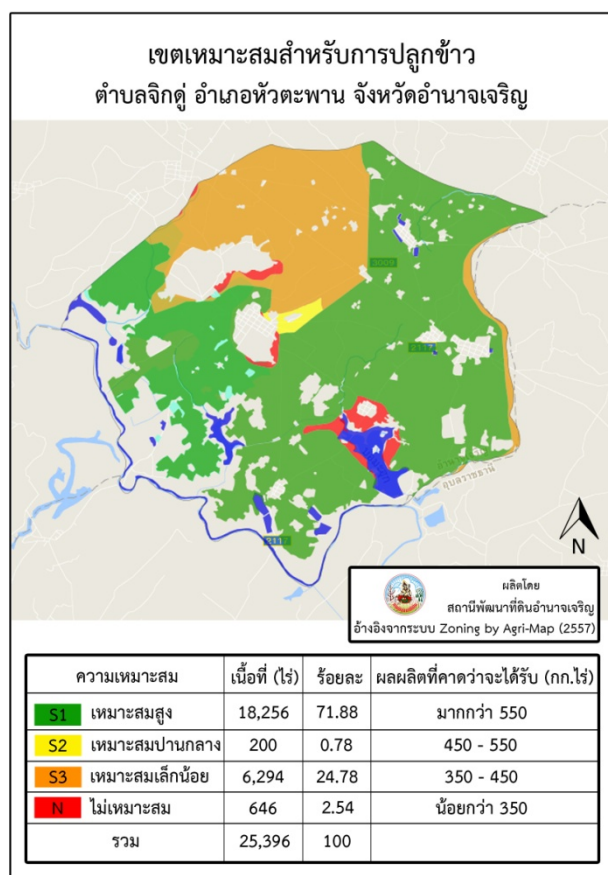
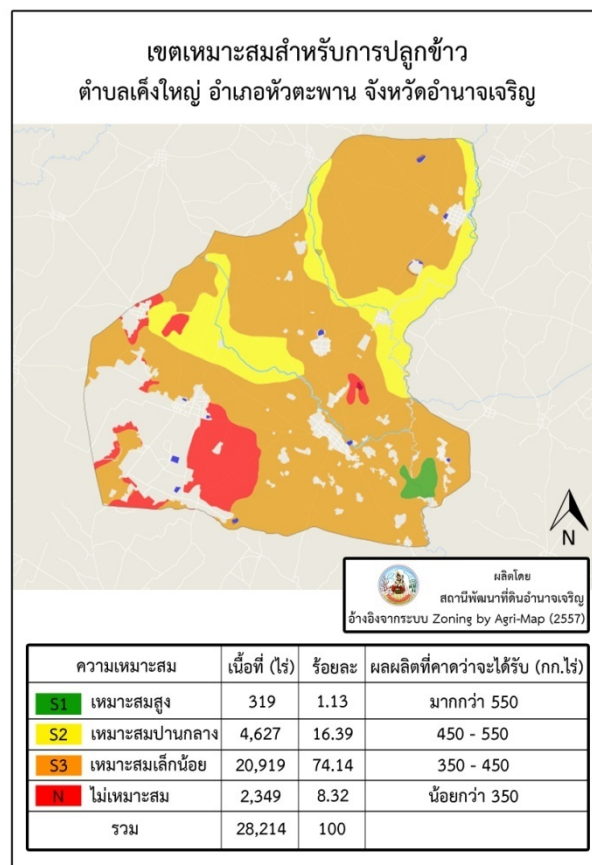
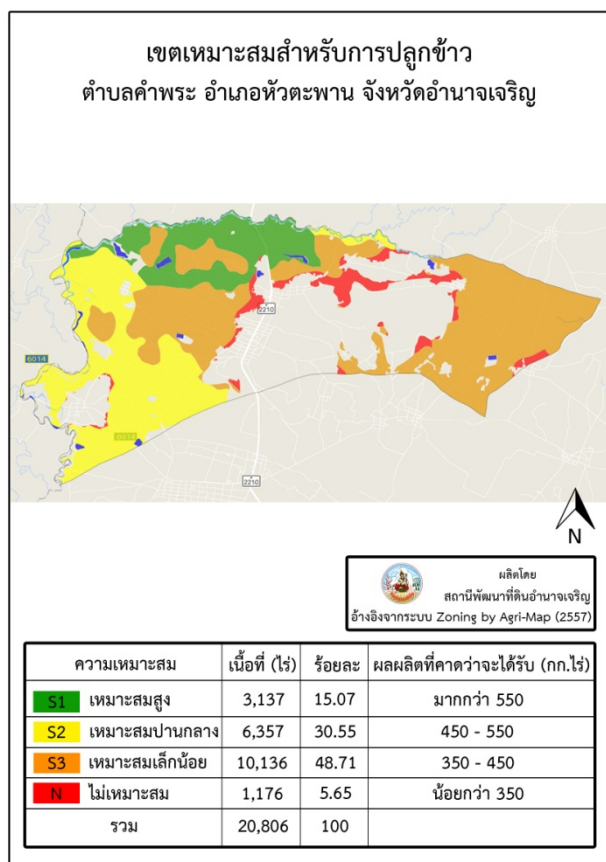
ความเหมาะสม	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (กก./ไร่)
S1 เหมาะสมสูง	-	-	มากกว่า 550
S2 เหมาะสมปานกลาง	3,417	31.83	450 - 550
S3 เหมาะสมเล็กน้อย	6,310	58.77	350 - 450
N ไม่เหมาะสม	1,008	9.38	น้อยกว่า 350
รวม	10,735	100	

4. รูปแสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอพนารายตำบล 4 ตำบล

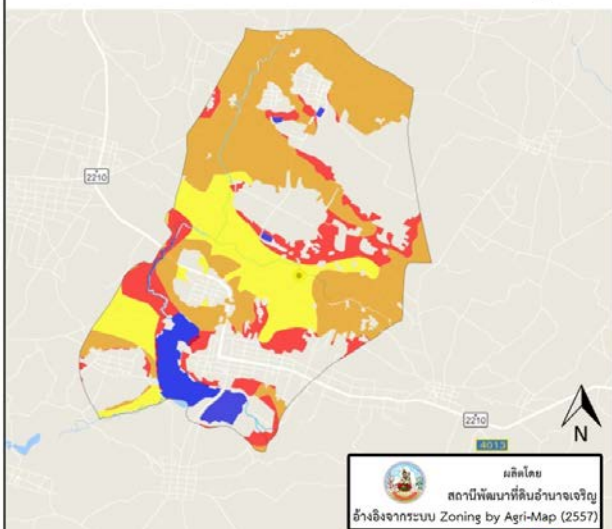

5. รูปแสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอห้วยตะพาน รายตำบล 8 ตำบล

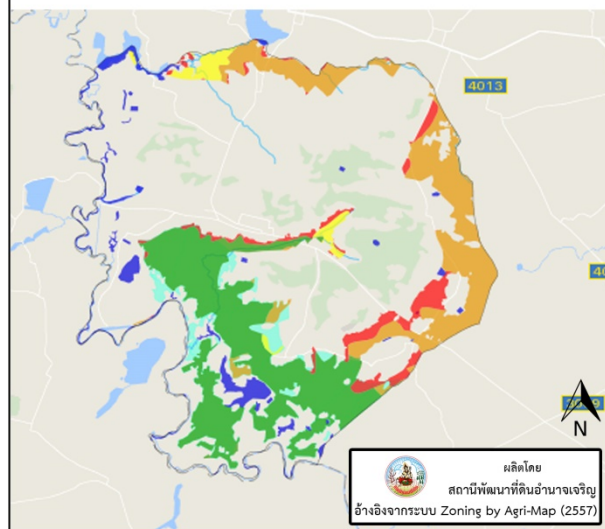

เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว
ตำบลรัตนวารี อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

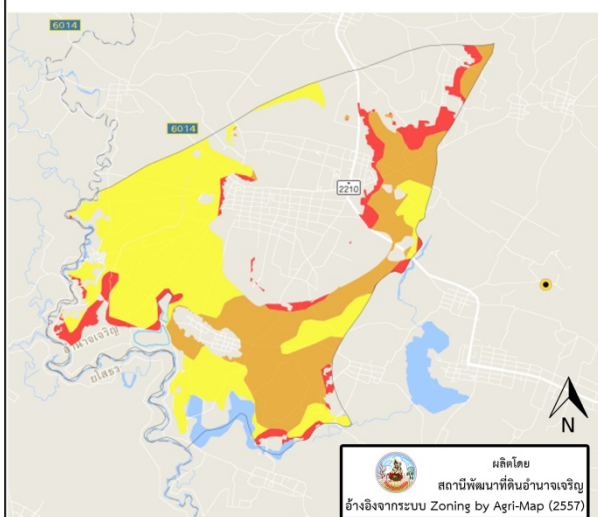
ความเหมาะสม	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (กก./ไร่)
S1 เหมาะสมสูง	-	-	มากกว่า 550
S2 เหมาะสมปานกลาง	2,641	24.42	450 - 550
S3 เหมาะสมเล็กน้อย	6,117	56.56	350 - 450
N ไม่เหมาะสม	2,056	19.01	น้อยกว่า 350
รวม	10,814	100	

เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว
ตำบลสร้างถ่อน้อย อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

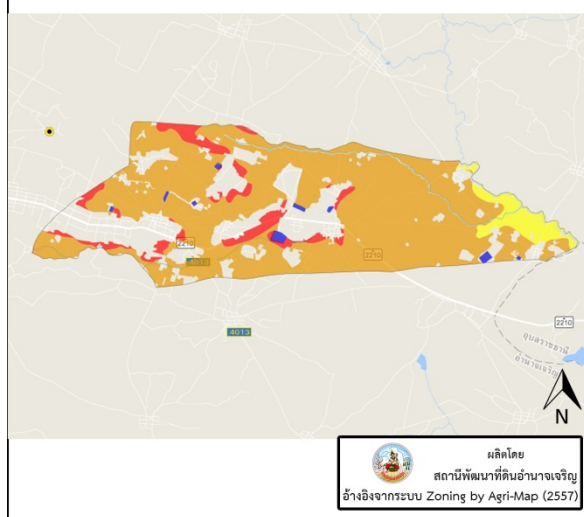
ความเหมาะสม	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (กก./ไร่)
S1 เหมาะสมสูง	7,830	50.55	มากกว่า 550
S2 เหมาะสมปานกลาง	702	4.53	450 - 550
S3 เหมาะสมเล็กน้อย	5,330	34.41	350 - 450
N ไม่เหมาะสม	1,625	10.49	น้อยกว่า 350
รวม	15,487	100	

เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว
ตำบลหัวตะพาน อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

ความเหมาะสม	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (กก./ไร่)
S1 เหมาะสมสูง	-	-	มากกว่า 550
S2 เหมาะสมปานกลาง	5,800	55.25	450 - 550
S3 เหมาะสมเล็กน้อย	3,516	33.49	350 - 450
N ไม่เหมาะสม	1,181	11.25	น้อยกว่า 350
รวม	10,497	100	

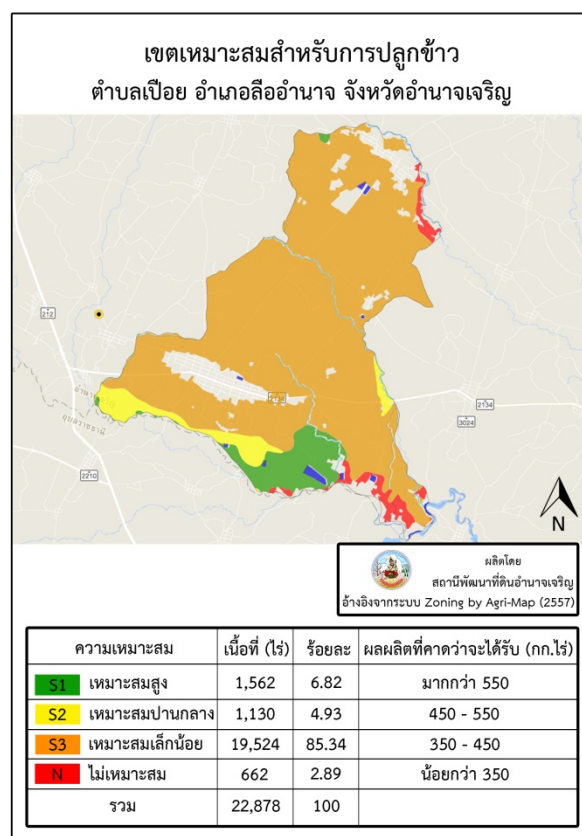
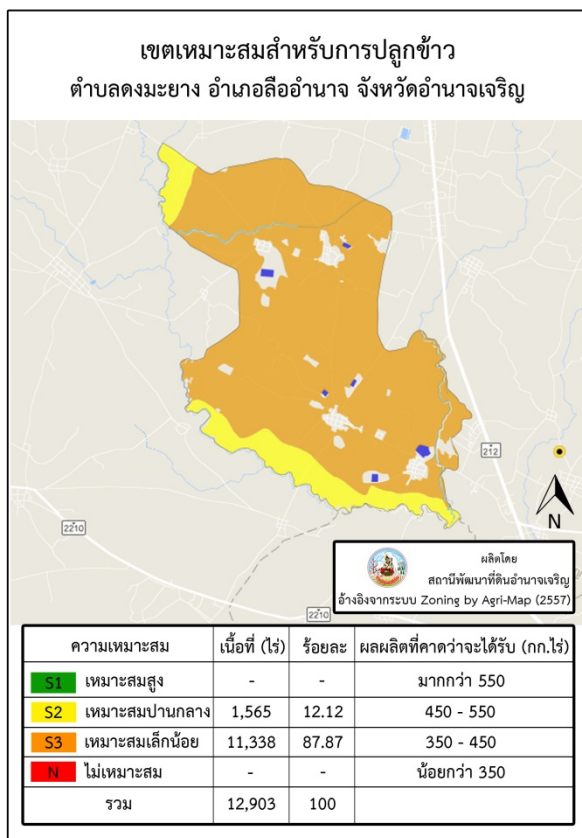
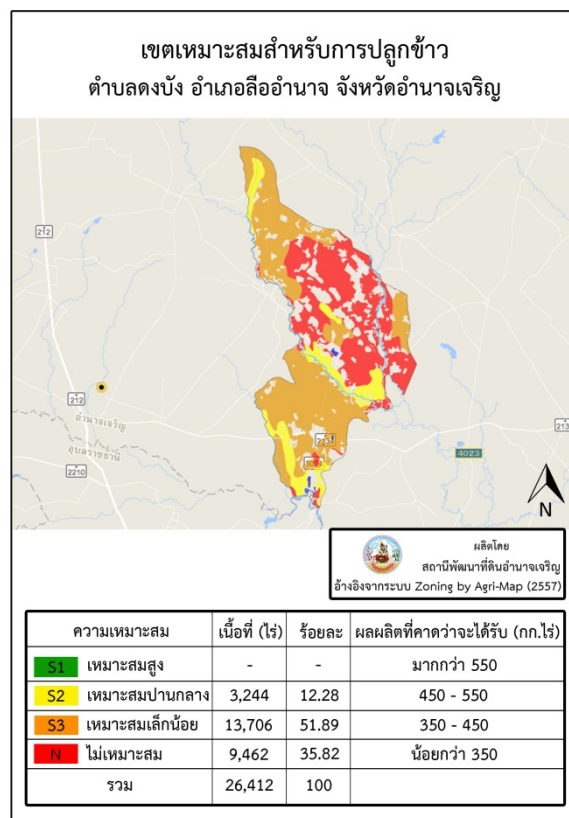
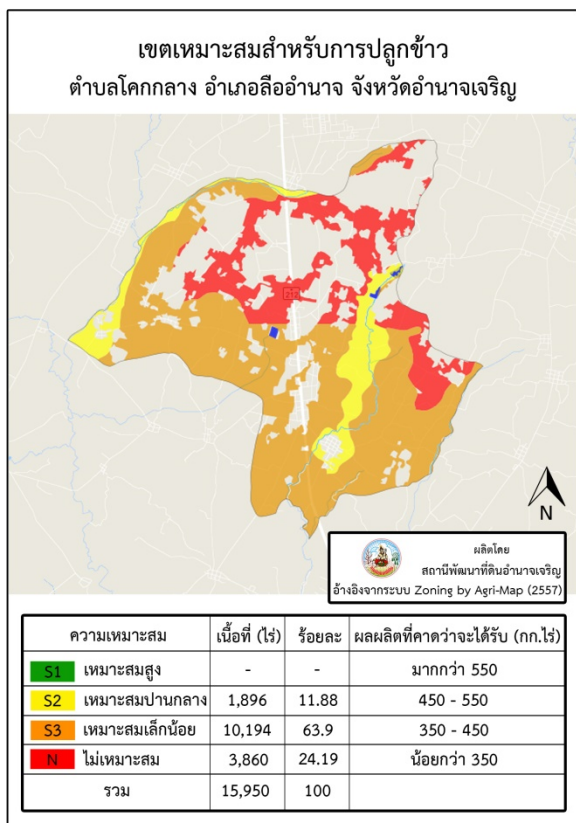
เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว
ตำบลหนองแก้ว อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

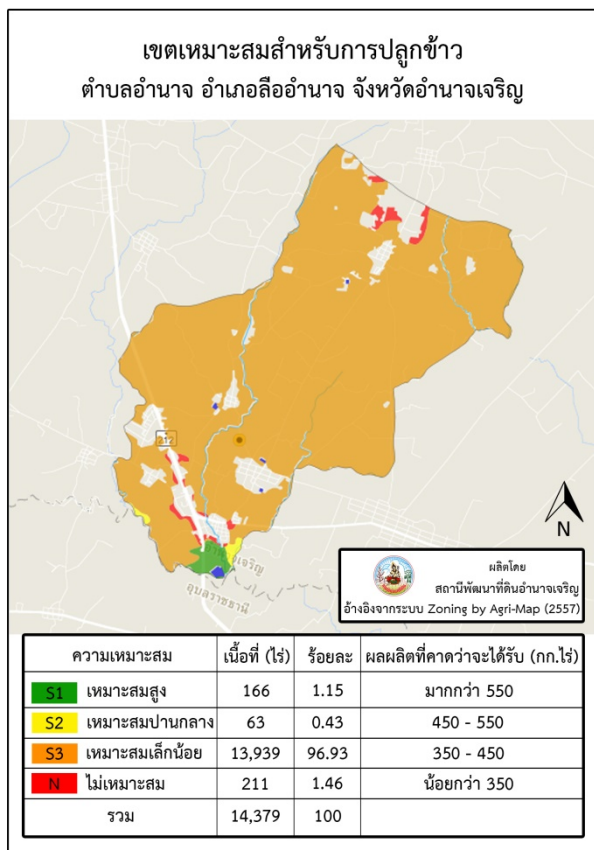
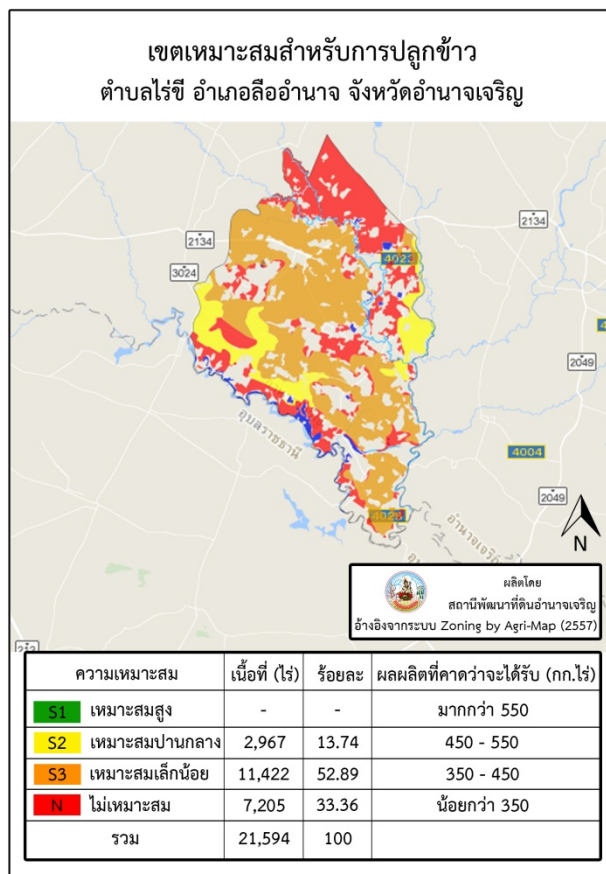
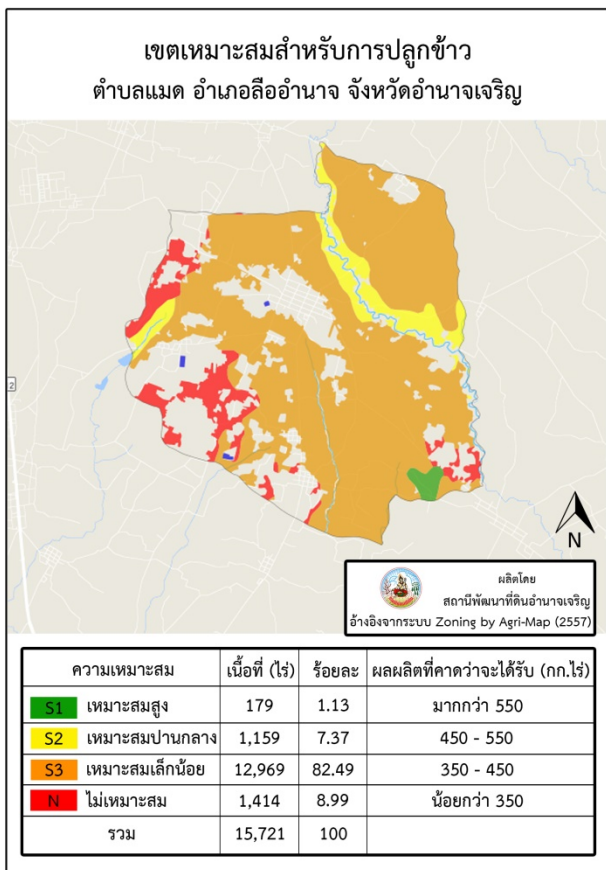
ความเหมาะสม	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (กก./ไร่)
S1 เหมาะสมสูง	-	-	มากกว่า 550
S2 เหมาะสมปานกลาง	765	5.34	450 - 550
S3 เหมาะสมเล็กน้อย	12,411	86.69	350 - 450
N ไม่เหมาะสม	1,140	7.96	น้อยกว่า 350
รวม	14,316	100	

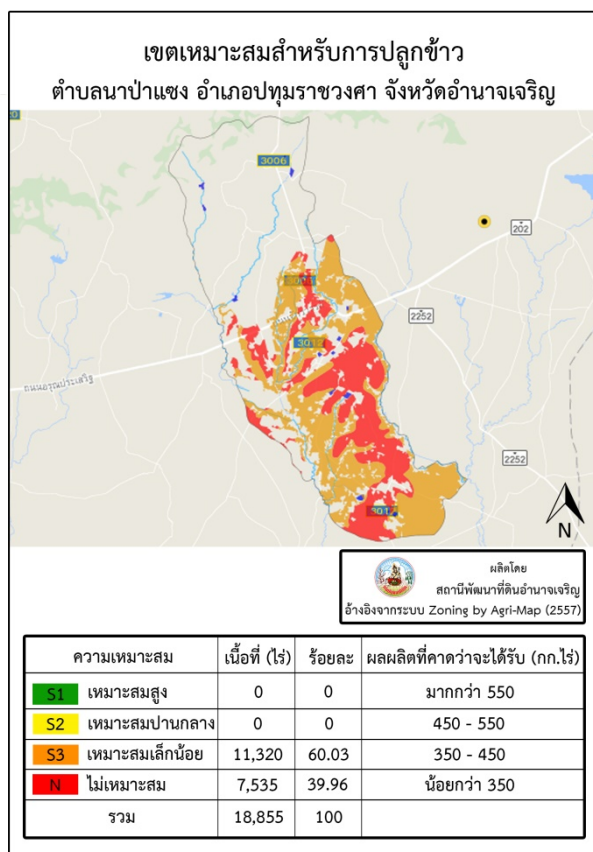
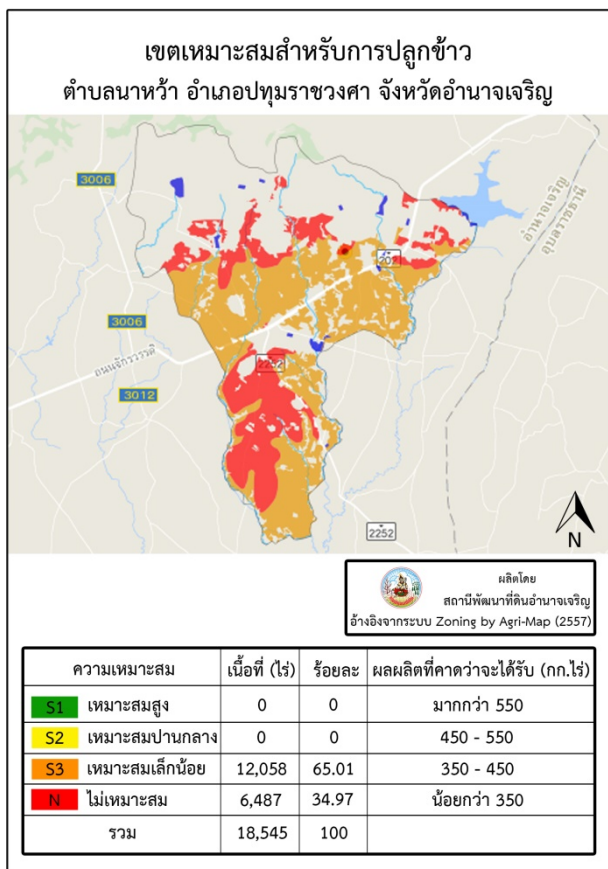
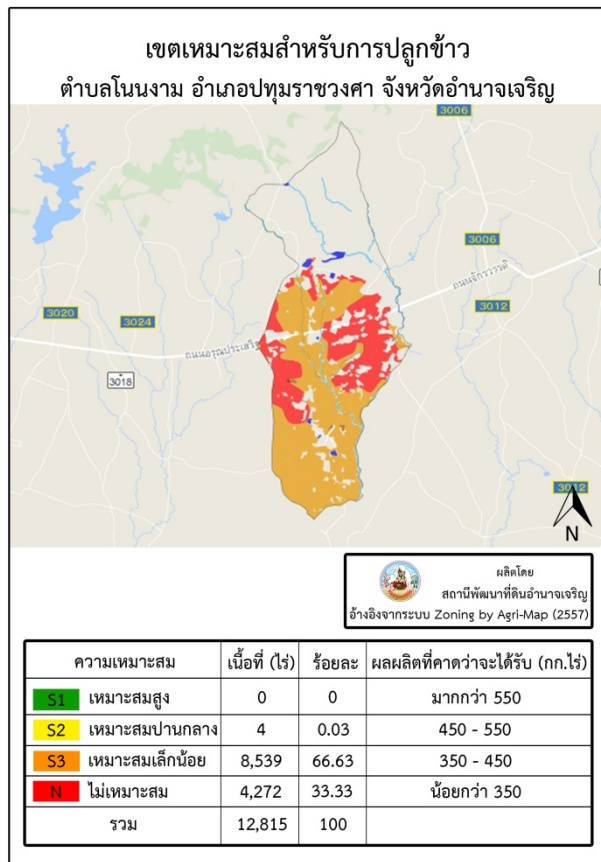
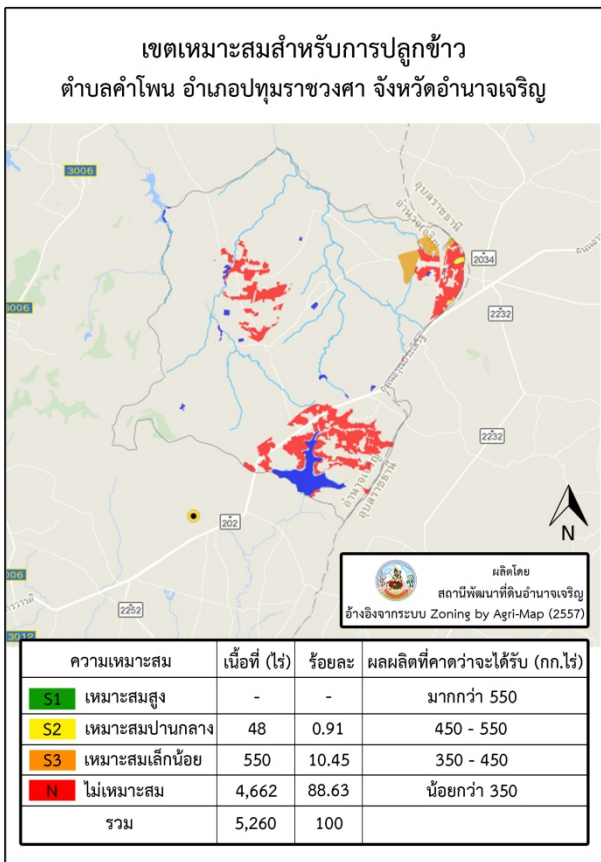
6 รูปแสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอสี้ออำนาจ รายตำบล 7 ตำบล

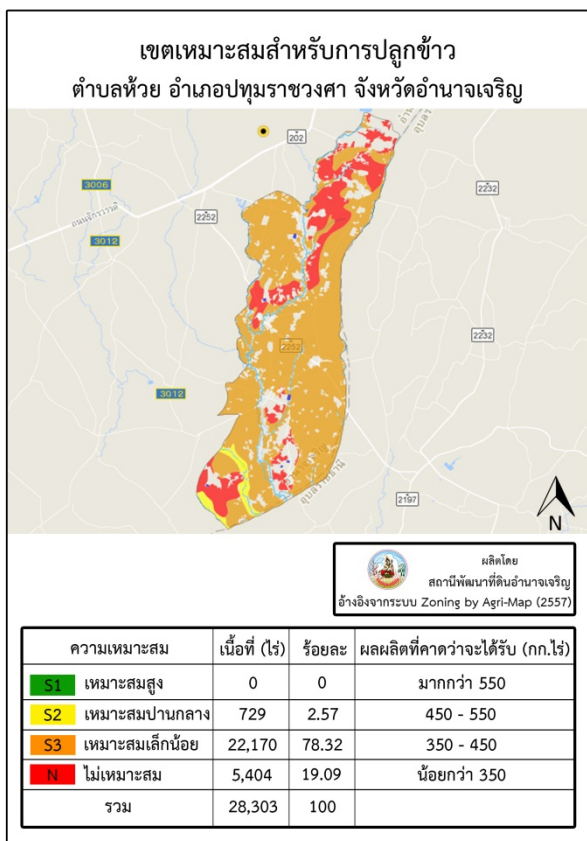
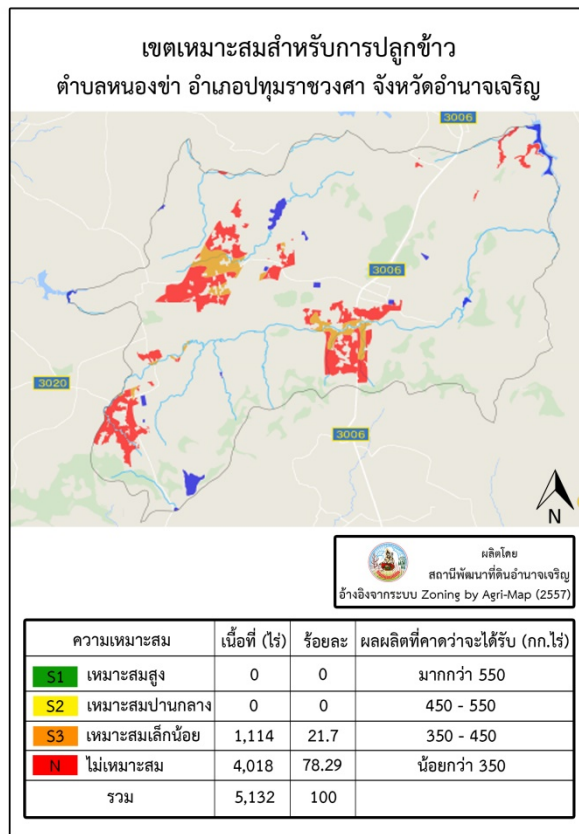
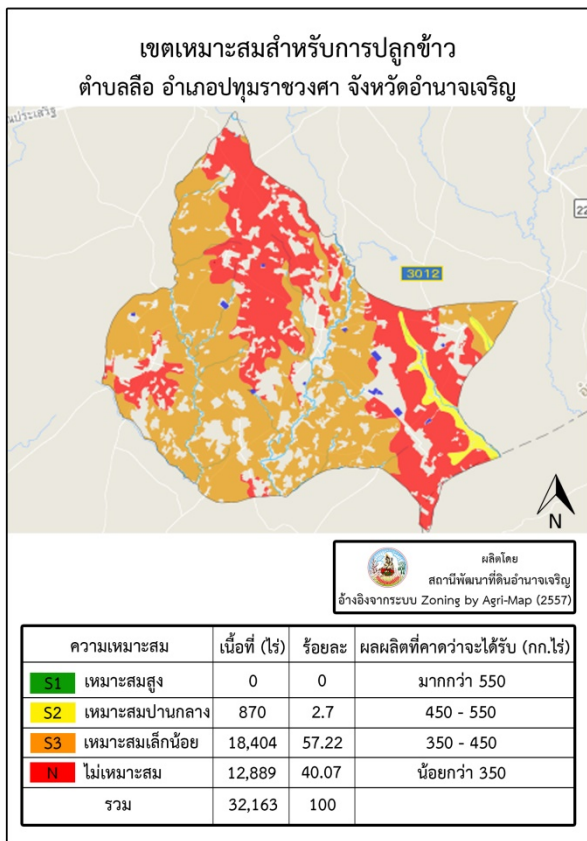

7. รูปแสดงข้อมูลเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวอำเภอปทุมราชวงศา รายตำบล 7 ตำบล

เอกสารประกอบการจัดทำ

- จังหวัดอำนาจเจริญ “ การจัดการความรู้ด้านการเพิ่มผลผลิตและพัฒนาคุณภาพข้าวหอมมะลิ”
ปี 2549
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ “ ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ
ปี 2562
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ “ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเกษตร จังหวัด
อำนาจเจริญ ปี 2560 - 2564
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ที่ 11 การวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานและวิถีตลาดสินค้าเกษตรที่สำคัญ
ปี 2561
www.maoc-nifo.net/อำนาจเจริญ
www.oae.go.th
www.harvardasia.co.th/wp-content/uploads/2016/09/plan-aumnat.docx /ร่าง
แผนพัฒนาจังหวัดอำนาจเจริญฉบับทบทวน (พ.ศ.2561 – 2564)

หน่วยงานสนับสนุนข้อมูล

สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ
สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ
โครงการชลประทานอำนาจเจริญ
ศูนย์วิจัยข้าวอุบลราชธานี
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11
สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอำนาจเจริญ
สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดอำนาจเจริญ
ที่ทำการปกครองจังหวัดอำนาจเจริญ
สำนักงานจังหวัดอำนาจเจริญ
สถานีอุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่ปรึกษา

นายเอก อุ่นจิตต์วรรณะ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ

ผู้รวบรวมและเรียบเรียง

นางสาวปิยะพร สุริโยตระกูล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นายธนภุต เนื้ออ่อน เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน